

THE
TORAH

חומש

במדבר

∞
TORAH

CHUMASH BEMIDBAR
The Book of Numbers

Parshat Matot/Masei

*A free excerpt from the Kehot Publication Society's
Chumash Bemidbar/Book of Numbers with commentary
based on the works of the Lubavitcher Rebbe,
produced by Chabad of California.*

The full volume is available for purchase at www.kehhot.com.

*For personal use only. All rights reserved.
The right to reproduce this book or portions thereof,
in any form, requires permission in writing from
Chabad of California, Inc.*

*With an Interpolated English Translation
and Commentary Based on the Works of
The Lubavitcher Rebbe*

THE TORAH - CHUMASH BEMIDBAR

WITH AN INTERPOLATED ENGLISH TRANSLATION
AND COMMENTARY BASED ON THE WORKS OF
THE LUBAVITCHER REBBE

Copyright © 2006-2009
by
Chabad of California

Second, revised printing 2009

A project of
Chabad of California
741 Gayley Avenue, Los Angeles, CA 90024
310-208-7511 / Fax 310-208-5811

Published by
Kehot Publication Society
770 Eastern Parkway, Brooklyn, New York 11213
718-774-4000 / Fax 718-774-2718
editor@kehot.com

Order Department:
291 Kingston Avenue, Brooklyn, New York 11213
718-778-0226 / Fax 718-778-4148
www.kehot.com

All rights reserved, including the right to reproduce this book
or portions thereof, in any form, without permission,
in writing, from Chabad of California, Inc.

The Kehot logo is a trademark
of Merkos L'Inyonei Chinuch, Inc.

ISBN: 978-0-8266-0193-3
ISBN: 978-0-8266-0195-2 (set)

Published in the United States of America

TORAH

חומש במדבר

THE TORAH

*With an Interpolated English Translation
and Commentary Based on the Works of
The Lubavitcher Rebbe
Rabbi Menachem M. Schneerson
וצוקללה"ה נבג"מ זי"ע*

CHUMASH BEMIDBAR
The Book of Numbers

Parshat Matot/Masei

Kehot Publication Society
770 Eastern Parkway, Brooklyn NY 11213
5769/2009

GENESIS

Bereishit
Noach
Lech Lecha
Vayeira
Chayei Sarah
Toldot
Vayeitzei
Vayishlach
Vayeishev
Mikeitz
Vayigash
Vayechi

EXODUS

Shemot
Vaeira
Bo
Beshalach
Yitro
Mishpatim
Terumah
Tetzaveh
Tisa
Vayakheil
Pekudei

LEVITICUS

Vayikra
Tzav
Shemini
Tazria
Metzora
Acharei Mot
Kedoshim
Emor
Behar
Bechukotai

NUMBERS

Bemidbar
Naso
Beha'alotecha
Shelach
Korach
Chukat
Balak
Pinchas

Matot 42 מטות

Masei

DEUTERONOMY

Devarim
Va'etchanan
Eikev
Re'eh
Shoftim
Teitzei
Tavo
Netzavim
Vayeilech
Ha'azinu
Vezot Habrachah

מַטּוֹת Matot

Overview

Parashat Matot covers three main subjects: the laws of vows and oaths, the war against Midian, and the settlement of the tribes of Reuben and Gad.

The second and third of these three fit well into the historical flow of the Torah. The war against Midian is the third and final act in the drama of Israel's confrontation with the Moab-Midian alliance whose story began in *parashat Balak*. The settlement of the two tribes of Reuben and Gad is the next phase of the conquest of the Land of Israel, begun at the end of *parashat Chukat* and continuing through the Book of Joshua and beyond.

What, then, of the laws of vows and oaths? Like the other legal passages of the Torah, we would expect to find these laws in Exodus or Leviticus. So why are they in fact here? It must be that these laws have a particular relevance to the subject of conquering and settling the Land of Israel. This will be clear when we review the events that preceded this *parashah* and which lead into it, as follows.

As we explained previously, the Jewish people's slide into the idolatry of *Pe'or* and their harlotry with the Moabite-Midianite women actually began as a misunderstanding of the way they were meant to be involved in the physical world. They knew that their parents' generation had been sentenced to live in the desert for forty years (after the incident of the spies) because they had shunned the challenges of such involvement. Standing at the threshold of the Promised Land, they were poised to accept this challenge and had resolved not to repeat their parents' errors; they were ready to attack the materiality of the physical world and infuse it with God-consciousness.

However, their impetuous enthusiasm led them to err, and they overlooked the need to be cautious. As Eve had done with the fruit of the tree of knowledge, they fell into the trap of overestimating their holiness and thinking that their sublime spiritual consciousness and zeal made them invincible and immune to the machinations of evil. They knew that the purpose of life is to make all of reality into a home for God, and they had learned from Jethro's conversion and Balaam's prophecies that in order for this to happen, even the lowest, most anti-holy elements of reality must be elevated into holiness. Thus, they reasoned that they, too, must experience these dangerous but powerful energies of lust and unholy spirituality—in order, of course, to elevate them back to their source in holiness.

But of course, they were wrong. If one is to throw caution to the wind and risk everything, it should be in the opposite direction, to *combat* evil, as Pinchas graphically demonstrated.

Although we should not shun the challenge of engaging the materiality of this world directly, we must be duly aware of its potential to divert us and corrupt our intentions. Hence the pertinence of the laws of vows and oaths: through these laws a person can set up boundaries for himself where he feels they are needed, as we will explain further on.

The next subject of this *parashah*, the war with Midian, can now be seen as a logical follow-through from the laws of vows and oaths. Those laws are the spiritual correction of the error of *Pe'or*, and the battle with Midian is the effort to uproot the source of this error.

The settlement of the tribes of Reuben and Gad is also a development of the same theme. These tribes wished to settle in the territory that Moses had conquered from Sichon and Og, on the east side of the Jordan River. God did not intend the Jews to settle this land at this point in history. These tribes reasoned, however, that the holiness of the Land of Israel proper was greater than the land outside its boundaries; therefore, it was crucial to elevate the unholy land as well. Their argument was therefore a variation on the same theme as before. As we shall see, however, this time they were partially right, and their understanding is an important lesson for us regarding our relationship to the physical world.

All three subjects of *parashat Matot*, then, are relevant to the impending entry into the Land of Israel. On the personal level as well, they are relevant to each of us individually in our encounter with the material world and to our generation collectively, standing as we are on the threshold of the messianic Redemption.

This explains how the name of the *parashah*, *Matot*, can be justifiably used as the name for the entire *parashah*. The word itself means “tribes,” but there are two words used in the Torah for “tribe,” the other one being *shevet*. Interestingly, both synonyms for “tribe” are also synonyms for “tree branch.” Just as branches stem from a tree trunk, a “tribe” is a branch or division of the people rooted in its common ancestor (in this case, Jacob).

The difference between the two synonyms is that while *shevet* refers to a soft, pliable twig, *mateh* (the singular of *matot*) refers to a hard stick. The *shevet* owes its pliability to the fact that it is freshly cut from the tree (or even still connected to it), in contrast to the *mateh*, which has long been severed from the tree and has therefore lost its elasticity. Thus, *shevet* refers to the Jewish tribe (or individual Jew) when it is consciously connected to its source, whereas *mateh* refers to the same tribe (or individual Jew) when it is not so consciously connected.

Spiritually, *shevet* can be considered to refer to the soul before it descended into the body, when it was fully conscious of Divinity and its own connection to its source. *Mateh* would then refer to the soul as it has entered the body and lost this conscious connection—at least temporarily—and been charged with elevating the body and the portion of reality under its purview. In such a state, we must evince the inflexibility of a hardened stick in our devotion to principles and resistance to evil. If successful, we can face the challenges of life confidently and proceed to fulfill our purpose on earth and make reality into the home for God it was intended to be.¹

---

1. Based on *Reshimot* 51 and *Likutei Sichot*, vol. 18, p. 382, vol. 28, p. 281, etc.

— ONKELOS —

30:2 ומליל משה עם רישי
שבטיא לבני ישראל למימר דין
פתגמא די פקיד יי: 3 גבר ארי דר
נדר קדם יי או קנים קנים למיסר
אסר על נפשה לא יבטל פתגמה
בכל דיפוק מפמה יעבד:

2 וידבר משה אל־ראשי המפות לבני ישראל לאמר
זה הדבר אשר צוה יהוה: 3 איש כי ידר נדר ליהוה
אזהשבע שבעה לאסר אסר על־נפשו לא יחל דברו
בכל־היצא מפיו יעשה:

— RASHI —

הל'לה", והנביאים נתנבאו ב"כה אמר ה'", מוסף
עליהם משה שנתנבא בלשון "זה הדבר". דבר אחר:
"זה הדבר", מעוט הוא, לומר שהחכם בלשון "התרה"
ובעל בלשון "הפדה" בלשון הכתוב כאן, ואם חלפו
— אין מתר ואין מופר: 3 נדר. האומר: הרי עלי קונם
שלא אוכל או שלא אעשה דבר פלוני. יכול, אפלו
נשבע שיאכל גבלות, אני קורא עליו: "בכל היוצא
מפיו יעשה" תלמוד לומר: "לאסר אסר" — לאסר את
המתר, ולא להתיר את האסור: לא יחל דברו. כמו "לא
יחל דברו" — לא יעשה דבריו חלין:

2 ראשי המפות. חלק כבוד לנשיאים ללמדם תחלה,
ואחר כך לכל בני ישראל. ומניין שאף שאר הדברות כן?
תלמוד לומר: "וישבו אליו אהרן וכל הנשאים בעדה
וידבר משה אליהם, ואחרי כן נגשו כל בני ישראל".
ומה ראה לאמרה כאן? למד שהפרת נדרים ביחיד
ממחה, ואם אין יחיד ממחה — מפר בשלשה הדיוטות.
או יכול, שלא אמר משה פרשה זו אלא לנשיאים
בלבד? נאמר כאן: "זה הדבר", ונאמר בשחוט חוץ:
"זה הדבר", מה להלן נאמרה לאהרן ולבניו ולכל בני
ישראל, שנאמר: "דבר אל אהרן וגו'", אף זו נאמרה
לכלן: זה הדבר. משה נתנבא ב"כה אמר ה'" כחצת

1. שמות לד, לא־לב. 2. ויקרא יז, ב. 3. שמות יא, ד.

— CHASIDIC INSIGHTS —

But when a person sees that a particular indulgence affects him negatively, he should at least temporarily renounce it. If he feels incapable of resisting the urge to overindulge, he can make a formal vow, which forbids the indulgence to him just as if it had been forbidden by the Torah. Thus, the sages say, "vows foster abstinence."¹⁰ If, on the other hand, he feels that he is capable of controlling himself, it is better to abstain from the indulgence without the formality of a vow. Regarding this, the sages say, "sanctify yourself with that which is permitted to you."¹¹ In either case, every individual must be honest with himself about which aspects of life he is ready to elevate and which he is not, and what lengths he must go to in order to curb his appetites.¹² By guarding himself from things that would be detrimental to his Divine consciousness, a person both weakens materialism's power over him and increases the power of holiness within him. This, too, gives him more power to resist evil.¹³

Nonetheless, the Torah states that there are specific individuals who can annul vows that others make. This means, in effect, that such individuals are able to grant someone who, on his own, might not be ready to tackle a certain aspect of reality, the ability to do so. Certainly, this is the preferred approach, inasmuch as it both elevates the spiritual stature of the individual and enables him to elevate the spiritual level of a greater part of his environment.

This further explains why the laws of vows and oaths were taught now, as the Jewish people were preparing to enter the Land of Israel. The purpose of their entry, we know, was to make the physical world a home for God. This they were to do by engaging in the physical work of occupying and working the land and, in general, earning a living and sustaining themselves from the earth's raw materials—all for holy purposes and with holy intentions. Thus, although a person's involvement with physicality may on occasion require him to swear off some aspect of it, he must always remember that the purpose of his life is ideally accomplished by annulling such vows and partaking of life's bounties in holiness.¹⁴

If a man makes a vow: If a person consecrates fruit as a sacrifice for the Temple, even though fruit cannot be used for such a purpose, it becomes holy and it is forbidden to eat it. This is because he can indeed sanctify an animal for sacrificial purposes and cause it to be forbidden for other mundane uses.¹⁵ The power to consecrate extends beyond the realm of its fundamental sphere of influence.

This teaches us the magnificent power of speech. We are empowered to transform the mundane into the holy, to elevate a simple beast into a sacrifice simply by stating such an intention. Certainly, we must then be careful to use this gift only for the loftiest and most desirable ends.¹⁶

10. Avot 3:13. 11. Yevamot 20a; Sifrei, Reeh 14:21 (104); see Tanya, ch. 30 (39a) and 27 (34b), where it is stated that this injunction is rooted in the written Torah; Nachmanides on Leviticus 19:2. 12. Likutei Torah 3:83b, 84b; Reshimot 51; Likutei Sichot, vol. 33, pp. 186 ff. 13. Likutei Sichot, vol. 4, p. 1077. 14. Likutei Sichot, vol. 13, pp. 108-109, vol. 33, p. 197. 15. Mishneh Torah, Nedarim 1:7. 16. Address of Shabbat Matot-Masei, 5748.

Vows and Oaths

30:2 Having mentioned vows in the preceding laws¹—those of the additional festival offerings—Moses now elaborates on the laws of vows.² As has been seen,³ when Moses taught the people a lesson in the Torah, he taught it first to Aaron, then to Aaron's sons, then to the princes, then to the rest of the people, and so on. In the following section—the laws of vows and oaths and the laws of their annulment—the Torah highlights the princes' distinction over the rest of the people in order to imply that when it is necessary to release an individual from a vow he has taken, it should preferably be done by a single person of distinction, i.e., an expert sage, and only when this is not possible should release be carried out by three non-experts.⁴ **Moses spoke to the princes, the heads of the tribes of the Israelites, as a unit, in the course of teaching the rest of the people, saying, "This is the thing God has commanded:**

3 A minor's vows are not legally binding. **If an adult man, over 12 years old,⁵ makes a vow to God or makes an oath to prohibit himself from doing something otherwise permitted to him, he shall not profane his word; rather, he shall fulfill whatever he said.**⁶ A *vow* is a declaration of intent with regard to a specific *object*, whereas an *oath* is a declaration of intent with regard to *oneself*. In either case, a person may not break his vows or oaths. However, if an expert sage or a tribunal of three non-experts deems it necessary, he or they can declare the vow to be retroactively void;⁷ this is called *releasing* the vow.

— CHASIDIC INSIGHTS —

---

3 **If a man makes a vow:** By taking a vow, a person forbids himself from some activity that the Torah otherwise permits. In a sense, then, these laws can be seen as a continuation of the lesson of Pinchas: that there are times and exigencies that dictate going beyond the prescriptions and proscriptions of the Torah. What are these circumstances?

In general, the Torah divides all we can do in this world into three categories: what we *must* do, what we *may* do, and what we *must not* do. The things we *must* do are essential for our fulfillment of our role as bearers of God's message on earth. The things we *may* do are not essential but can, if used properly, enhance our spiritual lives and the fulfillment of our purpose. The things we *must not* do are detrimental to our purposes. Under normal circumstances, these aspects of reality cannot be elevated to Divine consciousness by our efforts.

The middle ground is obviously the most fluid. As mentioned, things that fall into this category can become positive forces in life if we use them with the proper intentions. To do so, however, a person has to possess sufficient spiritual fortitude not to be sucked into the sensuality of the material experi-

ence and thereby lose his Divine orientation.

On a collective scale, the ability of the Jewish people to elevate certain aspects of this neutral ground has fluctuated throughout history. When the Temple stood, for example, the revelation of the Divine presence in its precincts imbued even the common folk with a certain amount of holiness that was lacking in subsequent eras. This is the reason behind the various rabbinic decrees and prohibitions that have been added to Jewish observance over time. Most of these originated after the loss of the holy Temple.

Similarly, every individual goes through periods in his life when he is more or less fit to indulge in this or that material pleasure. In general, if a person can indulge in a pleasure that God has put in this world for our enjoyment without compromising his Divine consciousness, he is encouraged to do so. "In the future, every person will be called to account for the pleasures that he encountered but did not partake of,"⁸ the sages said. And of a person who took too many vows, they said, "Is that which the Torah has forbidden not enough for you, that you must seek to prohibit yourself from other things as well?"⁹

---

1. Above, 29:39. 2. Rashi on 30:1; Rashbam on 30:2. 3. Exodus 34:31 ff. 4. *Likutei Sichot*, vol. 33, p. 191. 5. Normally, men become legal adults at the age of 13 and women at the age of 12. With respect to vows and oaths, however, the year before this point (after a man's 12th birthday and a woman's 11th) is an intermediary period between minority and majority: if they understand the concept of God enough to know to whom they are vowing or swearing, their words are legally binding, and if not, not. 6. *Likutei Sichot*, vol. 13, p. 105, note 6. 7. *Likutei Sichot*, vol. 33, p. 189. 8. *Y. Kidushin* 4:12. 9. *Y. Nedarim* 9:5.

ONKELOS

4 ואתתא ארי תדר נדר קדם
 5 ותיטר אסר בבית אבואא
 6 וישמע אבואא ית
 נדרה ואסרה די אסרת על נפשה
 וישתוק לה אבואא ויקומון כל
 נדרהא וכל אסרי די אסרת על
 נפשה יקומון: 6 ואם אעדי אבואא
 יתה ביומא דשמע כל נדרהא
 ואסרהא די אסרת על נפשה לא
 יקומון ומן קדם יי ישתבק לה ארי
 אעדי אבואא יתה:

4 וְאִשָּׁה כִּי־תִדְרֹךְ נָדָר לַיהוָה וְאָסְרָה אֶסֶר בְּבֵית אָבִיהָ
 בְּנִעְרֶיהָ: 5 וְשָׁמַע אָבִיהָ אֶת־נִדְרָהּ וְאָסְרָה אֲשֶׁר אָסְרָה
 עַל־נַפְשָׁהּ וְהַחֲרִישׁ לָהּ אָבִיהָ וְקָמוּ כָל־נִדְרֶיהָ וְכָל־אֶסֶר
 אֲשֶׁר־אָסְרָה עַל־נַפְשָׁהּ יָקוּם: 6 וְאִם־הִנִּיא אָבִיהָ אֶת־הָ
 בֵּיּוֹם שָׁמְעוֹ כָּל־נִדְרֶיהָ וְאָסְרָהּ אֲשֶׁר־אָסְרָה עַל־נַפְשָׁהּ
 לֹא יָקוּם וַיהוָה יִסְלַח־לָהּ כִּי־הִנִּיא אָבִיהָ אֶת־הָ:

RASHI

אִשָּׁה יְנִיא אוֹתָהּ וְהִפֵּר, "הָנָאָה" זוּ הַפֶּהָ.
 וּפְשׁוּטוֹ: לְשׁוֹן מְנִיעָה וְהִסְרָה, וְכֵן: "לְמָה תְּנִיאֲנוּ", וְכֵן:
 "שָׁמַע רֹאשׁ אֶל יְנֵי רֹאשִׁי", וְכֵן: "יִדְעֶתֶם אֶת תְּנוּאֲתֵי"
 — אֶת אֲשֶׁר סָרְתֶּם מֵעָלַי: וְהָ יִסְלַח לָהּ. בְּמָה הַכְּתוּב
 מְדַבֵּר? בְּאִשָּׁה שֶׁנִּדְרָה בְּנוֹי וְשָׁמַע בְּעָלֶיהָ וְהִפֵּר לָהּ,
 וְהִיא לֹא יָדְעָה וְעוֹבְרָת עַל נִדְרָהּ וְשׁוֹתָה יַיִן וּמְשַׁמָּא
 לְמֵתִים, זוּ הִיא שֶׁצְרִיכָה סְלִיחָה, וְאֵף עַל פִּי שְׁהוּא
 מוֹפֵר. וְאִם הַמוֹפְרִים צְרִיכִים סְלִיחָה, קֵל וְחֹמֶר לְשִׁאֲרֵי
 מוֹפְרִים:

4 בְּבֵית אָבִיהָ. בְּרִשׁוֹת אָבִיהָ, וְאֶפְלוּ אֵינָה בְּבֵיתוֹ:
 בְּנִעְרֶיהָ. וְלֹא קִטְנָה וְלֹא בּוֹגֶרֶת, שֶׁהִקְטִנָּה אֵין נִדְרָה
 נָדָר, וְהַבּוֹגֶרֶת אֵינָה בְּרִשׁוֹתוֹ שֶׁל אָבִיהָ לְהִפֵּר נִדְרֶיהָ.
 וְאֵי זוּ הִיא קִטְנָה? אָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ: בֵּת אֶחָד עָשָׂה שָׁנָה
 יוֹם אֶחָד נִדְרֶיהָ נִבְדָּקִין, אִם יָדְעָה לִשְׁם מִי נִדְרָה וּלְשֵׁם
 מִי הִקְדִּישָׁה — נִדְרָה נָדָר. בֵּת שְׁתֵּים עָשָׂה שָׁנָה יוֹם
 אֶחָד, אֵינָה צְרִיכָה לְהִבְדֵּק: 6 וְאִם הִנִּיא אָבִיהָ אֶת־הָ.
 אִם מֵנַע אוֹתָהּ מִן הַנָּדָר, כְּלוֹמַר שֶׁהִפֵּר לָהּ. "הָנָאָה"
 זוּ אֵינִי יוֹדֵעַ מָה הִיא, כְּשֶׁהוּא אֹמֵר: "וְאִם בֵּיּוֹם שָׁמַע

4. נדה מה, ב. 5. במדבר לב, ו. 6. תהלים קמא, ה. 7. במדבר יד, לד.

CHASIDIC INSIGHTS

can annul vows his wife makes *after* her marriage. A fiancé, since he acts together with the father, can annul vows his fiancée made *before* her betrothal, i.e., even before he established any connection with her. Thus, in this sense, a man possesses greater power over his wife's vows when he is only her fiancé than he will when he becomes her husband.

Allegorically, the relationship between God and the Jewish people is analogous to that of a married couple. Exile is similar to the state of betrothal: the relationship has been established, but it will only be consummated with marriage, the Redemption. This idea applies to each Jew's own personal relationship with God. When his consciousness of God is full and consummate, he is in a state of redemption, and is "married." When his Divine consciousness is suspended or latent, he is in exile, and is only "betrothed." Since he is "betrothed" to God, he has indeed renounced all other "relationships," and the world's various diversions have no sway over him. But he can produce no "offspring" — truly good deeds, which increase Divine consciousness in reality — until he is "married."

Still, there is an advantage to the state of "betrothal." A fiancé knows that he cannot annul his fiancée's vows on his own; he needs the help of the father in

order to do this. He is thus protected from falling into the trap of self-reliance and egocentricity. Similarly, one who knows that he has not yet consummately united with God knows that he still needs His help in elevating the world's materiality. He is spared the feeling of self-reliance that endangers someone who has achieved full Divine consciousness.

Furthermore, thanks to his reliance on the father, the fiancé can annul vows made prior to the betrothal. Allegorically, this means that when a Jew relies on and elicits God (the Father)'s help, he can overcome his relationship with materialism, his connection to the world before his "betrothal." Since materialism is ingrained into the reality of our world and we are naturally entrenched in it, it is virtually impossible for an individual to free himself of its shackles on his own.

The ideal then, is to preserve the feeling of being only "betrothed" to God even after having become "married." This is made possible by remembering that since God is infinite, there are infinite levels of relationship to be attained with Him, and therefore, every consummation of consciousness becomes a state of "betrothal" relative to the higher state of consummation to come.²¹

21. Likutei Sichot, vol. 2, pp. 612 ff.

4 If a woman makes a vow to God or imposes a prohibition upon herself by means of an oath when she is under 11 years old, she is a minor and her vows are not legally binding. If she makes a vow or oath when she is over twelve-and-a-half years old¹⁷ and also unmarried, she is a free agent and her vows are legally binding the same as any other adult's. However, if she is both **in her father's house**, i.e., she is still unmarried and therefore under his sole jurisdiction, and she is also **in her youth**, that is, between the ages of eleven⁵ and twelve-and-a-half, then these special laws apply to her:

5 If her father heard her vow or her prohibition that she imposed upon herself by taking an oath, and **yet her father remains silent** and thus confirms her vow or oath, **all her vows** in such cases **shall be binding**, and also **any prohibition that she has imposed upon herself** in such cases **shall be binding**.

6 But if her father hinders her on the day he hears this vow or oath by annulling it, declaring it null and void, **all her vows and her prohibitions that she has imposed upon herself** and he has so annulled **shall not be binding**. **God will forgive her** if, before becoming aware that her father annulled her vow or oath, she transgressed it, **because her father already hindered her**, preventing the vow or oath from taking force.

❧ CHASIDIC INSIGHTS ❧

He shall not violate his word: The word for "violate" in Hebrew (*yachel*) comes from the word for "profane" or "unholy" (*chol*). The inner meaning of this verse is therefore that a person should not make his word "profane"; even our most mundane matters should also be imbued with holy intentions and be consistent with the greater purpose of Creation, making a home for God in this world.¹⁸

4 If a woman makes a vow : The following individuals can annul a woman's vows:

- A father can annul his daughter's vows as long as she is not married;
- a betrothed woman's fiancé and father can together annul her vows; and
- a husband can annul his wife's vows.

The man in question can annul his daughter's/fiancé's/wife's vows if they are in some way detrimental to her (or in the case of the fiancé/husband, detrimental to their relationship), and his annulment actually contravenes the force of her vow, thereby canceling it.

In addition, a sage or rabbinical court can invalidate any individual's vows if his vow is proving more of a hindrance than a help in his life and/or relationship with God. In this case, however, the sage or court do not have the legal authority to *annul* the vow;¹⁹ they rather interrogate the individual and

determine whether he would have made the vow had he known it would lead to the present consequences. If the answer is "no," it is established that the vow was made under false pretenses and is therefore retroactively void.

The annulment of the father/fiancé/ husband is analogous to the case in which a person has made a formal vow but is ready to progress to the point where he no longer needs it, since he can restrain himself on his own. Such an individual still needs to abstain from worldly pleasures in some way, but he is ready—with the proper inspiration—to do so without the legal crutch of the vow.

The invalidation of the vow by the sage or court is analogous to the case in which a person is successfully restraining himself on his own but is now ready to ascend to the maturity of consciousness in which the material world poses no threat to his Divine orientation. He can partake of the world's pleasures in a Godly way. The sage or court, in this case, simply has to reveal the latent, inner Divinity of the individual's soul; this releases him from his need for abstinence. In fact, it becomes retroactively evident that, had he manifested this level of consciousness all along, there would have been no need for abstinence to begin with.²⁰

If a woman makes a vow: A father can annul vows his daughter makes *before* her marriage. A husband

---

17. Although a woman normally becomes a legal adult at the age of 12, in some cases (such as this) she is considered to be in an intermediate stage of maturity between the ages of twelve and twelve-and-a-half. This stage is called "youth" (*na'arut*). 18. *Likutei Sichot*, vol. 13, p. 108. 19. The Torah text itself does imply that the sage and the court possess such authority, but according to the legal tradition given with the text, they do not (*Likutei Sichot*, vol. 33, p. 189). 20. *Likutei Sichot*, vol. 33, pp. 191-192.

ONKELOS

7 ואם מהוה תהיו לגבר ונדרהא
עלה או פרוש ספותהא די אסרת
על נפשה: 8 וישמע בעלה ביומא
דשמע וישתוק לה ויקומון נדרהא
ואסרהא די אסרת על נפשה
יקומון: 9 ואם ביומא דשמע בעלה
אעדי יתה ובטל ית נדרהא די
עלה וית פרוש ספותהא די אסרת
על נפשה ומן קדם יי ישתבק לה:
10 ונדר ארמלא ומתרכא כל
די אסרת על נפשה יקום עליה:
11 ואם בית בעלה נדרת או
אסרת אסר על נפשה בקיום:
12 ושמע בעלה ושתיק לה לא
אעדי יתה ויקומון כל נדרהא וכל
אסר די אסרת על נפשה יקומון:
13 ואם בטלא יבטל יתהון בעלה
ביומא דשמע כל אפקות ספותהא
לנדרהא ולאסר נפשה לא יקומון
בעלה בשלנו ומן קדם יי ישתבק
לה: 14 כל נדר וכל קיומת אסר
לסגפא נפש בעלה יקימון ובעלה
יבטלנו: 15 ואם משתק ישתוק
לה בעלה מיום ליום ויקים ית כל
נדרהא או ית כל אסרהא די עלה
קים יתהון ארי שתיק לה ביומא
דשמע:

7 ואם-היו תהיה לאיש ונדרה עליה או מבטא שפתייה
אשר אסרה על-נפשה: 8 ושמע אישה ביום שמעו
והחריש לה וקמו נדריה ואסרה אשר-אסרה על-
נפשה יקמו: 9 ואם ביום שמע אישה יניא אותה והפר
את-נדרה אשר עליה ואת מבטא שפתייה אשר אסרה
על-נפשה ויהוה יסלח-לה: 10 ונדר אלמנה וגרושה כל
אשר-אסרה על-נפשה יקום עליה: 11 ואם-בית אישה
נדרה או-אסרה אסר על-נפשה בשבעה: 12 ושמע
אישה והחרש לה לא הניא אותה וקמו כל-נדריה וכל-
אסר אשר-אסרה על-נפשה יקום: 13 ואם-הפר יפר
אתם | אישה ביום שמעו כל-מוצא שפתייה לנדרה
ולאסר נפשה לא יקום אישה הפרם ויהוה יסלח-לה:
14 כל-נדר וכל-שבעת אסר לענת נפש אישה יקימנו
ואישה יפרנו: 15 ואם-החרש יחריש לה אישה מיום
אליום והקים את-כל-נדריה או את-כל-אסריה אשר
עליה יקים אתם כי-החרש לה ביום שמעו:

RASHI

על נפשה יקום עליה. לפי שאינה לא ברשות אב ולא
ברשות בעל. ובאלמנה מן הנשואין הכתוב מדבר,
אבל אלמנה מן הארוסין — מת הבעל, נהרסקה
וחררה לרשות האב: 11 ואם בית אישה נדרה. בנשואה
הכתוב מדבר: 14 כל נדר וכל שבעת אסר וגו'. לפי
שאמר שהבעל מפר, וכול כל נדרים במשמע? תלמוד
לומר: "לענת נפש" — אינו מפר אלא נדרי ענוי נפש
בלבד. והם מפרשים במסכת נדרים: 15 מיום אל יום.
שלא תאמר מעת לעת, לכה "מיום אל יום" — ללמדך
שאינו מפר אלא עד שתחשך:

7 ואם היו תהיה לאיש. זו ארוסה. או אינו אלא
נשואה? כשהוא אומר: "ואם בית אישה נדרה", הרי
נשואה אמור, וכאן בארוסה. ובא לחלק בה — שאביה
ובעלה מפירין נדריה, הפר האב ולא הפר הבעל, או
הפר הבעל ולא הפר האב, הרי זה אינו מופר, ואין
צריך לומר, אם קים אחד מהם: ונדרה עליה. שנדרה
בבית אביה, ולא שמע בהן אביה, ולא הופרו ולא
הוקמו: 8 ושמע אישה וגו'. הרי לה שאם קים הבעל,
שהוא קים: 9 והפר את נדרה אשר עליה. יכול אפלו
לא הפר האב? תלמוד לומר: "בנעריה בית אביה" —
כל שבנעריה ברשות אביה היא: 10 כל אשר אסרה

8. עט, נ.

their relationship.

15 Regarding the period in which the husband may annul such vows or oaths, if her husband remains silent from the time he heard about them on one day until the beginning of the next day, that is, until nightfall after he heard about them, he has by virtue of remaining silent upheld all the vows and prohibitions she has assumed; he has upheld them since he remained silent on the day he heard it.

7 If, between the ages of eleven and twelve-and-a-half, **she** becomes betrothed to a man while **her vows are in force, or** the oaths she made **by an utterance of her lips** and **that she** thereby **imposed upon herself** are in force, her father having neither annulled them nor confirmed them,

8 and her fiancé hears about them **but remains silent on the day he hears** about them, **her vows shall remain binding and her prohibition that she has imposed upon herself** by taking an oath **shall remain binding**. By remaining silent, her fiancé has confirmed them.

9 But if her fiancé, together with her father, **hinders her on the day he hears it, he** thereby **annuls the vow she had taken upon herself and the utterance that she had imposed upon herself** by taking an oath, and **God will forgive her** if she transgresses it unaware that it has been annulled.

10 If the engagement is broken off while the woman is still in this age range, she returns to the jurisdiction of her father and the laws governing a single girl of this age apply to her. But **as for the vow or oath of a woman who did marry her fiancé but became a widow or a divorcé while still in this age range, whatever she prohibited upon herself will remain binding upon her**. Once she has been fully married, her father no longer has any jurisdiction over her, even if she subsequently becomes widowed or divorced.

11 If the woman married her fiancé and **she vowed in her husband's house**, that is, while under his jurisdiction, regardless of her age, **or imposed a prohibition upon herself with an oath,**

12 and her husband heard and remained silent, and did not hinder her, **all her vows shall be binding and every prohibition she imposed upon herself shall be binding**. By remaining silent, he has implicitly confirmed her vow or oath.

13 If, on the other hand, **her husband annuls them on the day he hears them, anything issuing from her lips regarding her vows or self-imposed prohibitions shall not be binding; her husband has annulled them and God shall forgive her** if, unaware that he has annulled them, she transgresses them.

14 Her husband does not have control over *all* her vows and oaths; he **can either uphold or annul only any vow or any binding oath of self-affliction** that affects

❧ A CLOSER LOOK ❧

[7] If she becomes betrothed: The terms “betrothed” [אֵירוּסִין, *eirusin*] and “fiancé(e)” [אֵרוֹסָה, *arus(ah)*] as used here indicate a precise and binding legal status between the man and woman, contracted by specific legal procedures. In Jewish law, “betrothal” is an intermediate state between singlehood and marriage, in which the couple are legally husband and wife but are not yet allowed to live together or cohabit.²² Betrothal cannot be dissolved simply by consent; if the betrothed couple wish to separate they must

undergo a halachic divorce.²³ In ancient times, it was customary for couples to become betrothed and then married several months (often twelve) later, in order to give the families time to prepare for the wedding.²⁴ Nowadays, this practice has been largely discontinued, and halachic betrothal takes place as the first part of the marriage ceremony. Thus, when couples today decide to get married, they should never be referred to as being “betrothed” [*arusim*], but only as being “engaged” [*mishtadchim*, etc.].²⁵

²² Shulchan Aruch, Even HaEzer 55:1. ²³ Shulchan Aruch, Even HaEzer 26:3. ²⁴ See, for example, Genesis 24:55. ²⁵ Igrot Kodesh, vol. 26, p. 140; Sichot Kodesh 5741, vol. 2, pp. 512-513.

ONKELOS

16 ואם בשלל יבטל יתהון
 בתר דשמע ויקבל ית חובה:
 17 אלץ קמץא די פקיד יי ית
 משה בין גבר לאתתה בין אבא
 לברתה ברביותהא בית אבוהא:
 31:1 ומליל יי עם משה למימר:
 2 אתפרע פרענות בני ישראל
 מן מדינאי בתר כן תתכנש לעמך:
 3 ומליל משה עם עמא למימר
 זריזו מנכון גברין לחילא ויהון על
 מדון למיהב פרענות דין עמא דיי
 במדון:

16 ואם-הפר יפר אתם אחרי שמעו ונשא את-עונה:
 17 אלה החקים אשר צוה יהוה את-משה בין איש
 לאשתו בין-אב לבתו בנעריה בית אביה: פ
 שני 31:1 וידבר יהוה אל-משה לאמר: 2 נקם נקמת בני
 ישראל מאת המדינים אחר תאסף אל-עמיד: 3 וידבר
 משה אל-העם לאמר החלצו מאתכם אנשים לצבא
 ויהיו על-מדון לתת נקמת-יהוה במדין:

RASHI

לא להם. דבר אחר: מפני שתי פרידות טובות שיש לי
 להוציא מהם: רות המואביה ונעמה העמונית: 3 וידבר
 משה וגו'. אף על פי ששמע שמיתתו תלויה בדבר —
 עשה בשמחה ולא אחר: החלצו. כתרגומו, לשון חלוצי
 צבא מזינים: אנשים. צדיקים, וכן: "בחר לנו אנשים"⁹,
 וכן: "אנשים חכמים וידיעים"¹⁰. נקמת ה'. שהעומד
 כנגד ישראל, כאלו עומד כנגד הקדוש ברוך הוא:

16 אחרי שמעו. אחרי שמע וקים, שאמר: אפשי בו,
 וחזר והפר לה אפלו בו ביום: ונשא את עונה. הוא נכנס
 תחתיה. למדנו מכאן, שהגורם תקלה לחברו, הוא
 נכנס תחתיו לכל ענשין: 2 מאת המדינים. ולא מאת
 המואבים, שהמואבים נכנסו לדבר מחמת יראה, שהיו
 יראים מהם שהיו שוללים אותם, שלא נאמר אלא:
 "ואל תתגר בם מלחמה"⁹, אבל מדינים נתעברו על ריב

9. דברים ב, ט. 10. שמות יז, ט. 11. דברים א, יג.

CHASIDIC INSIGHTS

3 The revenge of God against Midian: The word "Midian" in Hebrew is derived from the word for "strife" or "argument" (*madon*).²⁹

This evil of baseless hatred had to be eliminated before we entered the Land of Israel, since baseless hatred is obviously at odds with the harmonious functioning of society that is the prerequisite for attaining *any* national goals, let alone that of promulgating Divinity in the world. Indeed, the Jews succumbed to this evil during the era of the second

Temple and this is what brought about the Temple's destruction and the present exile.³⁰

The root of baseless hatred is ego. An egocentric person feels threatened by anyone who opposes (or seems to oppose) his inflated sense of self. Any positive quality evinced by the other person diminishes his own importance, so the egocentric person will desperately seek to delegitimize the other person. Although he may not seek to actively harm him, he will be secretly pleased when the other person

INNER DIMENSIONS

[3] The revenge of God against Midian: The Name of God used in this verse is the Name *Havayah*, indicating that the evil embodied by Midian opposes specifically this Name of God.

The Name *Havayah* (which means "the One who brings into being") alludes to the various forces of God's energy He used and uses to create the world. These creative forces are different and even opposing, but they function harmoniously because they exhibit no self-assertion; they exist only to actualize God's creative will. Thus, the Midianite egocentrism that spawns contention and strife undermines the harmonious function-

ing of the forces God uses to continuously create the world.

This is an additional reason why this war had to be led by Moses. The only way for there to be cooperation and peace between people in this world is when they submit to the higher authority of the Torah. Firstly, without this submission, who is to say whose authority is more legitimate? Secondly, the Torah itself fosters peace, as it is said, "its ways are the ways of pleasantness, and all its paths are peace." Since Moses was both the channel through whom God gave the Torah and the personification of selflessness, he had to lead the war against Midian.³¹

29. See Zohar 2:68a; Likutei Torah (Arizal). 30. Yoma 9a. 31. Likutei Torah 3:85d ff, Sefer HaMa'amarim 5659, p. 53 ff; Sefer HaMa'amarim 5747, p. 183 ff.

16 But if he then changes his mind and annuls them, after having heard them and confirmed them by remaining silent until the end of the day or by saying 'I approve,' this shall not be a valid annulment; therefore, he shall bear her iniquity if she transgresses her vow or oath, thinking he has annulled it.

17 These are the rules which God commanded Moses concerning a man and his wife and a father and his daughter, in her youth, while in her father's house. The sage (or tribunal) can release the vow, while the father, husband, or fiancé can annul the vow, but not vice versa."

The Attack on Midian

◆ **Second Reading 31:1** The Torah now returns to the historical narrative, continuing with the aftermath of the incident at Shitim and the preparations for Moses' death. As was seen above,²⁶ God told Moses to distress the Midianites and that soon he would have to attack them directly. God now spoke to Moses, saying,

2 "Take revenge for the Israelites against the Midianites. Afterwards, you will die and be gathered to your people."

3 Even though Moses understood that he would die soon after this battle, he nevertheless did not delay to do God's bidding. Moses spoke to the people, saying, "Arm from among you righteous men for the army, that they can do battle against Midian, and carry out the revenge of God against Midian." God had just described this battle as "the revenge of the *Israelites*," but since whoever is an enemy of the Jewish people is an enemy of God, the two concepts are equivalent.

CHASIDIC INSIGHTS

---

2 **Take revenge for the Israelites:** In the battles against Sichon and Og, Moses played an active role. Here, however, he merely prepared the people for war while Pinchas actually led them in battle.

This is because God commanded the Jewish people to take vengeance against Midian because they enticed them into the idolatry of *Pe'or*.²⁷ No Midianite territory was captured or annexed to the Land of Israel. As we mentioned previously, the idolatry of *Pe'or* is essentially hedonism: the indulgence in sensual pleasure as an end in itself rather than for the higher purpose of experiencing Divinity or infusing Divinity into reality. This attitude toward life is the antithesis of the lifework of Moses. Hedonism implies that physical pleasures are either too "low" and vulgar to serve Divine purposes or are somehow off-limits for the holy life. Moses, the channel through whom God gave the Torah, championed the truth that Godliness can and must pervade all of reality; it must even dictate our approach to physical pleasures. In fact, if anything, Moses' lifework proclaimed that it is *specifically* in the lowest end of creation that the potential for Divinity is the greatest. He used this argument to wrest the Torah from the angels and expose the error of the spies. Unfor-

tunately, the misconstruction of this appreciation for the lowest rungs of spirituality led to the error of *Pe'or*. In order to wipe out the source of this error, Moses' inspiration and example was necessary.

This theoretical groundwork, which destroys the philosophy of *Pe'or*'s mental stranglehold, is sufficient to prevent a person from falling into the trap in the future. But to "avenge" the evil, i.e., to repair the damage already done and root out any trace of its effect that might surface sometime in the future, more is required than the detached arguments of a philosophical theoretician. The battle itself was therefore led by Pinchas, because Pinchas embodied the ethic and zeal of self-sacrifice. The inspired zeal that makes a person incensed enough to go beyond the letter of the law—and even risk his life—reveals a higher, purer level of motive and consciousness than normal.

Similarly, in our personal confrontation with the deception of *Pe'or*, we need to emulate both Moses and Pinchas. From Moses we learn to cultivate the proper, Jewish attitude toward materialism and its sensuality; from Pinchas we learn to attack its effects on us with righteous indignation.²⁸

---

26. Above, on 25:16-18. 27. Numbers 25:17-18. 28. *Reshimot* 51.

ONKELOS

4 אֶלְפָא לִשְׁבִטָא אֶלְפָא לִשְׁבִטָא
לְכָל שְׁבִטַיִּי דְיִשְׂרָאֵל תִּשְׁלַח
לְחִילָא: 5 וְאַתְבָּחְרוּ מֵאֶלְפָא
דְיִשְׂרָאֵל אֶלְפָא לִשְׁבִטָא תְּרֵי עֶשֶׂר
אֲלָפִין מִזִּדֵּי חִילָא: 6 וְשִׁלַּח יִתְהוֹן
מֹשֶׁה אֶלְפָא לִשְׁבִטָא לְחִילָא
יִתְהוֹן וְיֵת פִּינְחָס בֶּר אֱלֶעָזָר כְּהֵנָּה
לְחִילָא וּמִנִּי דְקָדִישָׁא וְחֻצְרוֹת
יִבְתָּא בִידָה: 7 וְאַתְחִילוּ עַל מִדְיָן
כְּמָא דִּי פְקִיד יֵי יֵת מֹשֶׁה וְקָטְלוּ כָּל
דְּבוֹרָא:

RASHI

פינחס משל יוסף? שנאמר: "מבנות פוטאל"⁴⁰ — מורע
יתרו שפטם עגלים לעבודה זרה, ומורע יוסף שפטם
ביצרו. דבר אחר: שהיה משוח מלחמה: **ובלי הקדש**.
זה הארון והציץ. שהיה בלעם עמהם, ומפריח מלכי
מדן בכשפים והוא עצמו פורח עמהם, הראה להם
את הציץ שהשם חקוק בו והם נופלים, לכך נאמר: "על
חלליהם" במלכי מדן, שנופלים על החללים מן האויר,
וכן בבלעם כתיב: "אל חלליהם" בספר יהושע⁴¹: **בידו**.
ברשותו, וכן: "ויקח את כל ארצו מידו"⁴²:

CHASIDIC INSIGHTS

more comprehensive perceptions of truth. His lack of concern for his own image will also enable him to bare his shortcomings to another person and seek his guidance, thereby allowing him to solve his problems and progress in his self-refinement.⁴⁰

Whoever is an enemy of the Jewish people is an enemy of God: This idea is expressed specifically in the context of the war with Midian because the Midianites in fact attacked both God and the Jewish people. They sought to physically destroy the Jews, and the means they used to try to do this was to entice them into sin, thus attacking God.⁴¹

Whoever is an enemy of the Jewish people is an enemy of God: The vengeance God sought against Midian was in response to the death of thousands of Jews that resulted from the encounter with Midian. These Jews died because the Midianite women enticed them into idol worship and moral transgressions. We see here how much God loves His people: He considers someone who opposes and attacks even transgressors such as these as if he had attacked God Himself.⁴²

4 From all the tribes of Israel: Unlike other wars, the Levites were conscripted to fight in this one and

4 אֶלְפָא לִמְטָה אֶלְפָא לִמְטָה לְכָל מִטּוֹת יִשְׂרָאֵל תִּשְׁלַח
לְצָבָא: 5 וַיִּמְסְרוּ מֵאֶלְפֵי יִשְׂרָאֵל אֶלְפָא לִמְטָה שְׁנַיִם-
עֶשֶׂר אֶלְפָא חֲלוּצֵי צָבָא: 6 וַיִּשְׁלַח אֹתָם מֹשֶׁה אֶלְפָא
לִמְטָה לְצָבָא אֹתָם וְאֶת-פִּינְחָס בֶּן-אֱלֶעָזָר כְּהֵנָּה לְצָבָא
וּבְלֵי הַקֹּדֶשׁ וְחֻצְרוֹת הַתְּרוּעָה בִּידוֹ: 7 וַיַּצְבְּאוּ עַל-מִדְיָן
כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת-מֹשֶׁה וַיַּהֲרֹגוּ כָּל-זָכָר:

4 לְכָל מִטּוֹת יִשְׂרָאֵל. לרבות שבט לוי: **וימסרו**.
להודיע שכן של רועי ישראל, כמה הם חביבים על
ישראל: עד שלא שמעו במיתתו, מה הוא אומר: "עוד
מעט וסקלני"⁴³, ומששמעו שמיתת משה תלויה בנקמת
מדן, לא רצו ללכת עד שנמסרו על כרחן: 6 **אתם**
ואת פינחס. מגיד שהיה פינחס שקול כנגד כלם. ומפני
מה הלך פינחס ולא הלך אלעזר? אמר הקדוש ברוך
הוא: "מי שהתחיל במצוה — שהרג קובי בת צור —
יגמר". דבר אחר: שהלך לנקם נקמת יוסף אבי אמו,
שנאמר: "והמדנים מכרו אותו"⁴⁴. ומנין שהיתה אמו של

12. שמות יז, ד. 13. בראשית לו, לו. 14. שמות ו, כה. 15. יג, כב. 16. במדבר כא, כו.

took a portion of the booty. This is because the purpose of this war, as we said, was to uproot the idolatry of *Pe'or*, the misuse and abuse of gross materiality. The Levites, consecrated from birth to the service of God, are always in danger of thinking that the proper response to the dangers of materiality is to renounce it altogether. Therefore, it was necessary to engage them in this war in order that they learn to fully appreciate the value of the elements of creation on the lower rungs of spirituality.

The lesson for us here is that the extent to which we dedicate ourselves to spiritual pursuits should not cause us to disparage those "beneath" us. As the sages have instructed us, "Be humble before *all* men."⁴³ Everything and everyone has some positive aspect for us to value and learn from, no matter how holy we may be or have become.⁴⁴

The Torah goes into great detail about the booty of Midian and its purification in preparation for Jewish use and is quite terse about the details of the battle itself. This, again, is because the purpose of the war with Midian was not to conquer them or their land but to illustrate the proper attitude toward materiality.⁴⁵

40. Likutei Torah 3:85d ff; Sefer HaMa'amarim 5659, p. 53 ff; Sefer HaMa'amarim 5747, p. 183 ff. 41. Likutei Sichot, vol. 18, pp. 361-362.

42. Sichot Kodesh 5734, vol. 2, p. 323. 43. Avot 4:10. 44. Reshimot 51. 45. Likutei Sichot, vol. 33, pp. 197-198.

4 Moses continued, **“You shall send a thousand of these men from each tribe from all the tribes of Israel—including the tribe of Levi, which normally is exempt from military service—into the army.”**

5 **From the thousands of Israelites, a thousand men were given over for each tribe** against their will, because they understood that fighting this battle would hasten Moses’ death. Even though the Jews harassed Moses continually since the Exodus, they really valued him and tried to forestall losing him. Nonetheless, they reluctantly submitted to God’s will, and there were thus **12,000 armed for battle.**

6 **Moses sent them—the thousand from each tribe—to the army.** Because the excessive plunder from the battles with Sichon and Og had left the Israelites morally lax and susceptible to Balaam’s plot, Moses told them not to take any booty by themselves from this battle.³² In order to increase their spiritual merits, he sent **them to the army along with Pinchas the son of Eleazar the priest**, for his merit equaled that of the rest of the army. Although Eleazar was the high priest, it was Pinchas who accompanied the army because (a) he had begun the attack on the Midianites when he slew their princess, Kozbi,³³ so it was fitting that he oversee its completion; (b) this was an opportunity for him to take revenge on the Midianites for buying his ancestor,³⁴ Joseph,³⁵ as a slave; and (c) he was the priest appointed to exhort the people before battle.³⁶ Pinchas went out **with the sacred utensils—the ark that always accompanied the Israelites into battle³⁷ and the high priest’s garments, which the priest appointed to exhort the people before battle wore³⁸—and the trumpets for sounding during battle³⁹ in his possession.**

7 **They mounted an attack against Midian, as God had commanded Moses, and they killed every male** (See Figure 1).

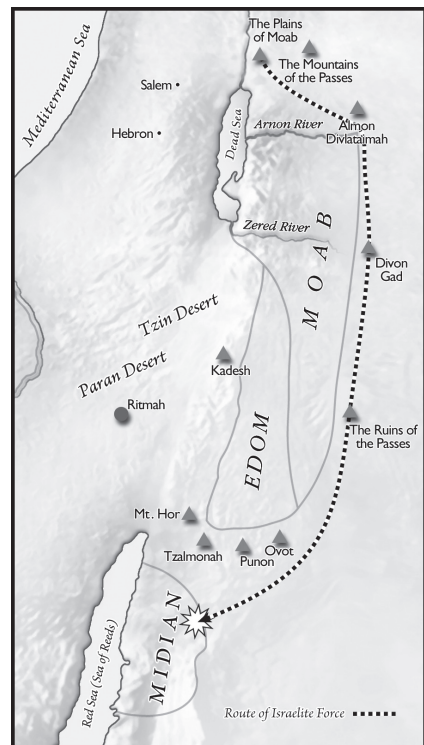

Figure 1: The Battle with Midian

CHASIDIC INSIGHTS

suffers, or at least not be troubled. Furthermore, egocentricity blinds a person to other people’s good qualities; since he is not sincere in his relationship with God and the world, he cannot believe that others are, either.

In contrast, someone who is not plagued with egocentricity will focus only on other people’s good qualities. Their suffering will genuinely trouble

him, since he will judge them favorably and find no justification for their suffering. If he does find some fault with someone else, he will admonish him in accordance with the Torah’s guidelines for doing so, but he will not hate him.

Similarly, rather than viewing differences of opinion as an affront to his selfhood, the selfless person will view them as opportunities to arrive at higher,

32. *Likutei Sichot*, vol. 18, pp. 357 ff. 33. Above, 25:6 ff. 34. As was stated above, on 25:10. 35. Genesis 37:36. 36. Deuteronomy 20:1-4. 37. See Exodus 40:21. 38. *Yoma* 73a. 39. Above, 10:9.

ONKELOS

8 וְיֵת מַלְכֵי מִדְיָן הָרְגוּ עַל־חֲלָלֵיהֶם אֶת־אָוִי וְאֶת־רָקֶם
וְאֶת־צֹר וְאֶת־חוּר וְאֶת־רַבֵּעַ חֲמִשָּׁת מַלְכֵי מִדְיָן וְאֶת
בַּלְעָם בֶּן־בְּעֹזֵר הָרְגוּ בַּחֲרָב: 9 וַיֵּשְׁבוּ בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל אֶת־
נָשֵׁי מִדְיָן וְאֶת־טַפָּם וְאֶת כָּל־בְּהֵמָתָם וְאֶת־כָּל־מִקְנֵהֶם
וְאֶת־כָּל־חֵילָם בָּזְזוּ: 10 וְאֶת כָּל־עֲרֵיָהֶם בְּמוֹשְׁבֹתָם וְאֶת
כָּל־טִירָתָם שָׂרְפוּ בָאֵשׁ: 11 וַיִּקְחוּ אֶת־כָּל־הַשָּׁלָל וְאֶת
כָּל־הַמִּלְקוֹחַ בָּאָדָם וּבַבְּהֵמָה: 12 וַיָּבֹאוּ אֶל־מֹשֶׁה וְאֶל־
אַלְעָזָר הַכֹּהֵן וְאֶל־עֲדַת בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל אֶת־הַשְּׂבִי וְאֶת־
הַמִּלְקוֹחַ וְאֶת־הַשָּׁלָל אֶל־הַמַּחֲנֶה אֶל־עֶרְבַת מוֹאָב
אֲשֶׁר עַל־יַרְדֵּן יַרְחוֹ: 13 וַיִּצְאוּ מֹשֶׁה וְאַלְעָזָר הַכֹּהֵן
וְכָל־נִשְׂיָאֵי הָעֵדָה לִקְרָאתָם אֶל־מַחֲוִין לַמַּחֲנֶה:
14 וַיִּקְצֹף מֹשֶׁה עַל פְּקוּדֵי הַחֵיל שְׂרֵי הָאֲלָפִים וְשְׂרֵי
הַמֵּאוֹת הַבָּאִים מִצִּבְא הַמִּלְחָמָה: 15 וַיֹּאמֶר אֲלֵיהֶם
מֹשֶׁה הַחַיִּיתֶם כָּל־נַקְבָּה: 16 הֵן הִנֵּה הָיוּ לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל
בְּדַבָּר בַּלְעָם לְמַסְר־מַעַל בִּיהוָה עַל־דְּבַר פֶּעֹזֵר וְתַהֲיִי
הַמִּגֵּפָה בְּעֶרְתַּת יְהוָה:

RASHI

ולא נחשדו על הגלגל לשלח יד בבזה שלא ברשות,
שנאמר: "את כל השלל וגו'". ועליהם מפרש בקבלה:
"שניף בעדר הרחלים וגו'". אף אנשי המלחמה שבה
כלם צדיקים: שלל. הן מטלטלין של מלבוש ותכשיטין:
בזו. הוא בזת מטלטלין שאינם תכשיטין: מלקוח. אדם
ובהמה. ובמקום שכתוב "שבי" אצל "מלקוח", "שבי"
באדם, ו"מלקוח" בבמה: 13 ויצאו משה ואלעזר
הכהן. לפי שראו את נערי ישראל יוצאים לחטף מן
הבזה: 14 ויקצף משה על פקודי החיל. ממנים על
החיל. ללמדך שכל סרחון הדור תלוי בגדולים, שיש
בח' בידם למחות: 16 הן הנה. מגיד, שהיו מכירין אותן,
"וזה היא שנכשל פלוני בזה". בדבר בלעם. אמר להם:
"אפלו אתם מכניסים כל המונות שבעולם, אין אתם
יכולים להם, שמא מרבים אתם מן המצרים שהיו שש
מאות רכב בחור? בואו ואשיאכם עצה: אלהיהם של
אלו שונא זמה הוא וכו'", כדאיתא ב"חלק" 20 ובספרי:

8 חמשת מלכי מדין. וכי אינן רואה שהמשה מנה
הכתוב, למה הזקק לומר "חמשת"? אלא ללמדך ששור
כלם בעצה, והשוו כלם בפרענות. בלעם הלך שם לטל
שכר עשרים וארבעה אלף שהפיל מישראל בעצתו.
ויצא ממדין לקראת ישראל, ומשיאן עצה רעה. אמר
להם: "אם כשהייתם ששים רבוא לא יכלתם להם,
ועכשו בשנים עשר אלף אתם באים להלחם?" נתנו לו
שכר משלם ולא קפחיהו: בחרב. הוא בא על ישראל
והחליף אמונתו באמונתם, שאין נושעים אלא בפיהם
על ידי תפלה ובקשה, ובא הוא ותפש אמונתם לקללם
בפיו, אף הם באו עליו והחליפו אמונתם באמונת
האמות, שבאין בחרב, שנאמר: "ועל חרבך תחיה":
10 טירתם. מקום פלטין שלהם, שהוא לשון מושב
במרים יודעי חקיהם. דבר אחר: לשון מושב שריהם,
כמו שמתרגם "סרגי פלשתים" 18 — "סורגי פלשתאיי":
11 ויקחו את כל השלל וגו'. מגיד שהיו כשרים וצדיקים,

17. בראשית כז, מ. 18. יהושע יג, ג. 19. שיר השירים ו, ו. 20. סנהדרין ק, א.

8 As it happened, Balaam was in Midian at the time, for he had come to collect his fee for having caused the death of thousands of Israelites by advising Moab and Midian to entice them into the sins of idolatry and lechery.⁴⁶ When the Israelites attacked, he used his magical powers to make himself and the five kings of the Midianite confederation fly in the air, but Pinchas held up the high priest's headband to them, and the Divine Name engraved on it nullified the power of Balaam's magic. In this way, **they killed the Midianite kings**, making them fall from the air **upon their own slain**. **Evi, Rekem, Tzur, Chur, and Reva were the five kings of Midian**. They were equally guilty of scheming against the Israelites, and therefore all died the same way. Balaam, in the meantime, left the Midianite camp and approached the Israelite army, attempting to argue that it was useless to try to subdue Midian. "If," he argued, "when you were 600,000 strong, you could not resist the temptation to sin with the Midianite girls, what makes you think you can now resist the same temptation when you are only 12,000 strong?" The Israelites thereupon **slew Balaam the son of Beor with the sword**. This was poetic justice: Balaam had tried to usurp the Jews' weapon, their power of prayer, by battling them with his curses; the Jews in turn killed him by usurping the non-Jewish weapon, the sword.⁴⁷

9 **The Israelites took the Midianite women and their small children captive, and they plundered all their beasts, livestock, and all their possessions.**

10 **They set fire to all their residential cities and also to their castles**, in which their political and religious leaders lived.

11 **They took all the movable booty and all the living plunder of man and beast**

12 **and brought it all—the captives, the plundered animals, and the movable booty—to Moses and to Eleazar the priest and to the entire community of Israel in the camp, in the plains of Moab by the Jordan opposite Jericho.** They did not appropriate any of it for themselves, just as Moses had told them.

◆ *Third Reading (Second when combined)* 13 Although the soldiers' behavior was impeccable, some of the young people started looting the booty when the army returned. To stop them, **Moses, Eleazar the priest, and all princes of the community went out to meet them, outside the camp.**

14 When he saw the Midianite women, **Moses became angry with the officers of the army—the commanders of thousands and the commanders of hundreds—who had returned from the campaign of war.**

15 **Moses said to them, "Did you let all the females live?"**

16 We can recognize them individually: **they are the same ones who were involved with the Israelites on Balaam's advice to betray God in the incident of Peor, resulting in a plague among the congregation of God.**

46. Above, on 24:14. 47. Compare above, on 21:18.

ONKELOS

17 ובעת הָרָגוֹ כָּל־זָכָר בַּטָּף וְכָל־אִשָּׁה יָדַעַת אִישׁ לְמַשְׁכָּב זָכָר הָרָגוֹ: 18 וְכָל־הַטָּף בְּנָשִׁים אֲשֶׁר לֹא־יָדְעוּ מַשְׁכָּב זָכָר הִחְיוּ לָכֶם: 19 וְאַתֶּם חָנוּ מִחוּץ לַמַּחֲנֶה שִׁבְעַת יָמִים כָּל־הָרֹג לְפָשׁ וְכָל־נֹגַע בַּחֲלָל הַתַּחֲטָאוֹ בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי אַתֶּם וּשְׂבִיכֵכֶם: 20 וְכָל־בֶּגֶד וְכָל־כְּלִיעוֹר וְכָל־מַעֲשֵׂה עֵזִים וְכָל־כְּלִיעֵץ תַּתְּחַטְּאוּ: 21 וַיֹּאמֶר אֶלְעָזָר הַכֹּהֵן אֶל־אַנְשֵׁי הַצִּבְיָא הַבָּאִים לְמַלְחָמָה זֹאת חֻקַּת הַתּוֹרָה אֲשֶׁר־צִוָּה יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה:

RASHI

שְׁנָאֵמַר: "וְאַתֶּן צֹאנִי צֹאן מִרְעִיתִי, אָדָם אַתֶּם" — אַתֶּם קְרוּיִים "אָדָם" וְאֵין אֲמוֹת הָעוֹלָם קְרוּיִין "אָדָם", מוֹדָה הוּא שֶׁהַגּוֹיִם מְטַמְּאִים בְּמַגֵּעַ וּבְמַשָּׂא, שֶׁלֹּא נֶאֱמַר "אָדָם" אֶלָּא אֶצֶל טְמֵאֵת אֱהֻלוֹת, שְׁנָאֵמַר: "אָדָם כִּי יָמוּת בְּאַהֲלֵךְ" — אַתֶּם וּשְׂבִיכֵכֶם. לֹא שֶׁהַגּוֹיִם מְקַבְּלִין טְמֵאָה וְצָרִיכִין הוֹאָה, אֶלָּא מָה אַתֶּם בְּנֵי בְרִית, אִף שְׂבִיכֵכֶם, כְּשִׁיבּוֹאוֹ לְבְרִית וְיִטְמְאוּ, צָרִיכִין הוֹאָה: 20 וְכָל מַעֲשֵׂה עֵזִים. לְהַבִּיא כָּלִי הַקְּרָנִים וְהַטְּלָפִים וְהַעֲצֻמוֹת: 21 וַיֹּאמֶר אֶלְעָזָר הַכֹּהֵן וְגו', לְפִי שֶׁבֶּא מֹשֶׁה לְכָלֵל כַּעֲס, בָּא לְכָלֵל טְעוֹת, שֶׁנִּתְעַלְמוּ מִמֶּנּוּ הַלְבוֹשׁ גְּעוּלֵי נָגִידִים. וְכֵן אַתָּה מוֹצֵא בְּשִׁמְיִנִי לְמִלּוּאִים, שְׁנָאֵמַר: "וְיִקְצֹף עַל אֶלְעָזָר וְעַל אֵיתָמָר" — בָּא לְכָלֵל כַּעֲס, בָּא לְכָלֵל טְעוֹת, וְכֵן בְּ"שִׁמְעוּ נָא הַמְּרִים" — "וְיִזַּךְ אֶת הַסֵּלַע", עַל יְדֵי הַכַּעֲס טְעוֹה: אֲשֶׁר צִוָּה ה' וְגו'. תִּלְךָ הַהוֹרָאָה בְּרַבּוֹ:

21. רשביי ביבמות ס, ב. 22. יחזקאל לד, לא. 23. במדבר יט, יד. 24. ויקרא י, טו. 25. במדבר כ, ייא.

INNER DIMENSIONS

[continued...] or heated until white-hot in order to make it physically release the forbidden food it has absorbed, while a vessel that has been defiled needs only to be immersed in a *mikveh*—whose waters merely surround the vessel from without and do not physically affect the walls of the vessel in any way.

Inasmuch as our sense of logic is tied largely to our physical senses, the process used to make a vessel give up the forbidden food it has absorbed seems more logical than the process used to purify a vessel from ritual defilement. It goes somewhat against the grain of logic to say that immersing a vessel in a specified volume of wa-

ter originating from a specified source can somehow affect it.

Ritual defilement by contact with a corpse is even more abstract than regular ritual defilement, so the means used to purify it—sprinkling a few drops of a specially prepared solution on the outside of the affected person or vessel—are even more "spiritual" and counter logic even more.

This explains how Moses erred regarding the power of the solution of the ashes of the red cow: Moses was the "escort of the King" (God), and looked at reality from the higher, Divine perspective. Accordingly, he felt that the potency of

17 So now kill every male child, and you shall also kill every woman who is old enough to **have carnal intercourse with a man**, even if she is still a virgin.

18 But you may keep alive all the young girls who are not old enough to have carnal intercourse with a man, for yourselves. We will determine which ones are in which category by having all the women pass in front of the high priest's headband; the faces of those mature enough for carnal relations will turn green.

19 And those of you who have been defiled through contact with a corpse during the war or will kill the captives now must **encamp outside the camp**, that is, not enter the courtyard of the Tent of Meeting **for at least seven days**; specifically, **whoever** either came in contact with a corpse indirectly through having **killed a person** with a sword or some other instrument that transmits defilement **or who touched a corpse** directly **shall purify himself on the third and seventh day** after he begins counting, with the solution made of the ashes of the red cow.⁴⁸ This applies to **both you and** to any of **your captives** who have converted.

20 Similarly, all garments, leather articles, any goat product, including those made of its hair, horns, claws, and bones, **and every wooden and metal article** that came in contact with a corpse **shall undergo** the same **purification rites**."

21 In his anger at the army over their having left the Midianite women alive, Moses mistakenly assumed that purifying the plundered eating utensils from the defilement of having come in contact with a corpse would also purify these same utensils from the forbidden food they had absorbed and from the impurity they possessed by virtue of belonging to a non-Jew.⁴⁹ So Moses' nephew, **Eleazar the priest, said to the soldiers returning from battle, "This—the laws of purification from defilement through contact with a corpse that Moses just reviewed for you—is the statute that God commanded Moses, and you must do as he said.**

— CHASIDIC INSIGHTS —

17 You shall kill every woman who can have carnal intercourse with a man: The Midianite women who had seduced the Israelite men clearly deserved the death penalty, for they were guilty of causing them to sin and had thus proven themselves to be either outright malicious or incapable of standing up to mass evil. Those who did not participate in Balaam's scheme (if there were such) but were simply non-virgins had to be killed because their attitudes toward carnality and femininity had already been spoiled by the relations they had engaged in as part of the corrupt Midianite society. Their attitudes and jadedness rendered them not only unfit to join the ranks of the Jewish people but a danger-

ous influence that could not be allowed to seep into the society of holiness and corrupt it. But why was it necessary to kill the Midianite women who were merely old enough for carnal relations, even if they were still virgins?

Presumably, they had to be killed because the very fact that they had reached puberty and were therefore ready at any time to join the ranks of the carnally active women meant that they already considered themselves part of the depraved Midianite culture and had absorbed its values. This put them in the same category as their experienced compatriots.⁵⁰

— INNER DIMENSIONS —

[21] The fundamental difference between ritual defilement (*tumah*) and absorption of forbidden food is that the latter penetrates *into* the vessel,

while the former resides spiritually *around* the vessel. Thus, a vessel that has absorbed forbidden food needs to be immersed in boiling water

48. Above, 19:1-22. 49. *Likutei Sichot*, vol. 8, pp. 182-184. 50. *Likutei Sichot*, vol. 18, p. 368.

— ONKELOS —

22 בָּרַם יֵת דְּהָבָא וְיֵת כֶּסֶף אֵת נַחֲשָׁתָא יֵת פְּרִילָא יֵת אֲבָצָא וְיֵת אֲבָרָא: 23 כָּל מַדְעָם דְּמַתְעַל בְּנוּקָא תַעֲבָרָה בְּנוּקָא וְיִדְכִי בָרַם בְּמִי אֲדִיּוּתָא יִתְדִי וְכָל דִּי לֹא מַתְעַל בְּנוּקָא תַעֲבָרָה בְּמִי: 24 וְתַחֲוּרוֹן לְבוּשִׁיכוֹן בְּיוֹמָא שְׂבִיעָאָה וְתִדְכוּן וְבִתְרָא כֵּן תַעֲלוֹן לְמִשְׁרִיתָא: 25 וְאָמַר יְיָ לְמֹשֶׁה לְמִימַר: 26 קִבֵּל יֵת חֶשֶׁבֶן דְּבִרְתָּ שְׂבִיָּא בְּאֲנָשָׁא וּבְבִעִיקָא אֶת וְאֶלְעֹר כְּהֵנָּה וְרִישִׁי אֲבָהָת כְּנִשְׁתָּא: 27 וְתַפְלִיג יֵת דְּבִרְתָּא בֵּין גְּבִרִי מְגִיחִי קֶרְבָּא דְנִפְקוּ לְחִילָא וּבֵין כָּל כְּנִשְׁתָּא: 28 וְתַפְרֵשׁ נְסִיבָא קֶדָם יְיָ מִן גְּבִרִי מְגִיחִי קֶרְבָּא דְנִפְקוּ לְחִילָא חֹד נִפְשָׁא מִחֻמְשׁ מָאָה מִן אֲנָשָׁא וּמִן תּוֹרִי וּמִן חֲמִרִי וּמִן עֲנָא:

22 אֵת אֶת־הַזָּהָב וְאֶת־הַכֶּסֶף אֶת־הַנְּחֹשֶׁת אֶת־הַפְּרִיל וְאֶת־הַבְּדִיל וְאֶת־הַעֲפָרָת: 23 כָּל־דָּבָר אֲשֶׁר־יָבֹא בְּאֵשׁ תַּעֲבִירוּ בְּאֵשׁ וְטָהַר אֵת בְּמִי נָדָה יִתְחַטֵּא וְכָל אֲשֶׁר לֹא־יָבֹא בְּאֵשׁ תַּעֲבִירוּ בַּמַּיִם: 24 וְכִבְסֶתֶם בְּגָדֵיכֶם בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי וְטָהַרְתֶּם וְאַחֵר תָּבֹאוּ אֶל־הַמִּחֻנָּה: 25 וְרַבִּיעִי 26 וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר: 26 שֶׂא אֶת רֹאשׁ מַלְקוּת הַשִּׁבְי בְּאָדָם וּבְבִהֶמָּה אֶתְּהָ וְאֶלְעֹר הַכֹּהֵן וְרֹאשֵׁי אֲבוֹת הָעֵדָה: 27 וְחֲצִיתָ אֶת־הַמַּלְקוּת בֵּין הַנְּפִשִּׁי הַמַּלְחָמָה הַיִּצְאִים לְצֹבָא וּבֵין כָּל־הָעֵדָה: 28 וְהִרְמֹתָ מִכֶּם לַיהוָה מֵאֵת אֲנָשֵׁי הַמַּלְחָמָה הַיִּצְאִים לְצֹבָא אֶחָד נֶפֶשׁ מִחֻמֵּשׁ הַמָּאוֹת מִן־הָאָדָם וּמִן־הַבְּקָר וּמִן־הַחֲמֹרִים וּמִן־הַצֹּאן:

— RASHI —

וְהָ לְטַהֲרוֹ מִשְׁמַתָּא מֵת. אָמַר לָהֶם: צְרִיכִין הַפְּלִים גְּעוּל לְטַהֲרָם מִן הָאִסּוּר, וְחֲטוֹי לְטַהֲרָן מִן הַטְּמֵאָה. וְרַבּוּתֵינוּ דְּרָשׁוּ מִכָּאן⁵⁷, שֶׁאֵף לְהַכְשִׁירוֹן מִן הָאִסּוּר, הִטְעִין טְבִילָה לְכָלִי מִתְּכֹת. וְיָמִי נָדָה" הַכְּתוּבִין כָּאן, דְּרָשׁוּ: מִיִּם הָרְאוּיִם לְטַבֵּל בָּהֶם נָדָה, וְכַמָּה הֵם? אֲרַבְעִים סָאָה: וְכָל אֲשֶׁר לֹא יָבֹא בְּאֵשׁ. כָּל דָּבָר שֶׁאֵין תִּשְׁמִישׁוֹ עַל יְדֵי הָאוּר, כְּגוֹן: כּוֹסוֹת וְצִלוּחִיּוֹת, שֶׁתִּשְׁמִישׁוֹן בְּצוּנָה וְלֹא בְּלֵעוֹ אִסּוּר: תַּעֲבִירוּ בַּמַּיִם. מְטַבִּילֵן וְדִיּוֹ. וְדוֹקָא כָּלִי מִתְּכֹת: 24 אֶל הַמִּחֻנָּה. לְמַחֲנֶה שְׂכִינָה, שֶׁאֵין טֵמָא מֵת טְעוֹן שְׁלוּחַ מִמִּחֻנָּה לְוִיָּה וּמִמִּחֻנָּה יִשְׂרָאֵל: 26 שֶׂא אֶת רֹאשׁ. קֹחַ אֶת הַחֶשֶׁבֶן: 27 וְחֲצִיתָ אֶת הַמַּלְקוּת בֵּין הַנְּפִשִּׁי הַמַּלְחָמָה וּגוֹ'. חֲצִיזוֹ לְאֵלּוֹ וְחֲצִיזוֹ לְאֵלּוֹ:

22 אֵת אֶת־הַזָּהָב וּגו'. אֵף עַל פִּי שְׁלֹא הִזְהִיר לָכֶם מֹשֶׁה אֶלָּא עַל הַלְכוֹת טְמֵאָה, עוֹד יֵשׁ לְהַזְהִיר לָכֶם עַל הַלְכוֹת גְּעוּל. וְ"אֵת" לְשׁוֹן מַעוּט, כְּלוּמַר מִמַּעֲטִין אֲתֶם מַלְהִשְׁתַּמֵּשׁ בַּפְּלִים, אִפְּלוּ לְאַחֵר טְהוֹרָתוֹ מִשְׁמַתָּא הַמֵּת, עַד שִׁיטְהֵרוּ מִכְּלִיעַת אִסּוּר נִבְלוֹת. וְרַבּוּתֵינוּ אָמְרוּ:⁵⁸ "אֵת אֶת־הַזָּהָב", לוֹמַר, שֶׁצָּרִיף לְהַעֲבִיר חֲלָדָה שְׁלוֹ קֶדָם שִׁיגְעִילָנוּ, וְהוּא לְשׁוֹן "אֵת" — שְׁלֹא יִהְיֶה שֵׁם חֲלָדָה, אֵת הַמִּתְכֶּת יִהְיֶה כְּמוֹת שְׁהוּא: 23 כָּל דָּבָר אֲשֶׁר יָבֹא בְּאֵשׁ. לְבַשֵּׁל בּוֹ כְּלוּם: תַּעֲבִירוּ בְּאֵשׁ. בְּדֶרֶךְ תִּשְׁמִישׁוֹ — הִגְעֵלְתוּ: מַה שֶׁתִּשְׁמִישׁוֹ עַל יְדֵי חֲמִין יִגְעִילָנוּ בְּחֲמִין, וְמַה שֶׁתִּשְׁמִישׁוֹ עַל יְדֵי צֵלִי, כְּגוֹן הַשְּׁפוּד וְהָאֶסְכָּלָה, יִלְבָּנְנוּ בְּאוּר: אֵת בְּמִי נָדָה יִתְחַטֵּא. לְפִי פְּשׁוּטוֹ "חֲטוֹי"

26. ילקוט שמעוני תשפ"ה. 27. עבודה זרה עה, ב.

INNER DIMENSIONS

[continued...] the solution of the ashes of the red cow should be sufficient to penetrate the innermost aspects of the person or vessel: an overall change in a person's attitude should by right affect all aspects of his or her life, down to the minutest details.

Eleazar, however, was the priest, the "escort of the Queen" (the people). He looked at reality from the earthly perspective, and therefore knew that sweeping, overall changes are not enough; the individual must work on his or her inner self directly, as well.⁵⁴

54. Likutei Sichot, vol. 8, pp. 184-185.

22 But even after you have purified the captured utensils from defilement caused by contact with a corpse, you must also purify these utensils from the forbidden food they absorbed and from the impurity of belonging to a non-Jew, through a different process. Metal vessels—**the gold, the silver, the copper, the iron, the tin, and the lead**

23 —in fact, **whatever is used in fire, you shall pass through fire** the same way it is used, **and then it will be purified**. If it is a cooking vessel used with boiling water, you must immerse it in boiling water. If it is used directly over the fire, you must heat it until it turns white-hot. This is how a metal utensil releases the forbidden food it has absorbed. You must, however, remove any rust from it first, so nothing interposes between the metal and the cleansing medium. (In contrast to metal vessels, earthenware vessels used in fire never release the forbidden food they have absorbed, so such vessels cannot be purified.)” Although the people knew the principles involved in removing forbidden food from vessels⁵¹ (and therefore Moses did not need to mention these laws after the battles with Sichon and Og), Eleazar had to repeat them here because (a) Moses had implied that they were not applicable; (b) Moses had not overseen this battle, so extra care was necessary to ensure that the soldiers followed all the applicable laws properly, and (c) the Midianites had rusty vessels, so the law applicable to such a case had to be articulated now.⁵² **“But before you purify a metal vessel from the forbidden food it has absorbed, it must be purified with sprinkling water**, that is, the solution made with the ashes of the red cow, to purify it from the defilement caused by contact with a corpse, and even if the vessel is brand new, **it must be immersed** in the purifying water of a *mikveh*, the ocean, or a flowing river or stream **to purify it** from the defilement caused by non-Jewish ownership. **Whatever vessel is not used in fire** does not absorb any forbidden food; therefore, **you need only immerse it in purifying water** after purifying it from contact with a corpse.

24 In order to complete the process of purification from defilement by a corpse, mentioned by Moses, **you shall immerse yourselves and your garments** in purifying water **on the seventh day** after you began counting, **and thus become ritually pure**,⁵³ **only afterwards, you and your garments may enter the camp**, that is, the courtyard of the Tent of Meeting.”

◆ *Fourth Reading* **25 God spoke to Moses, saying,**

26 “Take a count of the plunder of the captive people and animals, you, together with Eleazar the priest and the heads of the paternal houses of the community.

27 And you shall divide this plunder equally between the warriors who went out to battle and the rest of the entire congregation. The soldiers may keep whatever moveable property they captured, however, all for themselves.

28 And you shall levy a tax for God from the half you gave to the soldiers who went out to battle: one out of every 500 of the people, the cattle, the donkeys, and the sheep.

51. Leviticus 6:21. 52. *Likutei Sichot*, vol. 18, p. 369, note 43. 53. Above, on 19:12.

— ONKELOS —

29 מפלגותהון תסבון ותיחב לאלעזר כהנא אפרשותא קדם יי: 30 ומפלגות בני ישראל תסב חד דאתחד מן חמשין מן אנשא מן תורי מן חמרי ומן ענא מכל בעירא ותיחב יתהון ללואי נטרי מטרת משכנא דיי: 31 ועבד משה ואלעזר כהנא כמא די פקיד יי ית משה: 32 והוה דברתא שאר כנא די בוו עמא דנפקו לחילא ענא שית מאה ושבעין וחמשא אלפין: 33 ותורי שבעין ותריין אלפין: 34 וחמרי שתין וחד אלפין: 35 ונפשא דאנשא מן נשיא די לא ידעא משכבי דכורא כל נפשתא תלתין ותריין אלפין: 36 והות פלגותא חלק גבריא דנפקו לחילא מנין ענא תלת מאה ותלתין ושבע אלפין וחמש מאה: 37 והוה נסיבא קדם יי מן ענא שית מאה ושבעין וחמש: 38 ותורי תלתין ושתי אלפין ונסיבהון קדם יי שבעין ותריין: 39 וחמרי תלתין אלפין וחמש מאה ונסיבהון קדם יי שתין וחד: 40 ונפשא דאנשא שתא עשר אלפין ונסיבהון קדם יי תלתין ותריין נפשי: 41 ויחב משה ית נסיב אפרשותא קדם יי לאלעזר כהנא כמא די פקיד יי ית משה: 42 ומפלגות בני ישראל די פלג משה מן גבריא דנפקו לחילא: 43 והות פלגות כנשתא מן ענא תלת מאה ותלתין ושבעא אלפין וחמש מאה: 44 ותורי תלתין ושתי אלפין: 45 וחמרי תלתין אלפין וחמש מאה: 46 ונפשא דאנשא שתא עשר אלפין:

29 מִמַּחְצִיתָם תִּקְחוּ וְנִתְּנָה לְאַלְעָזָר הַכֹּהֵן תְּרוּמַת יְהוָה: 30 וּמִמַּחְצֵת בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל תִּקַּח אֶחָד אֶחָז מִן־הַחֲמִשִּׁים מִן־הָאָדָם מִן־הַבִּקֹּר מִן־הַחֲמֹרִים וּמִן־הַצֹּאן מִכֹּל־הַבְּהֵמָה וְנִתְּנָה אֹתָם לְלוֹיִם שְׂמֹרֵי מִשְׁמֶרֶת מִשְׁכַּן יְהוָה: 31 וַיַּעַשׂ מֹשֶׁה וְאַלְעָזָר הַכֹּהֵן כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה: 32 וַיְהִי הַמִּלְקוֹחַ יֵתֵר הַכֹּזֵב אֲשֶׁר בָּזְזוּ עִם הַצֹּבָא צֹאן שֵׁש־מֵאוֹת אֵלֶף וְשִׁבְעִים אֵלֶף וְחֲמִשָּׁת אֲלָפִים: 33 וּבִקֹּר שְ�נָיִם וְשִׁבְעִים אֵלֶף: 34 וְחֲמֹרִים אֶחָד וְשִׁשִּׁים אֵלֶף: 35 וְנֶפֶשׁ אָדָם מִן־הַנָּשִׁים אֲשֶׁר לֹא־יָדְעוּ מִשְׁכָּב זָכָר כָּל־נֶפֶשׁ שְ�נָיִם וְשָׁלֹשִׁים אֵלֶף: 36 וַתְּהִי הַמַּחְצָה חֶלֶק הַיֹּצֵאִים בַּצֹּבָא מִסֵּפֶר הַצֹּאן שְׁלֹש־מֵאוֹת אֵלֶף וְשָׁלֹשִׁים אֵלֶף וְשִׁבְעַת אֲלָפִים וְחֲמִשׁ מֵאוֹת: 37 וַיְהִי הַמֶּכֶס לַיהוָה מִן־הַצֹּאן שֵׁשׁ מֵאוֹת חֲמִשׁ וְשִׁבְעִים: 38 וְהַבִּקֹּר שֵׁשָׁה וְשָׁלֹשִׁים אֵלֶף וּמֶכֶס לַיהוָה שְׁנָיִם וְשִׁבְעִים: 39 וְחֲמֹרִים שְׁלֹשִׁים אֵלֶף וְחֲמִשׁ מֵאוֹת וּמֶכֶס לַיהוָה אֶחָד וְשִׁשִּׁים: 40 וְנֶפֶשׁ אָדָם שֵׁשָׁה עָשָׂר אֵלֶף וּמֶכֶס לַיהוָה שְׁנָיִם וְשָׁלֹשִׁים נֶפֶשׁ: 41 וַיִּתֵּן מֹשֶׁה אֶת־מֶכֶס תְּרוּמַת יְהוָה לְאַלְעָזָר הַכֹּהֵן כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה:

◆ חמישי 42 וממחצית בני ישראל אשר חצה משה מן האנשים הצבאים: 43 ותהי מחצת העדה מן הצאן שלש מאות אלף ושלשים אלף שבעת אלפים וחמש מאות: 44 ובקר ששה ושלשים אלף: 45 וחמורים שלשים אלף וחמש מאות: 46 ונפש אדם ששה עשר אלף:

— RASHI —

ולא בא לכלל חלקה, "מספר הצאן וגו'": 42 וממחצית בני ישראל אשר חצה משה. לעדה, והוציא להם "מן האנשים הצבאים": 43 ותהי מחצת העדה. כך וכך, "ויקח משה וגו'":

32 וַיְהִי הַמִּלְקוֹחַ יֵתֵר הַכֹּזֵב. לפי שלא נצטוו להרים מֶכֶס מן המטלטלין אלא מן המלקוח, כתב את הלשון הזה: "וַיְהִי הַמִּלְקוֹחַ", שְ�בָא לְכָל־חֶלֶק וְלְכָל־מֶכֶס, שהיה עודף על כו המטלטלין "אשר בזזו עם הצבא" איש לו

29 Take this tax from their half and give it to Eleazar the priest as a gift to God.

30 From the half belonging to the rest of the Israelites, you shall take one fiftieth of the people, the cattle, the donkeys, the sheep, and all animals as a tax, and you shall give them to the Levites, the keepers of the charge of the community, as their representatives, in the Tabernacle of God.”

31 Moses and Eleazar the priest did as God had commanded Moses.

32 The plunder, which was in addition to the moveable spoils that the army had pillaged, consisted of 675,000 sheep,

33 72,000 cattle,

34 and 61,000 donkeys.

35 As for the people, that is, the women who were not old enough to have carnal intercourse with a man, they were 32,000. Miraculously, the tallies were all such that their halves were divisible by 50 and by 500, so God’s instructions could be carried out precisely and so the tax could be actually levied from the entire tally. This would not have been possible if the total had not been divisible by these numbers.⁵⁵

36 Regarding the half that was the portion of those who went out to battle: the number of sheep was 337,500

37 and the tax to God from the sheep—one five hundredth—was 675;

38 there were 36,000 cattle, of which the tax to God was 72;

39 there were 30,500 donkeys, of which the tax to God was 61;

40 and there were 16,000 people, of which the tax to God was 32 people.

41 Moses gave the tax, which was a gift to God, to Eleazar the priest, as God had commanded Moses.

◆ *Fifth Reading* 42 As he was commanded, Moses then took a tax from the half allotted to the Israelites, which Moses had divided for them from the total spoils brought back by the men who had gone into the army.

43 Although it had taken time to divide all the plunder in half and levy the tax from the soldiers’ half, none of the captives or animals died, nor were any new ones born, in the interim.⁵⁶ Thus, the community’s half also totaled the same as the soldiers’: 337,500 sheep,

44 36,000 cattle,

45 30,500 donkeys,

46 and 16,000 people. Thus, the two halves of the spoils were exactly equal, and the proportions levied from them were precise.

55. *Likutei Sichot*, vol. 13, pp. 110-113. 56. *Ibid.*

— ONKELOS —

47 וְנָסִיב מֹשֶׁה מִפְּלִגּוֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל
 יֵת דַּאֲתַחֲדָּ חַד מִן חֲמִשִּׁין מִן אֲנָשָׁא
 וּמִן בְּעִיָּא וְיִהֵב יִתְהוֹן לְלִנְאִי
 נָטְרִי מִטְּרַת מִשְׁכָּנָא דִּי כְּמָא דִּי
 פִּקִּיד יֵי יֵת מֹשֶׁה: 48 וְקָרִיבוּ לְוֹת
 מֹשֶׁה דִּמְמָן עַל אֲלָפֵי חֵילָא רִבְנִי
 אֲלָפִין וְרִבְנִי מְאֹנָא: 49 וְאָמְרוּ
 לְמֹשֶׁה עֲבָדִיךָ קִבִּילוּ יֵת חֲשָׁבֹן
 גִּבְרִי מְגִיחֵי קָרְבָּא דִּי עֲמָנָא וְלֹא
 שָׂגָא מִנָּא אָנֹשׁ: 50 וְקָרִיבָנָא
 יֵת קָרְבָּנָא דִּי גִבְרִי דַּאֲשַׁבַּח מִן
 דְּדִהֵב שִׁירִין וְשִׁבְכִין עֲזָן קִדְשִׁין
 וּמִחוּץ לְכִפְרָא עַל נִפְשָׁתָנָא קָדָם
 יֵי: 51 וְנָסִיב מֹשֶׁה וְאֲלַעֲזָר כִּהְנָא
 יֵת דִּהֵבָא מְנָהוֹן כֹּל מִן דְּעוֹבְדָא:
 52 וְהָיָה כֹּל דְּהֵב אֲפִרְשׁוּתָא דִּי
 אֲפִרְשׁוּ קָדָם יֵי שְׁתָּא עֶשֶׂר אֲלָפִין
 שְׁבַע מֵאָה וְחֲמִשִּׁין סֻלְעִין מִן רִבְנִי
 אֲלָפִין וּמִן רִבְנִי מְאֹנָא: 53 גִּבְרִי
 דְּחֵילָא בּוֹז גִּבְרִי לְנִפְשָׁה: 54 וְנָסִיב
 מֹשֶׁה וְאֲלַעֲזָר כִּהְנָא יֵת דִּהֵבָא מִן
 רִבְנִי אֲלָפִין וּמְאֹנָא וְאֵיתִיּוּ יִתְהוֹ
 לְמִשְׁכָּן וּמִנָּא דּוֹכְרָנָא לְבִנֵי יִשְׂרָאֵל
 קָדָם יֵי: 32:1 וּבָעִיר סָגִי הָיָה לְבִנֵי
 רְאוּבֵן וּלְבִנֵי גָד מִקִּיף לְחָדָא וְחוּזוּ
 יֵת אֶרֶץ יַעֲזֹר וְיֵת אֶרֶץ גִּלְעָד וְהָא
 אֲתֵרָא אֲתֵר בֶּשֶׂר לְבֵית בְּעִיר:

47 וַיִּקַּח מֹשֶׁה מִמִּחֲצֵת בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל אֶת־הָאָחֻז אַחַד
 מִן־הַחֲמִשִּׁים מִן־הָאָדָם וּמִן־הַבְּהֵמָה וַיִּתֵּן אֹתָם לְלוֹאִים
 שְׂמֹרֵי מִשְׁמֶרֶת מִשְׁכָּן יְהוָה כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה:
 48 וַיִּקְרְבוּ אֶל־מֹשֶׁה הַפְּקָדִים אֲשֶׁר לְאֲלָפֵי הַצָּבָא שְׂרֵי
 הָאֲלָפִים וְשְׂרֵי הַמֵּאוֹת: 49 וַיֹּאמְרוּ אֶל־מֹשֶׁה עֲבָדֶיךָ
 נִשְׁאָו אֶת־רֹאשׁ אֲנָשֵׁי הַמִּלְחָמָה אֲשֶׁר בִּידָנוּ וְלֹא־
 נִפְקַד מִמֶּנּוּ אִישׁ: 50 וַנִּקְרָב אֶת־קָרְבֵּן יְהוָה אִישׁ אֲשֶׁר
 מֵצָא כְלִי־זָהָב אֲצַעֲדָה וְצִמִּיד טַבַּעַת עָגִיל וְכוּמָז לְכַפֵּר
 עַל־נַפְשֹׁתֵינוּ לִפְנֵי יְהוָה: 51 וַיִּקַּח מֹשֶׁה וְאֲלַעֲזָר הַכֹּהֵן
 אֶת־הַזָּהָב מֵאֹתָם כֹּל כְּלִי מַעֲשֶׂה: 52 וַיְהִי | כָּל־זָהָב
 הַתְּרוּמָה אֲשֶׁר הִרְיִמוּ לַיהוָה שֵׁשֶׁה עֶשֶׂר אֲלָף שְׁבַע־
 מֵאוֹת וְחֲמִשִּׁים שֶׁקֶל מֵאֵת שְׂרֵי הָאֲלָפִים וּמֵאֵת שְׂרֵי
 הַמֵּאוֹת: 53 אֲנָשִׁי הַצָּבָא בָּזוּזוּ אִישׁ לוֹ: 54 וַיִּקַּח מֹשֶׁה
 וְאֲלַעֲזָר הַכֹּהֵן אֶת־הַזָּהָב מֵאֵת שְׂרֵי הָאֲלָפִים וְהַמֵּאוֹת
 וַיָּבִאוּ אוֹתוֹ אֶל־אַהֲלֵ מוֹעֵד וּפָרוּן לְבְנֵי־יִשְׂרָאֵל לִפְנֵי
 יְהוָה: פ

◆ שִׁישִׁי (שְׁלִישִׁי בַּמַּחֲבָרִין 32:1) וּמִקְנֶה | רֹב הָיָה לְבִנֵי רְאוּבֵן
 וּלְבְנֵי־גָד עֲצוּם מְאֹד וַיִּרְאוּ אֶת־אֶרֶץ יַעֲזֹר וְאֶת־אֶרֶץ
 גִּלְעָד וְהִנֵּה הַמָּקוֹם מְקוֹם מִקְנֶה:

— RASHI —

הַרְגִּיל לִישָׁב שָׁם. וְכֵן: "וַיִּפְקֶד מְקוֹם דָּוִד"³⁰ — נִחָסֵר
 מְקוֹמוֹ, וְאֵין אִישׁ יוֹשֵׁב שָׁם: 50 אֲצַעֲדָה. אֵלּוּ צְמִידִים
 שֶׁל רִגְלִי וְצִמִּיד. שֶׁל יָד: עָגִיל. נִזְמִי אֵין: וְכוּמָז. דְּפוּס
 שֶׁל בֵּית הָרָחֶם, לְכַפֵּר עַל הַרְהוּר הַלֵּב שֶׁל בָּנוֹת מִדְיָן:

48 הַפְּקָדִים. הַמְּמָנִים: 49 וְלֹא נִפְקַד. וְלֹא נִחָסֵר.
 וְתַרְגּוּמוֹ: "וְלֹא שָׂגָא", אָף הוּא בִלְשׁוֹן אֲרָמִי "חֲסָרוֹן",
 כְּמוֹ: "אֲנִכִּי אֲחַטְנָה"²⁸, תַּרְגּוּמוֹ: "דִּהְיוֹת שְׂגִיָּא מִמְּנִינָא".
 וְכֵן: "כִּי יִפְקֶד מוֹשֶׁבֶךְ"²⁹ — יִחָסֵר מְקוֹם מוֹשָׁבֶךְ, אִישׁ

28. בְּרֵאשִׁית ל"א, ל"ט. 29. שְׁמוּאֵל ב', י"ח. 30. שָׁם, כ"ג.

— CHASIDIC INSIGHTS —

reality betrayed a certain escapism. The fact that the Levites had been conscripted into the war against Midian had showed them that even those dedicated to the most sublime forms of Divine service can and must work to elevate reality. They therefore preferred to be shepherds, since this occupation is conducive to a meditative lifestyle and distances a person from the bustle of city life. They felt that it was possible to accomplish God's ends while removed from the realities of civilization.

Moses was initially opposed to their proposal, since he felt that if the people would enter the Land of Israel and capitalize on its inherent superior spirituality, the spiritual energy generated would be so great that it would draw into it the spiritual potentials of the rest of the world. This would make it unnecessary to actively seek out the spiritual potentials outside the holy land. Indeed, something of this nature actually occurred much later, in the era of King Solomon. His Divine wisdom was so great

47 Moses took one-fiftieth of the half of the Israelites, the people and the animals, and gave them as a tax to the Levites, the keepers of the charge of the community, as their representatives, in the Tabernacle of God, as God had commanded Moses.

48 After this, the officers appointed over the army's thousands, the commanders of thousands and the commanders of hundreds, approached Moses.

49 They said to Moses, "Your servants counted the soldiers who were in our charge, and not one man is missing from us.

50 We therefore wish to bring an offering for God—any man who found a gold article of women's jewelry, be it an anklet, a bracelet, a ring, an earring, or a chastity belt—to atone for our souls before God for any lustful thoughts we may have had toward the Midianite women."

51 Moses and Eleazar the priest took all the gold articles from them.

52 The total of the gift of gold which they dedicated to God amounted to 16,750 shekels; this was from the commanders of the thousands and the commanders of the hundreds,

53 while, as mentioned previously, the soldiers had seized moveable spoils for themselves and kept them.

54 Moses and Eleazar the priest took the gold from the commanders of the thousands and hundreds and brought it to the Tent of Meeting, as a remembrance for the Israelites before God.

The Request of Reuben and Gad

- ◆ *Sixth Reading (Third when combined)* 32:1 The Israelites had camped in Sichon's territory, southern Gilead, ever since conquering it in Elul, 2487.⁵⁷ They had also conquered the Ya'zer district, in Sichon's territory,⁵⁸ and Og's territory, even further north.⁵⁹ Of all the tribes, **the descendants of Reuben and Gad** had most appreciated the unique spiritual benefits of the manna, and were careful to eat it as much as possible. Since, for this reason, they had slaughtered very little of their cattle for food,⁶⁰ **they had an abundance of livestock, very numerous, and they saw the land of Ya'zer and the land of southern Gilead,**⁶¹ **and behold, the place was a place uniquely suitable for livestock.**

— CHASIDIC INSIGHTS —

1 **The descendants of Reuben and Gad had an abundance of livestock:** As was explained above,⁶² the war with Midian demonstrated that the proper attitude toward the lower elements of creation is not to shun them but to elevate them: to reveal their Divine dimension and thereby harness them for promoting holiness in the world. The tribes of Reuben and Gad, seeing that this is the case, reasoned that the territory outside of the holy Land of Israel was of a lower spirituality and therefore settling it and utilizing it for holy purposes would accomplish more than settling the Land of Israel.

For this same reason, they mentioned their cattle before their children; animals are a "lower" form of life than people, and therefore the tribes of Reuben and Gad appreciated the challenge they represented more.

Thus, their mistake was the opposite of the mistake of the spies and their generation. The spies disdained becoming involved with materiality, while the tribes of Reuben and Gad overemphasized its importance.

At the same time, their approach to the elevation of

57. Above, 21:21. 58. Above, 21:32. 59. Above, on 21:33 ff. 60. *Sefer HaSichot* 5750, vol. 2, p. 548, note 80, quoting *Tiferet Yehonatan* on this verse. 61. Manasseh's grandson was named Gilead (above, 26:29). Perhaps the Torah refers to this area by the name it would be given later, when the Israelites conquered it, or perhaps Manasseh's son Machir named his son Gilead after the area he sensed prophetically that he would one day possess. 62. On 31:2, 4.

ONKELOS

2 וַתָּאוּ בְנֵי גָד וּבְנֵי רְאוּבֵן וַאֲמָרוּ לַמֶּלֶכַּה וְלַעֲזָרָה כְּהֵנָּה וְלִכְרָבִי כְּנִשְׁתָּא לְמִימְרִי: 3 מִכְּלָלְתָּא וּמִלְבָּשְׁתָּא וּכְמוֹרִין וּבֵיתִינְמִרִין וּבֵית חֲשֻׁבָּנָא וּבְעָלִי דְּבָבָא וְסִימָא וּבֵית קִבְרֵתָא דְּמִשָּׁה וּבְעוֹן: 4 אֲרַעָא דִּי מִחָא יִי יִתְּבֵהָא קָדָם כְּנִשְׁתָּא דִּישְׂרָאֵל אֲרַע פְּשָׂרָא לְבֵית בְּעִיר הִיא וְלַעֲבָדִין אֵית בְּעִיר: 5 וַאֲמָרוּ אַם אֲשַׁכְּחָא רְחֻמִּין בְּעִינִךָ תִּתְּהִיב יִתְּ אֲרַעָא הָדָא לַעֲבָדִין לְאַחֲסָנָא לֹא תַעֲבֻרְנָא יִתְּ יִרְדְּנָא: 6 וַאֲמָר מִשָּׁה לְבָנֵי גָד וּלְבָנֵי רְאוּבֵן הֶאֱחִיכוֹן יַעֲלֹן לְקָרְבָּא וְאַתּוֹן תִּיתְבּוֹן הָכָא: 7 וְלִמָּא תוֹנוֹן יִתְּ לְבָא דְּבָנֵי יִשְׂרָאֵל מִלְּמַעְבֵּר לְאַרְעָא דִּיהִב לְהוֹן יִי: 8 כְּדִין עֲבָדוּ אֲבִיהֶם כְּדִי שְׁלָחִית יִתְּהוֹן מִקָּדָם גִּיאָה לְמַחֲזִי יִתְּ אֲרַעָא: 9 וְסָלִיקוּ עַד נָחֵלָא דְאַתְּכֵלָא וְחֻזּוּ יִתְּ אֲרַעָא וְאוֹנִיּוּ יִתְּ לְבָא דְּבָנֵי יִשְׂרָאֵל כְּדִיל דְּלֹא לְמִיעֵל לְאַרְעָא דִּיהִב לְהוֹן יִי: 10 וְתַקַּף רְגֻזָּא דִּי בִּיּוֹמָא הַהוּא וְקִיִּים לְמִימְרִי: 11 אַם יִחֻזּוּ גְבֻרָא דְּסָלִיקוּ מִמַּצְרַיִם מִבֵּר עֲשָׂרִין שָׁנִין וְלַעֲלָא יִתְּ אֲרַעָא דִּי קִימִית לְאַבְרָהָם לְיִצְחָק וְלִיעֲקֹב אֲרִי לֹא אֲשִׁלְמוּ בְּתֵר דְּחֵלְתִי:

2 וַיָּבֹאוּ בְנֵי־גָד וּבְנֵי רְאוּבֵן וַיֹּאמְרוּ אֶל־מִשָּׁה וְאֶל־עֲזָרָה הַכֹּהֵן וְאֶל־נְשֵׁי־אֵי הָעֵדָה לֵאמֹר: 3 עֲמֻרֹת וְדִבֵּן וַיַּעֲזֹר וַנְּמַרָּה וַחֲשַׁבּוֹן וְאֶל־עֲלָה וּשְׁבָם וּנְבוֹ וּבְעֵן: 4 הָאָרֶץ אֲשֶׁר הֵכָּה יְהוָה לִפְנֵי עַתָּה יִשְׂרָאֵל אֶרֶץ מִקְנָה הִוא וְלַעֲבָדֶיךָ מִקְנָה: 5

5 וַיֹּאמְרוּ אִם־מִצְאֵנוּ חֵן בְּעֵינֶיךָ יִתֵּן אֶת־הָאָרֶץ הַזֹּאת לַעֲבָדֶיךָ לְאַחֲזָה אֶל־תַּעֲבֻרְנוּ אֶת־הִירְדֵּן: 6 וַיֹּאמֶר מִשָּׁה לְבְנֵי־גָד וּלְבָנֵי רְאוּבֵן הֶאֱחִיכֶם יָבֹאוּ לְמַלְחָמָה וְאַתֶּם תֵּשְׁבוּ פֹה: 7 וְלִמָּה תִּנּוּאוּן {תִּנְיָאוּן} אֶת־לֵב בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מֵעַבֵּר אֶל־הָאָרֶץ אֲשֶׁר־נָתַן לָהֶם יְהוָה: 8 כֹּה עָשׂוּ אֲבֹתֵיכֶם בְּשַׁלְחִי אֹתָם מִקְדָּשׁ בְּרַנֵּעַ לְרֹאוֹת אֶת־הָאָרֶץ: 9 וַיַּעֲלֹוּ עַד־נָחַל אֲשַׁכּוֹל וַיִּרְאוּ אֶת־הָאָרֶץ וַיִּנְיָאוּ אֶת־לֵב בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לְבִלְתִּי־בֹא אֶל־הָאָרֶץ אֲשֶׁר־נָתַן לָהֶם יְהוָה: 10 וַיַּחֲרֹאֲף יְהוָה בַּיּוֹם הַהוּא וַיִּשְׁבַּע לֵאמֹר: 11 אִם־יִרְאוּ הָאֲנָשִׁים הָעֹלִים מִמַּצְרַיִם מִבֶּן עֶשְׂרִים שָׁנָה וְמוֹעֵלָה אֶת הָאֲדָמָה אֲשֶׁר נִשְׁבַּעְתִּי לְאַבְרָהָם לְיִצְחָק וְלִיעֲקֹב כִּי לֹא־מִלְּאוּ אֶתְרִי:

RASHI

הַמְלָחָמָה וְחֹזֵק הָעָרִים וְהָעָם: 8 מִקְדָּשׁ בְּרַנֵּעַ. כֶּךָ שְׁמָה, וּשְׁנֵי קָדָשׁ הָיוּ:

3 עֲמֻרֹת וְדִבֵּן וְגו'. מֵאָרֶץ סִיחֹן וְעוֹג הָיוּ: 6 הֶאֱחִיכֶם. לְשׁוֹן תְּמִידָה הִוא: 7 וְלִמָּה תִּנְיָאוּן. תִּסְרִירוּ וְתִמְנִיעוּ לָבָם מֵעַבֵּר, שִׁדְּיָיו סְבוּרִים שְׂאֵתָם יִרְאִים לַעֲבֹר מִפְּנֵי

CHASIDIC INSIGHTS

and manifested so much Divinity that it awoke the slumbering spiritual potentials of the outlying lands and drew them toward their center of gravity. This will be the case in the messianic future, as well.

But when the tribes of Reuben and Gad pointed out to Moses that Divine providence indicated that this land was meant for them—"[it is] a land [fit] for livestock, and your servants possess livestock"—he agreed that God was, in effect, offering them the challenge of elevating this region and it was proper for them to accept it. Nonetheless, he stipulated that they first enter the holy land together with their brethren, in order to experience firsthand the purity of life in it. This way they would be properly

equipped to retain the force of idealism required when descending to elevate the lower levels of reality.

Moreover, Moses stipulated that the tribes of Reuben and Gad be the *leaders* of the conquest of Israel.⁶⁸ By leading the conquest and thereby cultivating self-sacrifice, they would become sufficiently strong in their commitment to God's purposes to be able to successfully pass the test of living outside the holy land. At the same time, they would gain the experience of having lived for years in a non-pastoral context and learned to appreciate it. This would ensure that when they returned to their shepherding it would not be an escape from reality.⁶⁹

68. Rashi on Numbers 32:17, quoting Deuteronomy 3:18. 69. Reshimot 51; Likutei Sichot, vol. 33, p. 198.

2 Like the spies that conquered Ya'zer⁶³ and the rest of the people, they were determined not to repeat the previous generation's mistake of spurning the Land of Israel, and wanted to rectify this mistake, as well. They knew that God had promised Abraham that his descendants, the Jewish people, would eventually inherit not only Canaan but afterwards also the original territories of Edom, Moab, and Ammon, to the east of the Jordan River.⁶⁴ They also knew that although God had forbidden the Israelites to wage war with these peoples, parts of Moab and Ammon had become permitted when Sichon wrested them from their original inhabitants. Thus, they felt that settling these lands *now* would hasten the time when the Israelites would inherit them in their entirety. Also, they felt that if Moses would have at least some involvement in possessing the land, it would solidify the Israelites' physical and spiritual control over it considerably. By choosing not to enter Canaan for these positive reasons, they hoped to rectify the sin of the spies' generation, who chose not to enter Canaan for negative reasons. They took the fact that they had abundant cattle and that these territories were particularly suitable for cattle as a Divine sign that they should try to realize their vision.⁶⁵ **The descendants of Gad, who took the lead in this matter, and the descendants of Reuben, who followed them, came and spoke to Moses and to Eleazar the priest and to the princes of the community when they were all studying together, saying,**

3 **"The cities of Atarot, Divon, Ya'zer, and Nimrah, Cheshbon, Elaleh, Sevam, Nebo, and Beon, and their surrounding areas,**

4 **in the land that God struck down before the congregation of Israel, is a land uniquely suitable for livestock, and your servants possess much livestock."**

5 **They said to Moses, "If it pleases you, let this land be given to your servants as a heritage; do not take us across the Jordan.** Even though the whole nation conquered this land, and it is therefore the property of all the tribes, we ask that it be given to us in exchange for the land we would have taken on the west side of the Jordan."⁶⁶

6 Because of their lofty intentions, Moses agreed to their idea in principle, but he had one major misgiving: **Moses said to the descendants of Gad and the descendants of Reuben, "Shall your brethren go to war while you stay here?**

7 **Why do you discourage the Israelites from crossing over to the land which God has given them?** They will think you are afraid of fighting the inhabitants of the land, and will become afraid, also.

8 **This is what your fathers did when I sent them from Ritmah, near Kadesh Barnea, to explore the land.**⁶⁷

9 **They went up to the Valley of Eshkol and saw the land, and they discouraged the Israelites from coming into the land which God has given them.**

10 **God became angry that day, and He swore, saying,**

11 **'None of the men 20 years old and over who came out of Egypt will see the land that I swore to Abraham, to Isaac, and to Jacob, for they did not follow Me wholeheartedly,**

63. Above, 21:32. 64. Genesis 15:18-21. 65. *Sefer HaSichot* 5750, pp. 545 ff. 66. *Likutei Sichot*, vol. 23, p. 182, notes 7-8. 67. Above, chapter 13.

— ONKELOS —

12 אֱלֹהִין כָּלֵב בַּר יִפְנָה קָנָאָה וַיְהוֹשֻׁעַ בַּר נֹחַ אָרִי אֲשֶׁלִּימוּ בְּתֵר דְּחִלְתָּא דִּי: 13 וְתַקַּף רָגְזָא דִּי בִישְׂרָאֵל וּטְרַדְנוֹן בְּמַדְבָּרָא אַרְבַּעִין שָׁנִין עַד דְּסָף כָּל דְּרָא דַּעְבַּד דְּבִישׁ קָדָם יִי: 14 וְהָא קִמְתִּין חֲלָף אֲבִהֶתְכוֹן תַּלְמִידֵי גִבְרָא חֲבִיָּא לְאוֹסְפָא עוֹד עַל תַּקּוּף רָגְזָא דִּי לִישְׂרָאֵל: 15 אָרִי תַתּוּבִין מִבְּתֵר דְּחִלְתָּהּ וְיוֹסֵף עוֹד לְאַתְרוּתָהוֹן בְּמַדְבָּרָא וְתַחֲבִלוֹן לְכָל עֲמָא הַדִּין: 16 וְקָרִיבֵי לְתוֹהָ וְאָמְרוּ חֲטָרִין דָּעֵן נִבְנִי לְבַעֲיָרָנָא הָכָא וְקָרוּן לְטַפְלָנָא: 17 וְאַנְחָנָא נִזְדַּרְזוּ מִבְּעֵין קָדָם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל עַד דִּי נָעִילָנוּן לְאַתְרֵיהוֹן וְיִתְבּוֹן טַפְלָנָא בְּקָרוּן כְּרִיכִין מִן קָדָם יְתָבִי אַרְעָא: 18 לֹא נָתוּב לְבַתְנָא עַד דִּיחֲסִטּוֹן בְּנֵי יִשְׂרָאֵל גִּבְרֵי אַחְסָנָתָה: 19 אָרִי לֹא נַחְסִין עֲמָהוֹן מַעֲבָרָא לִירְדָנָא וְלֹהֲלֹא אָרִי קְבִילָנָא אַחְסָנָתָנָא לָנָא מַעֲבָרָא לִירְדָנָא מְדִנְחָא: 20 וְאָמַר לְהוֹן מִשָּׁה אִם תַּעֲבִדוֹן יֵת פִּתְגָמָא הַדִּין אִם תִּזְדַּרְזוֹן קָדָם עֲמָא דִּי לְקַרְבָּא: 21 וְיַעֲבֵר לְכוֹן כָּל דְּמוֹזְרוּ יֵת יִרְדָּנָא קָדָם עֲמָא דִּי עַד דִּיתַרְךָ יֵת בְּעָלֵי דְבִבּוּדֵי מִן קְדָמוּדֵי: 22 וְתַתְּכִבֵּשׁ אַרְעָא קָדָם עֲמָא דִּי וְכַתֵּר כֵּן תַתּוּבִין וְתַהוֹן זָקָאִין מִן קָדָם יִי וּמִישְׂרָאֵל וְתַהִי אַרְעָא הָדָא לְכוֹן לְאַחְסָנָא קָדָם יִי: 23 וְאִם לֹא תַעֲבִדוֹן כֵּן הָא חֲבַתּוֹן קָדָם יִי וְדַעוּ חוֹבְתְכוֹן דִּי תִשְׁכַּח יְתַכוֹן:

12 בְּלִתִּי כָלֵב בֶּן־יִפְנֶה חֲקִנְזִי וַיְהוֹשֻׁעַ בֶּן־נֹחַן כִּי מִלְּאוֹ אַחֲרֵי יְהוָה: 13 וַיַּחֲרֹאֲף יְהוָה בִּישְׂרָאֵל וַיִּנְעַם בְּמַדְבָּר אַרְבָּעִים שָׁנָה עַד־תָּם כָּל־הַדֹּר הָעֹשֶׂה הָרַע בְּעֵינֵי יְהוָה: 14 וַהֲנִיחָה קַמְתָּם תַּחַת אֲבֹתֵיכֶם תִּרְבּוֹת אֲנָשִׁים חֲמָאִים לִסְפּוֹת עוֹד עַל חֲרוֹן אַף־יְהוָה אֶל־יִשְׂרָאֵל: 15 כִּי תִשׁוּבוּן מֵאַחֲרָיו וַיִּסַּף עוֹד לְחַנִּיתוֹ בְּמַדְבָּר וּשְׁתַּחֲתֶם לְכָל־הָעָם הַזֶּה: ס

16 וַיִּנָּשׂוּ אֵלָיו וַיֹּאמְרוּ גְדֹרֶת צֵאן נִבְנֶה לְמִקְנֵנוּ פֶּה וְעָרִים לְטַפָּנוּ: 17 וַאֲנַחְנוּ נַחֲלִין חֲשִׁים לְפָנֵי בְנֵי יִשְׂרָאֵל עַד אֲשֶׁר אִם־הִבִּיאֲנָם אֶל־מְקוֹמָם וַיֵּשֶׁב טַפָּנוּ בְּעָרֵי הַמִּבְצָר מִפְּנֵי יֹשְׁבֵי הָאָרֶץ: 18 לֹא נָשׁוּב אֶל־בְּתִינוּ עַד הַתַּנְחַל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אִישׁ נַחֲלָתוֹ: 19 כִּי לֹא נִנְחַל אֹתָם מֵעַבְרָ לִירְדֵן וְהִלָּאָה כִּי בָאָה נַחֲלָתָנוּ אֵלֵינוּ מֵעַבְרָ הִירְדֵן מִזְרַחָה: פ

◆ שְׁבִיעִי (רְבִיעִי בַּמְחוֹבְרִין) 20 וַיֹּאמֶר אֲלֵיהֶם מִשָּׁה אִם־תַּעֲשׂוּן אֶת־הַדְּבָר הַזֶּה אִם־תַּחֲלִצוּ לְפָנֵי יְהוָה לְמַלְחָמָה: 21 וְעָבַר לָכֶם כָּל־חֲלוּצֵי אֶת־הִירְדֵן לְפָנֵי יְהוָה עַד הוֹרִישׁוּ אֶת־אֵיבֵיו מִפְּנֵיו: 22 וְנִכְבְּשָׁה הָאָרֶץ לְפָנֵי יְהוָה וְאַחֵר תֵּשְׁבוּ וְהִיִּיתֶם נָקִים מִיְּהוָה וּמִישְׂרָאֵל וְהִיִּיתָה הָאָרֶץ הַזֹּאת לָכֶם לְאַחֲזָה לְפָנֵי יְהוָה: 23 וְאִם־לֹא תַעֲשׂוּן כֵּן הִנֵּה חֲטָאתֶם לַיהוָה וְדַעוּ חֲטָאתְכֶם אֲשֶׁר תִּמְצָא אֶתְכֶם:

— RASHI —

לפני בני ישראל. בראשי גִּסְטוֹת, מתוך שְׁגוּבִים הָיוּ, שָׁפֵן נֶאֱמַר בָּגַד: "וַיִּטְרֹף וַיִּרְוַע אֵף קִדְקִדֵּךְ"³⁰. ואף מִשָּׁה חוֹר וּפְרֹשׁ לָהֶם בִּ"אֵלֶּה הַדְּבָרִים": "וְאָצוּ אֶתְכֶם בָּעֵת הַהוּא וְגו' חֲלוּצִים תַּעֲבְרוּ לִפְנֵי אֹיְבֵיכֶם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל כָּל בְּנֵי חֵיל"³¹. וּבִירִיחוֹ כְּתִיב: "וְהַחֲלוּץ הַלֵּךְ לִפְנֵיהֶם"³², וְהָאֵלֶּיךָ וְגַד שְׁקִימוֹ תִּנָּאֵם: וַיֵּשֶׁב טַפָּנוּ. בְּעוֹדָנוּ אֲצֵל אֹיְבֵינוּ: בְּעָרֵי הַמִּבְצָר. שְׁנִבְנֶה עָכְשׁוּ: 19 מֵעַבְרָ לִירְדֵן וְגו'. בְּעַבְרָ הַמְּזֻרָה: כִּי בָאָה נַחֲלָתָנוּ. כִּכְרָ קְבִלָנוּהָ בְּעַבְרָ הַמְּזֻרָה:

12 חֲקִנְזִי. חוֹרְגוֹ שֶׁל קָנָה הָיָה, וְיִלְדָה לוֹ אִמּוֹ שֶׁל כָּלֵב אֶת עֲתִידָאֵל: 13 וַיִּנְעַם. וַיִּטְלַטֵּלָם, מִן "נָע וְנָד"³¹ וַיִּקַּח מִשָּׁה וְגו' 14 לִסְפּוֹת. כְּמוֹ: "סָפֹ שָׁנָה עַל שָׁנָה"³², "עֲלוֹתֵיכֶם סָפֹ וְגו'"³³, לְשׁוֹן תּוֹסַפֶּת: 16 נִבְנֶה לְמִקְנֵנוּ פֶּה. חֲסִים הָיוּ עַל מְמוֹנָם יוֹתֵר מִבְּנֵיהֶם וּבְנוֹתֵיהֶם, שֶׁהִקְדִּימוּ מִקְנֵיהֶם לְטַפָּם. אָמַר לָהֶם מִשָּׁה: "לֹא כֵן, עֲשׂוּ הָעֵקֶר — עָקֶר, וְהַטְּפֵל — טַפֵּל: בְּנוּ לָכֶם תַּחֲלָה עָרִים לְטַפְכֶּם וְאַחֵר כֶּף גְּדוֹרוֹת לְצִאֲנֵכֶם": 17 וַאֲנַחְנוּ נַחֲלִין חֲשִׁים. נִזְדַּרְזוּ מִהִירִים, כְּמוֹ: "לְמַהֵר שָׁלַל חֵשׁ בּוֹ"³⁴, "לְמַהֵר יַחֲשִׁיטָה"³⁵:

31. בראשית ד, יב. 32. ישעיה כט, א. 33. ירמיה ז, כא. 34. ישעיה ח, א. 35. ישעיה ה, יט. 36. דברים לג, כ. 37. דברים יג, יח. 38. יהושע ו, יג.

12 except for Caleb the son of Yefuneh, the Kenizite—Caleb’s father, Yefunah, had died, and his mother married Kenaz, so Caleb was Kenaz’s stepson⁷⁰—**and Joshua the son of Nun, for they followed God wholeheartedly.’**

13 God became angry with Israel, and He made them wander in the desert for 40 years, until the entire generation who had done evil in the eyes of God had died out.

14 And behold, you have now risen in place of your fathers as a society of sinful people, to add to the wrathful anger of God against Israel.

15 If you turn away from following Him, He will leave Israel in the desert again, and you will destroy this entire people.”

16 They approached him and said, “We will build sheepfolds and similar enclosures for our livestock here and cities for our wives and children.” They mentioned sheepfolds before cities because they were more concerned for their livestock than they were for their families.

17 “We will then arm ourselves quickly and go before the Israelites, leading the troops, for we are valiant, and we also rely on Jacob’s promise that the descendants of Gad will be successful warriors.⁷¹ We will not leave them **until we have brought them safely to their place.** In the meantime, **our wives and children will reside in the fortified cities** we will now build, **on account of the inhabitants of the land.**

18 Not only will we help our brethren conquer the land, **we shall not return to our homes until each of the Israelites has taken possession of his inheritance.**” In fact, it took them seven years to conquer it and another seven to divide it up, and the warriors of Reuben and Gad did not return to the eastern side of the Jordan until the end of these 14 years.⁷²

19 “For we will not inherit with them on the other, west side of the Jordan and beyond, because our inheritance has come to us here, **on the east bank of the Jordan.”**

- ◆ *Seventh Reading (Fourth when combined)* **20** Moses said to them, “If you do this thing, if you arm yourselves for battle and go before your brothers, God’s people, **21 and all your armed men cross the Jordan to do battle before your brothers, God’s people,⁷³ until He has driven out His enemies before Him,** **22 and the land will be conquered before God,** then, as far as I am concerned, this is enough, and afterwards you may return, and you shall be freed of your obligation from God and from Israel, and this land will become your heritage before God. You then do not have to stay any longer.

23 But, if you do not do so, behold, you will have sinned against God, and be aware that there is a punishment for your sin, which will find you.

70. See Joshua 15:17. 71. Genesis 49:19. 72. See Joshua, chapter 22. 73. See *Likutei Sichot*, vol. 9, p. 7, note 36.

— ONKELOS —

24 בְּנוֹ לָכֶם עָרִים לְשִׁפְכֶם וּגְדֵרְתָּ לְצִנְאֲכֶם וְהִיצֵא מִפִּיכֶם תַּעֲשׂוּ: 25 וַיֹּאמֶר בְּנֵי־גָד וּבְנֵי רְאוּבֵן אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר עֲבַדִּיךָ יַעֲשׂוּ כַאֲשֶׁר אֲדֹנִי מִצִּוָּה: 26 טַפְּנוּ נָשִׁינוּ מִקְנֵנוּ וְכָל־בְּהֶמְתָּנוּ יְהוֹי־שָׁם בְּעָרֵי הַגִּלְעָד: 27 וְעַבְדֶּיךָ יַעֲבֹרֻ כָּל־חִלּוּץ צָבָא לִפְנֵי יְהוָה לְמַלְחָמָה כַּאֲשֶׁר אֲדֹנִי דִּבֶּר: 28 וַיֵּצֵאוּ לָהֶם מֹשֶׁה אֶת אֶלְעָזָר הַכֹּהֵן וְאֶת יְהוֹשֻׁעַ בֶּן־נּוּן וְאֶת־רָאשֵׁי אֲבוֹת הַמַּטּוֹת לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל: 29 וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֱלֹהִים אֲסִי־עֲבֹרֻ בְּנֵי־גָד וּבְנֵי־רְאוּבֵן אֶת־הַיַּרְדֵּן כָּל־חִלּוּץ לְמַלְחָמָה לִפְנֵי יְהוָה וְנִכְבְּשָׁה הָאָרֶץ לִפְנֵיכֶם וּנְתַתֶּם לָהֶם אֶת־אֶרֶץ הַגִּלְעָד לְאֶחָדָה: 30 וְאִם־לֹא יַעֲבֹרֻ חִלּוּצִים אִתְּכֶם וְנִאֲחֲזוּ בְּתִכְכֶם בָּאֶרֶץ כְּנָעַן: 31 וַיַּעֲנִי בְנֵי־גָד וּבְנֵי רְאוּבֵן לֵאמֹר אֵת אֲשֶׁר דִּבֶּר יְהוָה אֶל־עַבְדֶּיךָ כִּן נַעֲשֶׂה: 32 נָחֲנוּ נַעֲבֹר חִלּוּצִים לִפְנֵי יְהוָה אֶרֶץ כְּנָעַן וְאֶתְנוּ אַחֲזָת נַחֲלָתָנוּ מֵעֵבֶר לַיַּרְדֵּן: 33 וְיִתֵּן לָהֶם מֹשֶׁה לִבְנֵי־גָד וּלְבְנֵי רְאוּבֵן וּלְחֶצִי אֶשְׁבֹּט מְנַשֶּׁה בֶּן־יוֹסֵף אֶת־מַמְלַכַת סִיחֹן מֶלֶךְ הָאֱמֹרִי וְאֶת־מַמְלַכַת עֹג מֶלֶךְ הַכְּנָעַן הָאֶרֶץ לְעִרְיָהּ בְּגִבְלֹת עָרֵי הָאֶרֶץ סָבִיב: כְּנָעַן וְיִתֵּן לָהֶם מֹשֶׁה לִבְנֵי־גָד וּלְבְנֵי רְאוּבֵן וּלְחֶצִי אֶשְׁבֹּט מְנַשֶּׁה בֶּן־יוֹסֵף אֶת־מַמְלַכַת סִיחֹן מֶלֶךְ הָאֱמֹרִי וְאֶת־מַמְלַכַת עֹג מֶלֶךְ הַכְּנָעַן הָאֶרֶץ לְעִרְיָהּ בְּגִבְלֹת עָרֵי הָאֶרֶץ סָבִיב: 24 בְּנוֹ לָכֶם עָרִים לְשִׁפְכֶם וּגְדֵרְתָּ לְצִנְאֲכֶם וְהִיצֵא מִפִּיכֶם תַּעֲשׂוּ: 25 וַיֹּאמֶר בְּנֵי־גָד וּבְנֵי רְאוּבֵן אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר עֲבַדִּיךָ יַעֲשׂוּ כַאֲשֶׁר אֲדֹנִי מִצִּוָּה: 26 טַפְּנוּ נָשִׁינוּ מִקְנֵנוּ וְכָל־בְּהֶמְתָּנוּ יְהוֹי־שָׁם בְּעָרֵי הַגִּלְעָד: 27 וְעַבְדֶּיךָ יַעֲבֹרֻ כָּל־חִלּוּץ צָבָא לִפְנֵי יְהוָה לְמַלְחָמָה כַּאֲשֶׁר אֲדֹנִי דִּבֶּר: 28 וַיֵּצֵאוּ לָהֶם מֹשֶׁה אֶת אֶלְעָזָר הַכֹּהֵן וְאֶת יְהוֹשֻׁעַ בֶּן־נּוּן וְאֶת־רָאשֵׁי אֲבוֹת הַמַּטּוֹת לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל: 29 וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֱלֹהִים אֲסִי־עֲבֹרֻ בְּנֵי־גָד וּבְנֵי־רְאוּבֵן אֶת־הַיַּרְדֵּן כָּל־חִלּוּץ לְמַלְחָמָה לִפְנֵי יְהוָה וְנִכְבְּשָׁה הָאָרֶץ לִפְנֵיכֶם וּנְתַתֶּם לָהֶם אֶת־אֶרֶץ הַגִּלְעָד לְאֶחָדָה: 30 וְאִם־לֹא יַעֲבֹרֻ חִלּוּצִים אִתְּכֶם וְנִאֲחֲזוּ בְּתִכְכֶם בָּאֶרֶץ כְּנָעַן: 31 וַיַּעֲנִי בְנֵי־גָד וּבְנֵי רְאוּבֵן לֵאמֹר אֵת אֲשֶׁר דִּבֶּר יְהוָה אֶל־עַבְדֶּיךָ כִּן נַעֲשֶׂה: 32 נָחֲנוּ נַעֲבֹר חִלּוּצִים לִפְנֵי יְהוָה אֶרֶץ כְּנָעַן וְאֶתְנוּ אַחֲזָת נַחֲלָתָנוּ מֵעֵבֶר לַיַּרְדֵּן: 33 וְיִתֵּן לָהֶם מֹשֶׁה לִבְנֵי־גָד וּלְבְנֵי רְאוּבֵן וּלְחֶצִי אֶשְׁבֹּט מְנַשֶּׁה בֶּן־יוֹסֵף אֶת־מַמְלַכַת סִיחֹן מֶלֶךְ הָאֱמֹרִי וְאֶת־מַמְלַכַת עֹג מֶלֶךְ הַכְּנָעַן הָאֶרֶץ לְעִרְיָהּ בְּגִבְלֹת עָרֵי הָאֶרֶץ סָבִיב:

— RASHI —

והם קבלו עליהם "עד התנחל"י⁴¹, הרי הוסיפו להתעבב שבע שחלקו, וכן עשו: 25 וַיֹּאמֶר בְּנֵי גָד. כלם כאיש אחד: 28 וַיֵּצֵאוּ לָהֶם. כמו "עליהם", ועל תנאם מנה אלעזר ויהושע, כמו: "ה' ילחם לכם"⁴²: 32 וְאֶתְנוּ אַחֲזָת נַחֲלָתָנוּ. כלומר, בידנו ובירושתנו תהי אחזת נחלתנו מעבר הנה:

24 לְצִנְאֲכֶם. תבה זו מגזרת "צנה ואלפים כלם"³⁹, שאין בו אל"ף מפסיק בין נו"ן לצד"י. ואל"ף שבא כאן אחר הנו"ן במקום ה"א של "צנה" הוא. מיסודו של רבי משה הדרשן למדתי כן: וְהִיצֵא מִפִּיכֶם תַּעֲשׂוּ. לגבוה, שקבלתם עליכם לעבר למלחמה עד כבוש וחלוק. שמושה לא בקש מהם אלא "ונכבשה ואחר תשבו"⁴⁰,

39. תהלים ח, ח. 40. לעיל כב. 41. לעיל יח. 42. שמות יד, יד.

and aspiration to inherit the land in full. By dividing the tribe in two and giving half an inheritance on the west side of the Jordan and half an inheritance on the east side, Moses demonstrated that this tribe did not receive its portion on the east bank of the Jordan because it did not want to live in the land proper. Indeed, the majority of the tribe crossed the Jordan and settled on its west bank.⁷⁹ Moses gave these two-and-a-half tribes all the land mentioned together with the cities within its borders, the cities of the surrounding territory.

79. Likutei Sichot, vol. 28, pp. 210-215.

24 So build yourselves cities for your wives and children and sheepfolds for your sheep and appropriate pens for your other animals—but not in the order *you* mentioned them, sheepfolds and then cities, for your families are more important than your livestock. **And**, since you have vowed to remain on the western side of the Jordan until your brethren inherit their land, you must **do as you have promised.**"

25 The descendants of Gad and the descendants of Reuben spoke to Moses as one man, unanimously, **saying, "Your servants will do as you, our master, commands.**

26 Our children and our wives, our livestock and our cattle will remain there, in the cities of Gilead.

27 But your servants will cross over, all who are armed for combat before God, for the battle, as our master has spoken."

28 Since he knew he would not live to supervise the arrangement with these tribes himself, **Moses commanded Eleazar the priest and Joshua the son of Nun and all the paternal heads of the tribes of the Israelites concerning them.**

29 Moses said to Eleazar and Joshua, "If the descendants of Gad and Reuben cross the Jordan with you, all who are armed for combat before God, and the land is conquered before you, you may give them Gilead as a heritage.

30 But if they do not cross over with you armed for battle, they shall receive a possession among you in Canaan."

31 The descendants of Gad and the descendants of Reuben answered, saying, "We shall do as God has spoken to your servants.

32 We shall cross over in an armed force before God to Canaan, and then we shall have the estate of our inheritance on this side of the Jordan."

33 So Moses gave the land on the east side of the Jordan to the descendants of Gad and the descendants of Reuben and half, that is, part of the tribe of **Manasseh the son of Joseph**. Specifically, Moses gave the former **kingdom of Sichon, king of the Amorites**, to the tribes of Reuben and Gad, **and the former kingdom of Og, king of Bashan**, to two of the eight clans of the tribe of Manasseh.⁷⁴ The tribe of Manasseh had not requested any land on the east side of the Jordan, but Moses realized that the tribes of Reuben and Gad were correct in assuming that if he were involved in possessing the land it would strengthen the people's control over it. He took their reasoning one step further and reasoned that his involvement (and its positive effect) would be even more pronounced if he planted some other part of the Jewish people in their land on his own initiative. He had given the former kingdom of Sichon to the tribes of Reuben and Gad, but the former kingdom of Og lay unclaimed. This area was the land of the Rephaim,⁷⁵ part of the land that God had promised to give to Abraham's descendants when they first conquered the land,⁷⁶ not in the messianic future. (True, Moses had originally assumed that the land on the west side of the Jordan should be conquered first, but that plan had already been aborted.⁷⁷) The tribe of Manasseh was famous for its devotion to the Land of Israel,⁷⁸ so Moses specifically chose them to express the people's hope

74. Deuteronomy 3:12-13; see Joshua 17:1-2, where six of the eight clans of Manasseh (as given above, 26:29-32) are stated to have inherited on the west side of the Jordan. The clan of Machir is recorded explicitly as inheriting to the east of the Jordan (below, v. 39; Deuteronomy 3:13). The clan of Gilead is not mentioned explicitly, but it is not included in the list (in Joshua 17:2) of the six that inherited on the west side, and it is logical to assume that it inherited in the area that was eventually named after it. 75. Deuteronomy, 3:13. 76. Genesis 15:18-21. 77. Above, on 21:23. 78. See above, on 27:1.

— ONKELOS —

34 ויבנו בני גד ית דיבון וית
עטרות וית ערעור: 35 וית עטרות
שופן וית יעור ורממא: 36 וית בית
נמרה וית בית הון קרנין בריכן
וחטריז דען: 37 ובני ראובן בנו ית
חשבון וית אלעלא וית קריתים:
38 וית נבו וית בעל מעון מקפן
שמחה וית שבמה וקרו בשמה וית
שמחה קרניא די בנו: 39 ואילו בני
מכיר בר מנשה גלעד ונבשה
ותרן ית אמוקא די בה: 40 ויהב
משה ית גלעד למכיר בר מנשה
ויתב בה: 41 ויאיר בר מנשה
אזל וכבש ית כפרניחון וקרא
יתחן כפרני יאיר: 42 ונבח אזל
וכבש ית קנת וית כפרניחא וקרא
לה נבח בשמה:

34 ויבנו בני גד את דיבון ואת עטרות ואת ערעור:
35 ואת עטרות שופן ואת יעור ורממא: 36 ואת בית
נמרה ואת בית הון ערי מבצר וגדרת צאן: 37 ובני
ראובן בנו את חשבון ואת אלעלא ואת קריתים:
38 ואת נבו ואת בעל מעון מוסבת שם ואת שבמה
ויקראו בשמות את שמות הערים אשר בנו:

◆ מפטיר 39 וילכו בני מכיר בן מנשה גלעד וילבדה
ויורש את האמרי אשר בה: 40 ויתן משה את הגלעד
למכיר בן מנשה וישב בה: 41 ויאיר בן מנשה הלך
וילבד את חותיהם ויקרא אתהן חות יאיר: 42 ונבח
הלך וילבד את קנת ואת כפרניחא ויקרא לה נבח
בשמו:

ק"ב פסוקים. בק"י סימן. יק"ב סימן. עיב"ל סימן.

— RASHI —

משמשת שתי חלקות — לשון ירשה, ולשון הורשה
שהוא טרוד ותרוד: 41 חותיהם. כפרניהון: ויקרא אתהן
חות יאיר. לפי שלא היו לו בנים, קראם בשמו לזכרון:
42 ויקרא לה נבח. "לה" אינו מפיך ה"א. וראיתי ביסודו
של רבי משה הדרשן, לפי שלא נתקיים לה שם זה,
לפיכך הוא רפה, שמשמע מדרשו כמו "לא". ותמהני
מה ידרש בשתי תבנות הדומות לה: "ויאמר לה בעז"⁴⁴,
"לבנות לה בית"⁴⁵.

חסלת פרשת מטות

36 ערי מבצר וגדרת צאן. זה סוף הפסוק מוסב על
תחלת הענין: "ויבנו בני גד את הערים הללו להיות
ערי מבצר וגדרות צאן": 38 ואת נבו ואת בעל מעון
מוסבת שם. נבו ובעל מעון — שמות עבודה זרה הם,
והיו האמוריים קורים עריהם על שם עבודה זרה
שלהם, ובני ראובן הסבו את שמם לשמות אחרים,
וזהו: "מוסבת שם" — נבו ובעל מעון מוסבות לשם
אחר: ואת שבמה. בנו שבמה, והיא "שבם" האמורה
למעלה: 39 ויאיר. כתר גומו: "ותרן", שתבת "ריש"

43. פסוק ג. 44. רות ב, יד. 45. זכריה ה, יא.

INNER DIMENSIONS

[41] "The villages of Yair": When he renamed the villages, Yair called them *chavot* (instead of one of the more usual terms, *banot* or *kefarim*).

The basic reason for this is because the word *chavot* is related to the word for "life" (*chai*), indicating that he intended them to be a memorial to his life.

On a deeper level, however, this term expressed the spiritual transformation Yair intended for these villages to undergo. Idolatry, the antithesis of Divine consciousness, is equivalent to spiritual death: the idolater severs himself from God, the source of life. By including these villages in the Jewish national homeland, Yair was transforming them from domains of death to gardens of life.

Furthermore, the word *Yair* means "will shine," so *Chavot Yair* means "Locales of life where Divine light will shine."

The deeper reason why Yair renamed only the villages this way is because the culture of the village is less sophisticated than that of the city and thus represents a more raw, unrefined level of Divine consciousness. (We are contrasting the village with a well-run and enlightened city, not the degenerate hotbed of vice the term "city" has unfortunately come to connote in modern times.) Transforming the *village* into a Godly setting thus captures the essence of our Divine mission in this world—to transform even the aspects of reality that are furthest removed from Divinity into God's home on earth.⁹¹

34 The descendants of Gad built up Divon, Atarot, Aroer,
 35 Atrot Shofan, Ya'zer, Yogbehah,
 36 Beit Nimrah, and Beit Haran, making them into fortified cities and sheepfolds.
 37 The descendants of Reuben built Cheshbon, Elaleh, Kiryataim,
 38 Nebo, Ba'al Meon—the names of the latter two having been changed by
 the tribe of Reuben since they were originally named after idols—and Sivismah,
 which is the same as Sevam, mentioned above,⁸⁰ for they changed the names of
 the cities they built in order to emphasize the fact that they had now come into
 Jewish possession.⁸¹

Additional Conquests

◆ *Maftir* Inspired by the idea of expanding the borders of the Land of Israel in anticipation of the future, the descendants of Machir the son of Manasseh⁸² went to the northern part of Gilead, that was beyond Og's territory, and conquered it, driving out the Amorites who were there.

40 Moses gave this part of Gilead to Machir the son of Manasseh, and he settled in it.⁸³

41 Yair, the great grandson of Manasseh,⁸⁴ also went and conquered some of the Amorites' territory in northern Gilead, which included cities and villages.⁸⁵ He called the villages surrounding the cities "the villages of Yair" after himself to perpetuate his name, since he was childless.⁸⁶ But he only named the *villages* after himself and not the cities because villages are like the "offspring" of the cities.⁸⁷

42 Similarly, another descendant of Manasseh,⁸⁸ Novach, went and conquered the city of Kenat, and its surrounding villages, but he called the city itself—not just the villages—Novach, after his name. But this name did not persist (See Figure 2).⁸⁹

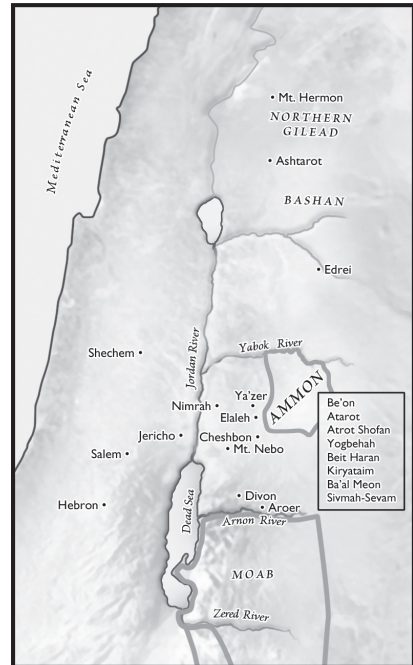

Figure 2: The Land Granted to the Tribes of Reuben, Gad, and Manasseh

The *Haftarah* for the First Sabbath of the Three Weeks may be found on p. 253.

CHASIDIC INSIGHTS

37 **The descendants of Reuben built:** The original names of these cities were associated with the idolatries their original inhabitants practiced in them. Changing their names was an act of conquest, of taking something formerly associated with idolatry and appropriating it for holy purposes. In this

sense, the tribe of Reuben was continuing the task begun with the war against Midian and Moses' stipulation that they cross the Jordan with their brothers: that of elevating the lowest ends of the spiritual continuum to holiness.⁹⁰

80. v. 3. 81. *Sefer HaSichot* 5750, vol. 2, p. 546, note 68. 82. Above, 26:29. 83. Deuteronomy 3:15. 84. 1 Chronicles 2:22. 85. Deuteronomy 3:4-14. 86. Deuteronomy 3:14. 87. *Likutei Sichot*, vol. 38, pp. 117 ff. 88. Chizkuni. 89. As can be seen from 1 Chronicles 2:23. 90. *Likutei Sichot*, vol. 33, p. 198. 91. *Likutei Sichot*, vol. 38, pp. 120-121.

GENESIS

Bereishit
Noach
Lech Lecha
Vayeira
Chayei Sarah
Toldot
Vayeitzei
Vayishlach
Vayeishev
Mikeitz
Vayigash
Vayechi

EXODUS

Shemot
Vaeira
Bo
Beshalach
Yitro
Mishpatim
Terumah
Tetzaveh
Tisa
Vayakheil
Pekudei

LEVITICUS

Vayikra
Tzav
Shemini
Tazria
Metzora
Acharei Mot
Kedoshim
Emor
Behar
Bechukotai

NUMBERS

Bemidbar
Naso
Beha'alotecha
Shelach
Korach
Chukat
Balak
Pinchas
Matot

Masei מסעי

43

DEUTERONOMY

Devarim
Va'etchanan
Eikev
Re'eh
Shoftim
Teitzei
Tavo
Netzavim
Vayeilech
Ha'azinu
Vezot Habrachah

מַסֵּעִי *Masei*

Overview

At the end of *parashat Chukat*, the Israelites arrived at the threshold of the Promised Land, “by the Jordan opposite Jericho.” The ensuing three *parashiot*—*Balak*, *Pinchas*, and *Matot*—describe the events that took place while the Israelites were encamped at their final stop, most prominently the encounter with Moab and Midian.

This *parashah*, *Masei*, the last of the Book of Numbers, opens with a recapitulation of the Israelite’s entire trek from Egypt until their final camp, and it takes its name (which means “the journeys of”) from the opening words of this recapitulation. This summary would seem to be a fitting way to close the book. But the fact that the text continues after this review—and indeed, that the entire Book of Deuteronomy is yet to come—indicates that it serves rather as the demarcation between the story of the sojourn in the desert and the preparations for entering the Land of Israel. After looking back at what was, we look forward to what is about to be.

And indeed, the remainder of *Masei* deals with specific instructions pertaining to the conquest of the land: driving out its idolatrous inhabitants, delineating its borders, designating who will divide it up, specifying where the Levites will live and the special role their cities will play, and detailing additional laws of inheritance.

So it would seem that the opening subject of the *parashah* is entirely different from the rest of its contents. If the opening review of the Israelites’ itinerary is the end of the story of the desert, perhaps it should have been placed at the end of the previous *parashah*. The present *parashah* would then be entirely devoted to the life the people would lead after crossing the Jordan.

The fact that, despite what we might think, the itinerary *is* part of the look ahead, and actually introduces it, implies that it is at least as relevant to what is to come as it is to what was.

The distinguishing feature of human life is change. True, lower life forms also grow, learn, and adapt, but once they reach maturity, they remain what they are. Even the forms of life above us—the angels—are static: every angel is the eternal, unchanging personification of a specific level of Divine consciousness or emotion. Only human beings are capable of changing their way of looking at life, of progressing to

higher, more Divinely conscious levels of living based on their expanded understanding of reality.

If this spiritual growth is the unique property of human existence, it follows that in order for us to remain human and avoid becoming fossilized as a stagnant animal (or even angel!), this process must go on continuously. We must always strive to expand our spiritual horizons and seek higher levels of living.

The secret of life, then, is to keep moving, to keep journeying upward: never to look at progress only as a phenomenon of the past, but to see it primarily as an integral part of the future.

As we have seen, the archetype of constricted consciousness is the Land of Egypt. The Hebrew name for Egypt (*Mitzraim*) means “limits” and “boundaries” (*meitzarim*). The Exodus from Egypt is thus the archetype for transcending limits in the spiritual life. But here we find an instructive nuance in the way the Israelites’ itinerary is introduced: “These are the journeys of the Israelites who left the Land of Egypt.” This phrase seems to imply that *all* the journeys were from the Land of Egypt, while technically only the first journey was from Egypt.

By introducing the entire itinerary this way, the Torah teaches us that whenever we go out of Egypt, whenever we transcend one level of life, we should consider our new, expanded level of consciousness a new “Egypt,” a level of constricted awareness relative to where we want to go next. In this way, we are constantly going out of Egypt.

Furthermore, rather than simply listing the stops on the journey, the account is phrased in a way that emphasizes how the Israelites *left* every place they stopped at: “[They] journeyed from Rameses and camped at Sukot. They journeyed from Sukot and camped at Eitam.... They journeyed from Eitam....”¹ This implies that every progression from level to level must be a quantum leap. It is not enough to just enhance or ascend at our present level; each leg of the journey should be a complete departure from the previous way we conceived of God, of life, and of ourselves.²

In this context, it is particularly instructive to realize that not everything that happened along this journey from Egypt to the threshold of the Promised Land was altogether positive. At quite a few stops, the Israelites fell backwards, even retreated, and learned the lessons of Divine living the hard way. Nonetheless, they are all called “journeys”; in the long run they all contributed to the final arrival. This teaches us that in order to progress in life, we must learn how to see every regression as a lesson in how to progress further, and thereby turn every failure into a success.

This is possible because, despite the imperative to progress continually, there are certain things that should not change. This is the lesson we learned in the previous *parashah*, *Matot*.³ These basic constants—our fundamental beliefs and our resistance to evil—are the bedrock of our spiritual lives, and give us the stability on which we can base our continuous ascent. In particular, we can survive our falls when we realize that they are all orchestrated by Divine providence: we fall specifically in those areas of life where God sees we need to ascend; the rest of our life remains intact, providing the framework we need to put ourselves back together.

---

1. Numbers 33:5-7.

2. To borrow a metaphor from physics, constant velocity is also a constant: there must be acceleration, as well. And the rate of acceleration must also increase, or it, too, becomes a constant. And so on.

3. This is one of the inner reasons why, in most years, these two *parashiot* are read together.

These lessons were particularly pertinent when the Jews were about to enter the Promised Land. The safe and sequestered life of the desert, of seclusion in a totally spiritual environment, naturally encourages spiritual growth. Of course, it is possible to stagnate in a spiritual environment as well, but the main challenge to remaining spiritually alive is in the settled land of mundane, material living. It is therefore fitting to make this point just as our sights become focused on working the land across the Jordan River, so that we remember throughout our mundane lives to strive and progress constantly toward ever higher levels of Divine consciousness. By ascending the ladder of spiritual growth ourselves and helping others make the same climb, we actualize the lessons we learned in the desert and successfully meet the great challenge of making the world into God's home.⁴

---

4. *Likutei Torah* 3:88c; *Sichot Kodesh* 5732, vol. 2, pp. 431-434; *Sichot Kodesh* 5740, vol. 3, pp. 626-627; *Sichot Kodesh* 5741, vol. 4, pp. 268-272; *Hitva'aduyot* 5742, vol. 4, p. 1908; *Likutei Sichot*, vol. 18, pp. 382-383, vol. 23, pp. 224-228. vol. 28, pp. 282-284, etc.

— ONKELOS —

33:1 אלין מטלני בני ישראל די
נפקו מארעא דמצרים לחיליהון
בידא דמשה ואהרן: 2 וכתב משה
את מפקניהון למטלניהון
על מימרא די אלין מטלניהון
למפקניהון:

33:1 אלה מסעי בני ישראל אשר יצאו מארץ מצרים
לצבאתם ביד משה ואהרן: 2 וכתב משה את-
מוצאייהם למסעיהם על פי יהוה ואלה מסעיהם
למוצאייהם:

— RASHI —

ויחנו ברתמה", למדת, שהיא במדבר פארן. ועוד הוציא
משם שמונה מסעות שהיו לאחר מיתת אהרן — מהר
ההר עד ערבות מואב בשנת הארבעים, נמצא, שכל
שמונה ושלשים שנה לא נסעו אלא עשרים מסעות.
זה מיסודו של רבי משה הדרשן. ורבי תנחומא דרש
בו דרשה אחרת: משל למלך שהיה בנו חולה והולוכו
למקום רחוק לרפאותו, כיון שהיו חוזרין, התחיל אביו
מונה כל המסעות. אמר לו: "כאן ישנו, כאן הוקרנו,
כאן חששת את ראשך וכו'":

1 אלה מסעי. למה נכתבו המסעות הללו? להודיע
חסדיו של מקום, שאף על פי שגזר עליהם לטלטלם
ולחניעם במדבר, לא תאמר שהיו נעים ומטלטלים
ממסע למסע כל ארבעים שנה ולא היתה להם מנוחה,
שהרי אין כאן אלא ארבעים ושתים מסעות; צא מהם
ארבעה עשר, שכלם היו בשנה ראשונה קדם גזרה,
משנסעו מרעמסס עד שבאו לרתמה, שמשם נשתלחו
המרגלים, שנאמר: "ואחר נסעו העם מחצרות וגו'
שלח לך אנשים וגו'", וכאן הוא אומר: "ויסעו מחצרת

1. במדבר יב, טז – יג, ב.

— CHASIDIC INSIGHTS —

1 **These are the journeys:** The Ba'al Shem Tov taught that these forty-two journeys are also the forty-two spiritual journeys we make throughout our life. We begin from birth, and the nation's exodus from Egypt is both its own birth as a nation and an allegory for every individual birth, the liberation of the fetus from the confines of the womb into the freedom of the outside world where it can develop and become independent. The final journey is to the spiritual Promised Land, the afterlife that awaits us after death.

Although some of the intervening journeys in the Israelite's trek through the desert were accompanied by setbacks, in their spiritual origin and in the way they are meant to be reflected in our lives they are all holy and positive. If we choose properly between good and evil, we will live out these phases of life in the way God intended; if, like the generation of the desert, we make some wrong choices, they will have to be expressed as setbacks.³

Even though we can always transform the setbacks we have suffered in our lives into positive, growth experiences, it is still better not to have to fall back on this. With regard to our future journeys, let us try to always choose to live them out in positive, holy ways.⁴

2 **This is the land which shall fall to you as an inheritance:** Allegorically, the Land of Israel represents the physical world in general; the fact that we are obligated to perform certain commandments only within its borders alludes to the fact that we can only perform God's commandments and elevate material reality while our souls are in this world, that is, during our physical lifetime. This opportunity does not exist before the soul descends into the body and after it leaves it, even though the soul is alive before birth and lives on after death.

By delineating the boundaries of the Land of Israel — allegorically, demarcating the sphere within which we can perform God's commandments and elevate the material world — the Torah underscores the value we should attach to this opportunity, which we are granted only during our lives on earth.

Relative to the beatific existence the soul enjoys in its celestial abode before birth, the difficult and challenging life it must lead in this world seems indeed to be a "fall" from a former height. But by utilizing all our powers to capitalize on the unique opportunity that is ours only in this world, we not only help God achieve His purpose in creation and fulfill the purpose of our existence, but also vastly enhance our ability to absorb the Divine revelations that await us in the afterlife.⁵

3. See above, on 11:34; *Degel Machaneh Ephraim*, *Masei* (80a) citing *Brit Menuchah*; *Sichot Kodesh* 5719, p. 208; *Or HaTorah*, *Masei*, p. 1352; *Sefer HaSichot* 5749, vol. 2, p. 528. 4. *Likutei Sichot*, vol. 4, p. 1083. 5. *Likutei Sichot*, vol. 13, pp. 126-127; *Tanya*, chapter 37 (48b), *Likutei Torah* 3:42b, etc.

Synopsis of the Exodus

33:1 The Torah continues to chronicle the preparations for the people's entry into the Land of Israel. Now that the people have reached their final stop on their trek through the desert and are poised to enter the Promised Land, the narrative summarizes this chapter of their history by briefly reviewing the 42 stations on the journey. **These are the journeys of the Israelites who left Egypt**, organized by tribal troops,¹ under the leadership of Moses and Aaron.

2 Moses recorded their starting points for their journeys according to the word of God, and these were their journeys with their starting points (See Figure 1).²

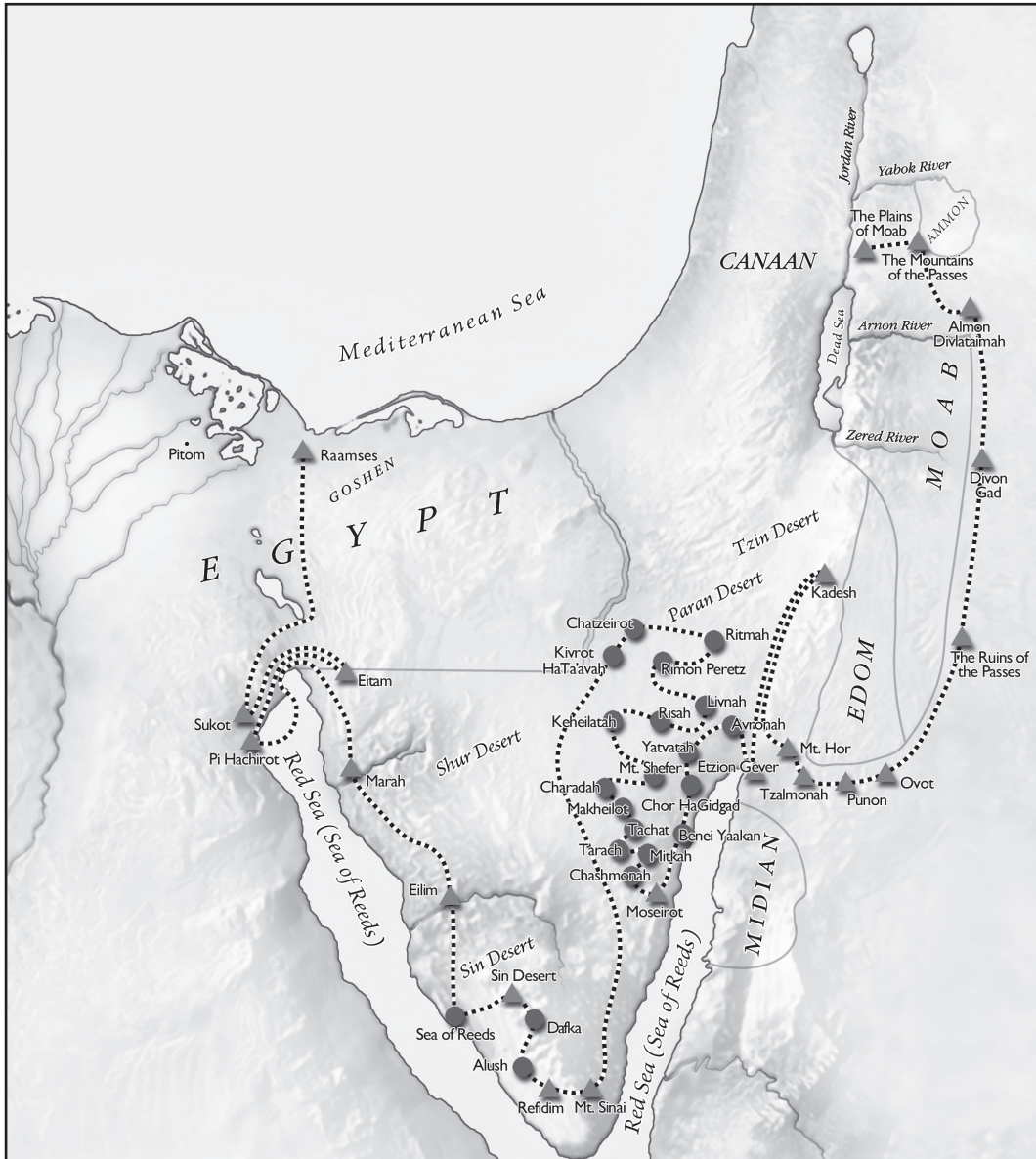

Figure 1: The Forty-Nine Journeys

1. Exodus 12:51. 2. There are 41 starting points; the 42nd location being the final destination, the plains of Moab.

ONKELOS

3 ונטלו מרעמסס בירתא קדמא
בחמשא עשרא יומא לירחא
קדמא מבתר פסחא נפקו בני
ישראל בריש גלי לעיני כל
מצרא: 4 ומצראי מקברין ית די
קטל יי בהון כל בכרא ובטעותהון
עבר יי דינין: 5 ונטלו בני ישראל
מרעמסס ושרו בסכת: 6 ונטלו
מסכת ושרו באתם די בסטר
מדברא: 7 ונטלו מאתם ותב על
פום חירתא די קדם בעל צפון
ושרו קדם מגדל: 8 ונטלו מן פום
חירתא ועברו בגו ימא למדברא
ואזלו מהלך תלתא יומין במדברא
דאתם ושרו במרה: 9 ונטלו ממרה
ואתו לאילם ובאילם תרי עשר
מבועין דמיין ושבעין דקלין ושרו
תמן: 10 ונטלו מאילם ושרו על
ימא דסוף: 11 ונטלו מימא דסוף
ושרו במדברא דסין: 12 ונטלו
ממדברא דסין ושרו בדפקה:
13 ונטלו מדפקה ושרו באלוש:
14 ונטלו מאלוש ושרו ברפידים
ולא הוה תמן מיא לעמא למשתי:
15 ונטלו מרפידים ושרו במדברא
דסיני: 16 ונטלו ממדברא דסיני
ושרו בקברי דמשאל: 17 ונטלו
מקברי דמשאל ושרו בחצרת:
18 ונטלו מחצרת ושרו ברתמה:
19 ונטלו מרתמה ושרו ברמן
פרץ: 20 ונטלו מרמן פרץ ושרו
בלבנה: 21 ונטלו מלבנה ושרו
ברסה: 22 ונטלו מרסה ושרו
בקהלתה: 23 ונטלו מקהלתה
ושרו בטורא דשפר: 24 ונטלו
מטורא דשפר ושרו בחרדה:
25 ונטלו מחרדה ושרו במקהלת:
26 ונטלו ממקהלת ושרו בתחת:

3 ויסעו מרעמסס בחדש הראשון בחמשה עשר יום
לחדש הראשון ממחרת הפסח יצאו בני־ישראל ביד
רמה לעיני כל־מצרים: 4 ומצרים מקברים את אשר
הכה יהוה בהם כל־בכור ובאלהיהם עשה יהוה
שפטים: 5 ויסעו בני־ישראל מרעמסס ויחנו בסכת:
6 ויסעו מסכת ויחנו באתם אשר בקצה המדבר:
7 ויסעו מאתם וישב על־פי החירות אשר על־פני בעל
צפון ויחנו לפני מגדל: 8 ויסעו מפני החירות ויעברו
בתוך־הים המדברה וילכו דרך שלשת ימים במדבר
אתם ויחנו במרה: 9 ויסעו ממרה ויבאו אילמה
ובאילם שתים עשרה עינת מים ושבעים תמרים ויחנו־
שם: 10 ויסעו מאילם ויחנו על־ים־סוף:

◆ שני 11 ויסעו מים־סוף ויחנו במדבר־סין: 12 ויסעו
ממדבר־סין ויחנו בדפקה: 13 ויסעו מדפקה ויחנו
באלוש: 14 ויסעו מאלוש ויחנו ברפידים ולא־היה שם
מים לעם לשתי: 15 ויסעו מרפידים ויחנו במדבר סיני:
16 ויסעו ממדבר סיני ויחנו בקברת התאוה: 17 ויסעו
מקברת התאוה ויחנו בחצרת: 18 ויסעו מחצרת ויחנו
ברתמה: 19 ויסעו מרתמה ויחנו ברמן פרץ: 20 ויסעו
מרמן פרץ ויחנו בלבנה: 21 ויסעו מלבנה ויחנו ברסה:
22 ויסעו מרסה ויחנו בקהלתה: 23 ויסעו מקהלתה
ויחנו בהר־שפר: 24 ויסעו מהר־שפר ויחנו בחרדה:
25 ויסעו מחרדה ויחנו במקהלת: 26 ויסעו ממקהלת
ויחנו בתחת:

RASHI

4 ומצרים מקברים. טרודים באבלם: 18 ויחנו ברתמה. ומה יסוף לה, לשון רמיה, חצי גבור שנונים עם גחלי
על שם לשון הרע של מרגלים, שנאמר: "מה יתן לה רתמים";

2. תחלים קכ, גז.

3 They journeyed from Raamses⁶ in Nisan, the first month, specifically, on the 15th day of the first month; on the day following the Passover sacrifice, the Israelites left triumphantly⁷ in full view of all the Egyptians.

4 And the Egyptians were busy burying their dead, because God had struck down their firstborn,⁸ and He also destroyed their deities.⁹

5 The Israelites journeyed from Raamses and camped at Sukot.¹⁰

6 They journeyed from Sukot and camped at Eitam, at the edge of the desert.¹¹

7 They journeyed from Eitam and returned to Pi Hachiroth, which faces Ba'al Tzefon, and camped before Migdol.¹²

8 They journeyed from Penei Hachiroth (an alternative name for Pi Hachiroth) and crossed in the midst of the sea to the desert.¹³ They walked for three days in the desert of Eitam and camped at Marah.¹⁴

9 They journeyed from Marah and arrived at Elim, and at Elim there were 12 springs of water and 70 palm trees, and they camped there.¹⁵

10 They journeyed from Elim and camped by the Sea of Reeds.¹⁶

◆ *Second Reading* 11 They journeyed from the Sea of Reeds and camped in the Sin desert.¹⁷

12 They journeyed from the Sin desert and camped at Dafka.¹⁸

13 They journeyed from Dafka and camped at Alush.¹⁹

14 They journeyed from Alush and camped at Refidim, but there was no water for the people to drink there.²⁰

15 They journeyed from Refidim and camped in the Sinai desert.²¹

16 They journeyed from the Sinai desert²² and camped at Kivrot Hata'avah.²³

17 They journeyed from Kivrot Hata'avah and camped at Chatzerot.²⁴

18 They journeyed from Chatzerot and camped at Ritmah.²⁵ The word *ritmah* means "slander"; this place was so named because it was here that the spies slandered the Land of Israel.

19 They journeyed from Ritmah and camped at Rimmon Peretz.²⁶

20 They journeyed from Rimmon Peretz and camped at Livnah.

21 They journeyed from Livnah and camped at Risah.

22 They journeyed from Risah and camped at Kehelatah.

23 They journeyed from Kehelatah and camped at Mount Shefer.

24 They journeyed from Mount Shefer and camped at Charadah.

25 They journeyed from Charadah and camped at Makhelot.

26 They journeyed from Makhelot and camped at Tachath.

6. Exodus 12:37. 7. Ibid. 14:8. 8. Ibid. 12:29. 9. Ibid. 12:12. 10. Ibid. 12:37. 11. Ibid. 13:20. 12. Ibid. 14:2. 13. Ibid. 14:22. 14. Ibid. 15:22-23. 15. Ibid. 15:27. 16. This station is not mentioned in Exodus. 17. Exodus 16:1. 18. This station is not mentioned in Exodus. 19. This station is not mentioned by name in Exodus, but the events chronicled in Exodus 16 occurred there. 20. Exodus 17:1. 21. Ibid. 19:1-2. 22. Above, 10:33. 23. Above, 11:1-34; the name is not given until v. 34. 24. Above, 11:35. 25. Above, 12:16. This station is not mentioned by name but referred to as a locale in the Paran desert. 26. This and the following 16 stations are not mentioned explicitly in the historical chronicle (see above, on 20:1).

ONKELOS

27 ונטלו מתחת ושרו בתרה: 28 ונטלו מתחת ושרו בתרה: 29 ונטלו ממיתה ושרו בחשמנה: 30 ונטלו ממיתה ושרו בחשמנה: 31 ונטלו ממסרות ושרו בבני יעקן: 32 ונטלו מבני יעקן ושרו בחור הגדגד: 33 ונטלו מחור הגדגד ושרו ביטבתה: 34 ונטלו מיטבתה ושרו בעברנה: 35 ונטלו מעברנה ושרו בעצין גבר: 36 ונטלו מעצין גבר ושרו במדברא דצן היא רקם: 37 ונטלו מרקם ושרו בהר טורא בסיפי ארעא דאדום: 38 וסלק אהרן להר טורא על מימרא דין ומית תמן בשנת ארבעין למפק בני ישראל מארעא דמצרים ביחא תמישא בחד ליהא: 39 ואהרן בר מאה ועשרין ותלת שנין בד מית בהר טורא: 40 ושמע כנענא מלכא דערד והוא יתב בדרומא בארעא דנענ במימי בני ישראל: 41 ונטלו מחור טורא ושרו בצלמנה: 42 ונטלו מצלמנה ושרו בפונ: 43 ונטלו מפונ ושרו באבת: 44 ונטלו מאבת ושרו במגוז עבראי בתחום מואב: 45 ונטלו ממגוזא ושרו בדיבן גד: 46 ונטלו מדיבן גד ושרו בעלמן דבלתימה: 47 ונטלו מעלמן דבלתימה ושרו בטורי דעבראי דקדם נבו: 48 ונטלו מטורי דעבראי ושרו במישרא דמואב על ירדנא דיכחו: 49 ושרו על ירדנא מבית ישימות עד מישר שטין במישרא דמואב:

27 ויסעו מתחת ויחנו בתרה: 28 ויסעו מתחת ויחנו בתרה: 29 ויסעו ממיתה ויחנו בחשמנה: 30 ויסעו מחשמנה ויחנו במסרות: 31 ויסעו ממסרות ויחנו בבני יעקן: 32 ויסעו מבני יעקן ויחנו בחור הגדגד: 33 ויסעו מחור הגדגד ויחנו ביטבתה: 34 ויסעו מיטבתה ויחנו בעברנה: 35 ויסעו מעברנה ויחנו בעצין גבר: 36 ויסעו מעצין גבר ויחנו במדברא דצן הוא קרש: 37 ויסעו מקרש ויחנו בהר החר בקצה ארץ אדום: 38 ויעל אהרן ההר אל החר החר על פי יהוה וימת שם בשנת הארבעים לצאת בני ישראל מארץ מצרים בחדש החמישי באחד לחודש: 39 ואהרן בן שלש ועשרים ומאת שנה במתו בהר החר: ס

40 וישמע הכנעני מלך ערד והוא יושב בנגב בארץ נענ בבא בני ישראל: 41 ויסעו מחור החר ויחנו בצלמנה: 42 ויסעו מצלמנה ויחנו בפונ: 43 ויסעו מפונ ויחנו באבת: 44 ויסעו מאבת ויחנו בעי העברים בגבול מואב: 45 ויסעו מעיים ויחנו בדיבן גד: 46 ויסעו מדיבן גד ויחנו בעלמן דבלתימה: 47 ויסעו מעלמן דבלתימה ויחנו בהרי העברים לפני נבו: 48 ויסעו מהרי העברים ויחנו בערב מואב על ירדן ירחו: 49 ויחנו על הירדן מבית הישמות עד אבל השמים בערב מואב: ס

RASHI

49 מבית הישמות עד אבל השמים. כאן למדך שער מחנה ישראל שנים עשר מיל, דאמר רבה בר בר חנה: לדידי חזי לי הווא אתרא וכו'. אבל השמים. מישור של שטים "אבל" שמו:

38 על פי ה'. מלמד שמת בנשיקה: 40 וישמע הכנעני. כאן למדך שמיתת אהרן היא השמועה, שנסתלקו עניי כבוד וכסבור שנתנה רשות להלחם בישראל, לפיכך חזר וכתבה: 44 בעי העברים. לשון הרבות וגלים, כמו: "לעי השדה", "שמו את ירושלים לעיים":

3. מיכה א, ו. 4. תהלים עט, א. 5. עירובין נה, ב.

2449 to 2468),⁴¹ so, in the remaining 19 years (between 2469 and 2487), they camped at only 20 stations. They thus spent an average of a year at each of these stations.

41. Above, on 19:1, from Rashi on Deuteronomy 1:46.

- 27 They journeyed from Tachat and camped at Tarach.
 28 They journeyed from Tarach and camped at Mitkah.
 29 They journeyed from Mitkah and camped at Chashmonah.
 30 They journeyed from Chashmonah and camped at Moserot.
 31 They journeyed from Moserot and camped at Benei Yaakan.
 32 They journeyed from Benei Yaakan and camped at Chor Hagidgad.
 33 They journeyed from Chor Hagidgad and camped at Yotvatah.
 34 They journeyed from Yotvatah and camped at Avronah.
 35 They journeyed from Avronah and camped at Etzion Gever.
 36 They journeyed from Etzion Gever and camped in the desert of Tzin, at the city of Kadesh.²⁷
 37 They journeyed from Kadesh and camped at Mount Hor,²⁸ at the edge of Edom.
 38 Aaron the priest ascended Mount Hor at God's bidding and died there "by God's kiss,"²⁹ on the first day of Av, the fifth month, in the 40th year of the Israelites' exodus from Egypt.³⁰
 39 Aaron was 123 years old when he died at Mount Hor.
 40 After Aaron died, the Amalekite king of Arad, disguised as a Canaanite, who dwelt in the south of Canaan, heard that Aaron died when the Israelites came to Mount Hor, and therefore attacked them.³¹
 41 They journeyed from Mount Hor and camped at Tzalmonah.³²
 42 They journeyed from Tzalmonah and camped at Punon.³³
 43 They journeyed from Punon and camped at Ovot.³⁴
 44 They journeyed from Ovot and camped by the ruins of the passes,³⁵ on the Moabite boundary.
 45 They journeyed from the ruins of the passes and camped at Divon Gad.³⁶
 46 They journeyed from Divon Gad and camped at Almon Divlataimah.³⁷
 47 They journeyed from Almon Divlataimah and camped at The Mountains of the Passes, in front of Nebo.³⁸
 48 They journeyed from The Mountains of the Passes and camped in the plains of Moab by the Jordan opposite Jericho.³⁹
 49 They camped along the Jordan; their encampment extended from Beit Yeshimot to Avel, the plain of Shitim,⁴⁰ in the plains of Moab, a distance of 24,000 cubits. From this chronicle, it is clear that God did not exhaust the people by making them wander continuously during the 38 years between the sin of the spies and the entry into the land. Of the 42 stations, 14 occurred between the Exodus (the 15th of Nisan, 2448) and the decree (the 9th of Av, 2449), and 8 between Kadesh (the 1st of Nisan, 2487) and the plains of Moab (after Tishrei, 2488). The people spent 19 years at Ritmah (from

27. Above, 20:1. 28. Above, 20:22. 29. Above, on 20:26. 30. Above, 20:23-29. 31. See above, 21:1-3. 32. Above, 21:4; it is not mentioned there by name. 33. This is where the incident of the snakes occurred (above, 21:4-9), although it is not mentioned by name in the chronicle of the incident. 34. Above, 21:10. 35. Above, 21:11. 36. Above, 21:12; it is not mentioned there by name. 37. Above, 21:13; it is not mentioned there by name. 38. Above, 21:32; it is not mentioned there by name. 39. Above, 22:1, 27:12. 40. Above, 25:1.

ONKELOS

50 ומליל יי עם משה במישריא דמואב על ירדנא דירחו למימר: 51 מלל עם בני ישראל ותימר להון ארי אתון עברין ית ירדנא לארעא דכנען: 52 ותתרכון ית כל יתבי ארעא מן קדמיכון ותאבדון ית כל בית סגדתהון וית כל צלמי מתכתהון תאבדון וית כל במתהון תשיצון: 53 ותתרכון ית יתבי ארעא ותיתבון בה ארי לכון יתבית ית ארעא למירת יתה: 54 ותחסנן ית ארעא בעדבא לזרעיתכון לסגיאי תסנן ית אחסנתהון ולזעירי תזערון ית אחסנתהון לזיפוק לה תמן עדבא דילה יהי לשבטי אבהתכון תחסנן: 55 ואם לא תתרכון ית יתבי ארעא מן קדמיכון ויהי די תשארון מנהון לסינן נטלן זין לקבליכון ולמשרין מקפניכון ויעיקון לכון על ארעא די אתון יתבין בה: 56 ויהי כמא די חשבית למעבד להון אעביד לכון: 34:1 ומליל יי עם משה למימר: 2 פקד ית בני ישראל ותימר להון ארי אתון עליו לארעא דכנען דא ארעא די תתפלג לכון באחסנא ארעא דכנען לתחומהא:

שלישי (חמישי במחזורין) 50 וידבר יהוה אל־משה בערבת מואב על־ירדן ירחו לאמר: 51 דבר אל־בני ישראל ואמרת אליהם כי אתם עברים את־הירדן אל־ארץ כנען: 52 והורשתם את־כל־ישבי הארץ מפניכם ואבדתם את כל־משפחתם ואת כל־צלמי מסכתם תאבדו ואת כל־במותם תשמידו: 53 והורשתם את־הארץ וישבתם־בה כי לכם נתתי את־הארץ לרשת אתה: 54 והתנחלתם את־הארץ בגורל למשפחותיכם לרב תרבו את־נחלתו ולמעט תמעט את־נחלתו אל אשר־יצא לו שמה הגורל לו יהיה למטות אבותיכם תתנחלו: 55 ואם־לא תורישו את־ישבי הארץ מפניכם והיה אשר תותירו מהם לשבים בעיניכם ולצנינם בצדיכם וצרתו אתכם על־הארץ אשר אתם יושבים בה: 56 והיה כאשר דמית לַעֲשׂוֹת לָהֶם אַעֲשֶׂה לָכֶם: פ 34:1 וידבר יהוה אל־משה לאמר: 2 צו את־בני ישראל ואמרת אליהם כי־אתם באים אל־הארץ כנען זאת הארץ אשר תפל לכם בגנחלה ארץ כנען לגבלתיה:

RASHI

עשר גבולין, כמנזן השבטים: 55 והיה אשר תותירו מהם. יהיה לכם לרעה: לשבים בעיניכם. ליתדות המנקרות עיניכם, תרגום של "יתדות" — "שפיא": ולצנינים. פותרים בו הפותרים לשון מסוכת קוצים, הסוככת אתכם לסגר ולכלא אתכם מאין יוצא ובא: וצרתו אתכם. כתרגומו: 2 זאת הארץ אשר תפל לכם וגו'. לפי שהרבה מצות נהגות בארץ ואין נהגות בחוצה לארץ, הצרף לכתב מצרני גבולי רוחותיה סביב, לומר לה: מן הגבולים הללו ולפנים, המצות נהגות: תפל לכם. על שם שנתחלקה בגורל, נקראת חלקה לשון "נפילה". ומדרש אגדה אומר: על ידי שהפיל הקדוש ברוך הוא שריהם של שבועה אמות מן השמים וכפתן לפני משה, אמר לו: "ראה, אין בהם עוד כח":

51 כי אתם עברים את הירדן וגו' והורשתם וגו'. והלא כמה פעמים הורה על כך? אלא כך אמר להם משה: "כשאתם עוברים בירדן ביבשה, על מנת פן תעברו, ואם לאו — מים באין ושוטפין אתכם". וכן מצינו שאמר להם יהושע בעודם בירדן: 52 והורשתם. וגרשתם: משפחתם. כתרגומו: "בית סגדתהון", על שם שהיו מסככין את הקרקע ברצפת אבנים של שיש להשתחוות עליהם בפשוט ידים ורגלים, כדכתיב: "ואכן משפית לא תתנו בארצכם להשתחוות עליה": מסכתם. כתרגומו: "מתכתהון": 53 והורשתם את הארץ. והורשתם אותה מיושביה, ואז "וישבתם בה" — תוכלו להתקיים בה, ואם לאו — לא תוכלו להתקיים בה: 54 אל אשר יצא לו שמה. מקרא קצר הוא זה — אל מקום אשר יצא לו שמה הגורל, לו יהיה: למטות אבותיכם. לפי חשבון יוצאי מצרים. דבר אחר: בשנים

6. ויקרא כו, א. 7. שמות לח, כ. 8. תנחומא ד.

Occupying the Land

- ◆ *Third Reading (Fifth when combined)* 50 God spoke to Moses in the plains of Moab by the Jordan opposite Jericho, saying:

51 “Although you have already told the people that they will have to expel the present population from Canaan,⁴² **speak to the Israelites now and say to them: ‘When you cross the Jordan into Canaan,**

52 you shall do so with the express intention to **drive out all the inhabitants of the land from before you**, or else the waters of the Jordan will engulf you and kill you. You must **destroy all their marble-floored temples, destroy their molten idols, and demolish their altars.**

53 If **you** indeed **clear out the land** of its present inhabitants, **you will** successfully settle it, for I have given you the land to occupy it.

54 **You shall** be privileged to **give the land as an inheritance to your families by lot**, as I have told you:⁴³ **you shall give a larger inheritance to the large tribe and you shall give a smaller inheritance to the small tribe; wherever the lot falls for a person, that shall be his inheritance; you shall inherit according to the tribes of your fathers** who came out of Egypt, and furthermore, **you shall inherit** the land in 12 districts, **according to the tribes of your fathers.**

55 **But if you do not** completely **drive out the inhabitants of the land from before you**, then those whom you leave over will become as vexing as **spikes in your eyes** and will cage you in like a hedge of **thorns on all your sides**, and they will **harass you in those areas of the land in which you settle.**

56 **And it will be that what I had intended to do to them, I will do to you.’ ”**

The Boundaries of the Land

34:1 God spoke to Moses, saying:

2 “**Command the Israelites and say to them, ‘When you arrive in Canaan, this is the land which shall fall to you by lot as an inheritance, Canaan according to its borders.** As you know, there are certain commandments that you are obligated to fulfill only within your land but not outside of it. It is specifically within the following borders that you are obligated to fulfill those commandments. It **will fall easily to you**, for I have incapacitated the guardian angels of the seven nations that occupy it.

42. Exodus 23:27-33, 34:11 ff. 43. Above 26:52-56.

ONKELOS

3 ויהי לבון רוח דרומא ממדברא דצן על תחומי אדום ויהי לבון תחום דרומא מספיי ימא דמלחא קדומא: 4 ויסחר לבון תחומא מדרומא למסקנא דעקרבם ויעבר לצן ויהון מפקנהי מדרומא לרקס גיאה ויפוק לחצר אדר ויעבר לעצמון: 5 ויסחר תחומא מעצמון לנחלא דמצרים ויהון מפקנהי לימא: 6 ותחום מערבא ויהי לבון ימא רבא ותחומא דין יהי לבון תחום מערבא: 7 ודין יהי לבון תחום צפונא מן ימא רבא תכונון לבון להר טורא: 8 מהר טורא תכונון למשי חמת ויהון מפקנהי דתחומא לצרד: 9 ויפוק תחומא לזפרון ויהון מפקנהי לחצר עינן דין יהי לבון תחום צפונא: 10 ותכונון לבון לתחום קדומא מחצר עינן לשפם:

3 וְהָיָה לָכֶם פְּאֵת־נֶגֶב מִמִּדְבַּר־צֶן עַל־יְדֵי אֲדוֹם וְהָיָה לָכֶם גִּבּוֹל נֶגֶב מִקְצֵה יַם־הַמֶּלֶח קִדְמָה: 4 וְנִסְבּ לָכֶם הַגִּבּוֹל מִנֶּגֶב לַמַּעֲלָה עֲקֵרְבִים וְעֵבֶר צִנְה וְהָיָה {וְהָיָה} תּוֹצְאָתִיו מִנֶּגֶב לְקֹדֶשׁ בְּרִנְעַ וַיֵּצֵא חֲצֵר־אֲדָר וְעֵבֶר עֲצֻמָּה: 5 וְנִסְבּ הַגִּבּוֹל מֵעֲצֻמֹּן נַחֲלָה מִצְרַיִם וְהָיָה תּוֹצְאָתִיו הַיָּמָה: 6 וּגְבּוֹל יָם וְהָיָה לָכֶם הַיָּם הַגָּדוֹל וּגְבּוֹל זְהִי־יָהִי לָכֶם גִּבּוֹל יָם: 7 וְזְהִי־יָהִי לָכֶם גִּבּוֹל צִפּוֹן מִן הַיָּם הַגָּדוֹל תִּתָּאוּ לָכֶם הַר הַהָר: 8 מֵהָר הַהָר תִּתָּאוּ לְבֹא חֲמַת וְהָיָה תּוֹצְאָת הַגִּבּוֹל צִדְדָה: 9 וַיֵּצֵא הַגִּבּוֹל וּפְרָנָה וְהָיָה תּוֹצְאָתִיו חֲצֵר עֵינָן זְהִי־יָהִי לָכֶם גִּבּוֹל צִפּוֹן: 10 וְהַתְּאֻיָּתָם לָכֶם לְגִבּוֹל קִדְמָה מַחְצֵר עֵינָן שִׁפְמָה:

RASHI

של ארץ מואב, שנאמר: "וגם אל מלך מואב שלח ולא אבה"¹³. והלכו כל דרומה של מואב עד סופה ומשם הפכו פניהם לצפון, עד ששכבו כל מצר מורחי שלה לרחה; וכשכלו את מורחה, מצאו את ארץ סידון ועוג, שהיו יושבין במורחה של ארץ כנען והירדן מפסיק ביניהם, וזהו שנאמר בפתח: "וילך במדבר ויסיב את ארץ אדום ואת ארץ מואב, ובא ממזרח שמש לארץ מואב"¹⁴. וכבשו את ארץ סידון ועוג, שהיתה בצפונה של ארץ מואב. וקראו עד הירדן, והוא כנגד מקצוע צפונית מערבית של ארץ מואב. נמצא, שארץ כנען שבעבר הירדן למערב — היתה מקצוע דרומית מזרחית שלה אצל אדום: 4 ונסב לכם הגבול מנגב למעלה עקרבם. כל מקום שנאמר "ונסב" או "ויצא" מלמד שלא היתה המצר שנה אלא הולך ויוצא לחוץ — יוצא המצר ועוקם לצד צפונה של עולם באלכסון למערב ועובר המצר בדרומה של מעלה עקרבם. נמצא מעלה עקרבם לפני מן המצר: ועבר צנה. אל צן, כמו "מצרימה": והיה תוצאתיו. קצותיו. בדרומה של קדש ברנע: ויצא חצר אדר. מתפשט המצר ומרחיב לצד צפון של עולם, ונמשך עוד באלכסון למערב ובא לו לחצר אדר, ומשם לעצמון ומשם לנחל מצרים. ולשון "ונסב" האמור כאן, לפי שקבת "ויצא חצר אדר" — שהתחיל להרחיב משעבר את קדש ברנע, ורחב אותה רצועה שבלטה לצד צפון היתה מקדש ברנע עד עצמון,

3 וְהָיָה לָכֶם פְּאֵת נֶגֶב. רוח דרומית אשר מן המזרח למערב: ממדבר צן. אשר אצל אדום, מתחלת מקצוע דרומית מזרחית של ארץ תשעת המטות. כיצד? שלש ארצות יושבות בדרומה של ארץ ישראל זו אצל זו: קצת ארץ מצרים, וארץ אדום בלה, וארץ מואב בלה — ארץ מצרים במקצוע דרומית מערבית, שנאמר בפרשה זו: "מעצמון נחלה מצרים, והיו תוצאתיו הימה". ונחל מצרים היתה מהלך על פני כל ארץ מצרים, שנאמר: "מן השיחור אשר על פני מצרים", ומפסיק בין ארץ מצרים לארץ ישראל. וארץ אדום אצלה לצד המזרח, וארץ מואב אצל ארץ אדום בסוף הדרום למזרח. וכשיצאו ישראל ממצרים, אם רצה המקום לקרב את כניסתם לארץ, היתה מעבירים את הגילוס לצד צפון ובאין לארץ ישראל, ולא עשה כן. וזהו שנאמר: "ולא נחם אלהים דרך ארץ פלשתים"¹⁵, שהם יושבים על הים במערבה של ארץ כנען — כענין שנאמר בפלשתים: "ושבי חבל הים גוי כרתים"¹⁶ — ולא נחם אותו הדרך, אלא הסבן והוציאם דרך דרומה אל המדבר, והוא שקראו יחזקאל: "מדבר העמים"¹⁷, לפי שהיו כמה אמות יושבות בצדו, והולכין אצל דרומה מן מערב כלפי מזרח תמיד, עד שבאו לדרומה של ארץ אדום, ובקשו ממלך אדום שיניחם להכנס בארצו ולעבר דרך רחבה ולהכנס לארץ, ולא רצה. והערכו לסבב את כל דרומה של אדום, עד שבאו לדרומה

9. ויחושע יג, יז. 10. שמות יג, יז. 11. צפניה ב, ה. 12. יחזקאל כ, לה. 13. שופטים יא, יז. 14. שם, יח.

3 Your land's southernmost side shall be from the desert of Tzin, which is alongside Edom, westward, as follows: The southern border shall begin from the southernmost edge of the Salt Sea, i.e., the Dead Sea, to the east, i.e., on the southeast shore of the Dead Sea.

4 The border will then turn southward and pass to the south of Ma'aleh Akrabim and pass toward Tzin. Its southernmost extension shall be to the south of Kadesh Barnea, because it shall extend to Chatzar Adar and from there pass toward Atzmon.

5 The border will then turn northwest from Atzmon and continue to the stream of Egypt, i.e., the Nile,⁴⁴ following it, and its end shall be where the stream of Egypt flows into the Mediterranean Sea.

6 Your land's western border shall be the Great Sea—the Mediterranean—and the islands close to the shore will also be within this border. This shall be your western border.

7 This shall be your northern border: From the Mediterranean Sea draw a slanting line from the seaward extension of Mount Hor⁴⁵—where the northwest border begins—to Mount Hor itself.

8 From Mount Hor draw a slanting line eastward until the entrance of Chamat, which is Antioch, and the end of this leg of the northern border shall extend to Tzedad.

9 From there, an additional leg of the northern border shall extend to Zifron, and its end shall be Chatzar Einar; this shall be your northern border.

10 You shall then draw a slanting line for the eastern border, from Chatzar Einar to Shefam.

— RASHI —

הַיָּצִיעַ, שְׁקוֹרִין אַפִּינְדִי"ץ, שֶׁהוּא מוֹסֵב וּמִשְׁפָּע: **8 מַהֲרָהֶרֶה**. תִּסְבּוּ וְתִלְכּוּ אֶל מִצָּר הַצֶּפֶן לְצַד הַמִּזְרָח, וְתִפְגְּעוּ בְּלִבָּא חֲמַת, זוֹ אֲנְטוֹכְיָא: **תּוֹצְאֹת הַגָּבֹל**. סוֹפֵי הַגָּבֹל. כָּל מְקוֹם שֶׁנֶּאֱמַר: "תּוֹצְאֹת הַגָּבֹל" — אוֹ הַמִּצָּר כָּלָה שֵׁם לְגִמְרֵי וְאֵינוֹ עוֹבֵר לְהֵלֵךְ כָּלָל, אוֹ מִשֵּׁם מִתְפַּשֵּׁט וּמִרְחִיב וְיוֹצֵא לְאַחֲרָיו לְהַמְשִׁיךְ לְהֵלֵךְ בְּאֶלְכָסוֹן יוֹתֵר מִן הָרֹחֵב הָרֵאשׁוֹן. וְלַעֲנִין רֹחֵב הַמִּדֶּה הָרֵאשׁוֹן קָרָאוּ "תּוֹצְאֹת", שֶׁשֵּׁם כָּלְתָהּ אוֹתָהּ מִדֶּה: **9 וְהָיוּ תּוֹצְאֹתָיו חֲצֵר עֵינָן**. הוּא הִיָּה סוֹף הַמִּצָּר הַצֶּפֶן, וְנִמְצְאָת חֲצֵר עֵינָן בְּמִקְצֵעַ צִפּוֹנִית מִזְרָחִית. וּמִשֵּׁם — "וְהִתְאַוּיָתָם לָכֶם" אֶל מִצָּר הַמִּזְרָחִי: **10 וְהִתְאַוּיָתָם**. לְשׁוֹן הַסִּבָּה וְנִטְיָה, כְּמוֹ "תִּתְאוּ"; **שְׁפָמָה**. בְּמִצָּר הַמִּזְרָחִי, וּמִשֵּׁם הַרְבֵּלָה:

וּמִשֵּׁם וְהִלָּאָה נִתְקַצֵּר הַמִּצָּר וְנִסָּב לְצַד הַדְרֹם וְכֹא לֹא לְנַחַל מִצְרִים, וּמִשֵּׁם לְצַד הַמַּעֲרָב אֶל הַיָּם, שֶׁהוּא מִצָּר מַעֲרָבָה שֶׁל כָּל אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל. נִמְצָא, שֶׁנַּחַל מִצְרִים בְּמִקְצֵעַ מַעֲרָבִית דְּרוֹמִית: **5 וְהָיוּ תּוֹצְאֹתָיו הַיָּמָה**. אֶל מִצָּר הַמַּעֲרָב, שְׁאִין עוֹד גָּבֹל נֶגֶב מֵאֲרִיף לְצַד הַמַּעֲרָב מִשֵּׁם וְהִלָּאָה: **6 וּגְבֹול יָם**. וּמִצָּר מַעֲרָבִי מֵהוּ: **וְהָיָה לָכֶם הַיָּם הַגָּדוֹל**. לְמִצָּר: **וּגְבֹול**. הַנִּסְיָן שֶׁבְּתוֹף הַיָּם, אִף הֵם מִן הַגָּבֹול, וְהֵם אֵיִים שְׁקוֹרִין אִישְׁלִי"ש: **7 גְּבֹול צִפּוֹן**. מִצָּר צִפּוֹן: מִן הַיָּם הַגָּדוֹל **תִּתְאוּ לָכֶם הַר הָהָר**. שֶׁהוּא בְּמִקְצֵעַ צִפּוֹנִית מַעֲרָבִית. וְרֵאשׁוֹ מִשְׁפָּע וְנִכְנָס לְתוֹךְ הַיָּם, וְיֵשׁ מִרְחֵב הַיָּם לְפָנִים הֵימָנוּ וְחוּצָה הֵימָנוּ: **תִּתְאוּ**. תִּשְׁפְּעוּ לָכֶם לְנִטָּת מִמַּעֲרָב לְצִפּוֹן אֶל הַר הָהָר: **תִּתְאוּ**. לְשׁוֹן הַסִּבָּה, כְּמוֹ: "אֶל תֵּא הָרָצִים"¹⁵, "וְתֵאִי הַשֹּׁעַר"¹⁶ —

¹⁵. דב"ב יב, יא. ¹⁶. יחזקאל מ, י.

⁴⁴. Rashi on Joshua 13:3. ⁴⁵. This is not the same Mount Hor where Aaron died (above, 20:22).

—∞ ONKELOS ∞—

11 וַיְחִיּוּת תַּחֲוּמָא מִשְׁפָּם לִרְבֵּלָה
מִמַּדְבָּה לַעֲיֵן וַיְחִיּוּת תַּחֲוּמָא
וַיִּמְטִי עַל בִּיָּה יָם גִּוֹסֵר קְדוּמָא:
12 וַיְחִיּוּת תַּחֲוּמָא לִירִדְנָא וַיְהוֹן
מִפְקֻדוֹי לִימָא דְּמַלְחָא דָּא תַּהִי
לְכוֹן אֶרְעָא לְתַחֲוּמָהָ סְחוֹר סְחוֹר:
13 וּפְקִיד מֹשֶׁה יֵת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל
לְמִימַר דָּא אֶרְעָא דִּי תַתְּחַסְנוֹן יֵתָה
בְּעֵדְבָא דִּי פְקִיד יֵי לְמַתָּן לְתַשְׁעַת
שְׁבָטִין וּפְלָגוֹת שְׁבָטָא: 14 אֲרִי
קָבִילוּ שְׁבָטָא דְּבְנֵי רְאוּבֵן לְבֵית
אֲבָהֶתְהוֹן וְשְׁבָטָא דְּבְנֵי גָד לְבֵית
אֲבָהֶתְהוֹן וּפְלָגוֹת שְׁבָטָא דְּמְנַשֶּׁה
קָבִילוּ אַחְסַנְתְּהוֹן: 15 תְּרִין שְׁבָטִין
וּפְלָגוֹת שְׁבָטָא קָבִילוּ אַחְסַנְתְּהוֹן
מַעֲבְרָא לִירִדְנָא דִּירְחוֹ קְדוּמָא
מִדְּנָחָא: 16 וּמַלִּיל יֵי עִם מֹשֶׁה
לְמִימַר: 17 אַלִּין שְׁמַהַת גְּבְרִיא
דִּי יַחְסְנוֹן לְכוֹן יֵת אֶרְעָא אֲלַעְזֹר
בְּהָנָא וַיְהוֹשֻׁעַ בֶּר נֹון: 18 וְרָבָא חַד
רָבָא חַד מִשְׁבָּטָא תְּסֻבּוֹן לְאַחְסַנָּא
יֵת אֶרְעָא: 19 וְאַלִּין שְׁמַהַת גְּבְרִיא
לְשְׁבָטָא דִּיהוּדָה כָּלֵב בֶּר יַפְנֹה;
20 וְלִשְׁבָטָא דְּבְנֵי שְׁמַעוֹן שְׁמוּאֵל
בֶּר עַמִּיהוּד: 21 לְשְׁבָטָא דְּבִנְיָמִן
אֵלִיד בֶּר כְּסִלּוֹן: 22 וְלִשְׁבָטָא
דְּבְנֵי דָן רָבָא בְּקִי בֶר יִגְלִי: 23 לְבְנֵי
יוֹסֵף לְשְׁבָטָא דְּבְנֵי מְנַשֶּׁה רָבָא
צִינְיָאֵל בֶּר אֲפֵד:

11 וַיֵּרֶד הַגִּבְלָה מִשְׁפָּחַם הָרִבְלָה מִקֶּדֶם לְעֵיִן וַיֵּרֶד הַגִּבְלָה
וּמִחָה עַל־כֶּתֶף יָם־כְּנָרֶת קִדְמָה: 12 וַיֵּרֶד הַגִּבְלוֹ
הַיְרֵדְנָה וַהֲיוּ תוֹצְאָתָיו יָם הַמֶּלַח וְאֵת תַּהֲלִיּה לָכֶם
הָאָרֶץ לְגִבְלֶתֶיהָ סָבִיב: 13 וַיְצֹו מֹשֶׁה אֶת־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל
לֵאמֹר זֹאת הָאָרֶץ אֲשֶׁר תִּתְּנֶנָּחְלוּ אֹתָהּ בְּגוֹרָל אֲשֶׁר
צִוָּה יְהוָה לָתֵת לְתַשְׁעַת הַמִּטּוֹת וַחֲצֵי הַמִּטָּה: 14 כִּי
לְקָחֻ מִטָּה בְנֵי הָרְאוּבֵנִי לְבֵית אֲבֹתָם וּמִטָּה בְנֵי־הַגָּדִי
לְבֵית אֲבֹתָם וַחֲצֵי מִטָּה מִנִּשְׁאָה לְקָחוּ גִבְלָתָם: 15 שְׁנֵי
הַמִּטּוֹת וַחֲצֵי הַמִּטָּה לְקָחוּ גִבְלָתָם מֵעֵבֶר לַיְרֵדֹן יִרְחוּ
קִדְמָה מִזְרַחָה: פ

רביעי (שישי במחוברין) 16 וַיִּדְבֹּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר:
 17 אֵלֶּה שְׁמוֹת הָאֲנָשִׁים אֲשֶׁר־יִנְחֲלוּ לָכֶם אֶת־הָאָרֶץ
 אֲלֻעָזָר הַכֹּהֵן וַיהוֹשֻׁעַ בֶּן־נוּן: 18 וְנָשִׂיא אֶחָד נָשִׂיא
 אֶחָד מִמַּטֵּה תִקְחוּ לַנֶּחֱל אֶת־הָאָרֶץ: 19 וְאֵלֶּה שְׁמוֹת
 הָאֲנָשִׁים לַמָּטָה יְהוּדָה כָּלָב בֶּן־יִפְנֹה: 20 וּלְמַטֵּה בִנְיָ
 שִׁמְעוֹן שִׁמְשׁוֹן בֶּן־עַמִּיהוּד: 21 לַמָּטָה בְּיִמִּין אֲשִׁיָּד בֶּן־
 פִּסְלוֹן: 22 וּלְמַטֵּה בִנְיָדָן נָשִׂיא בָקִי בֶן־יִגְלִי: 23 לְבִנְיָ
 יוֹסֵף לַמָּטָה בִנְיָמִינָשׁ נָשִׂיא חֲנִיָּאל בֶּן־אֶפַד:

-∞ RASHI ∞

מְזַרְחָהּ. אֶל פְּנֵי הָעוֹלָם, שֶׁהֵם בְּמוֹרָחַ, שְׂרוּחַ מְזַרְחִיתָ
קְרוּיָהּ "פָּנִים" וּמַעֲרִיבִית "אֲחֹרֹר", לְפִיכָךְ דְּרוֹם לְיָמִין,
וְצָפוֹן לְשֹׁמְאֵל: **17 אֲשֶׁר יִנְחִלוּ לָכֶם.** בְּשִׁבְלֵכֶם. כָּל
נָשִׂיא וְנָשִׂיא אֲפּוֹטְרוֹפּוֹס לְשִׁבְטוֹ, וּמַחֲלֵק נִחֲלַת הַשִּׁבְט
לְמִשְׁפָּחוֹת וְלִגְבָרִים, וּבוֹרֵר לְכָל אֶחָד וְאֶחָד חֶלֶק הַגּוּן,
וְיֵמָּה שֶׁהֵם עוֹשִׂין יְהִיָּה עֲשׂוֹי כְּאֵלוֹ עֲשָׂאוֹם שְׁלוֹחִים. וְלֹא
יִתְּנָן לְפָרֵשׁ "לָכֶם" זֶה כָּכָל "לָכֶם" שֶׁבְּמִקְרָא, שָׁאֵם כֵּן
הָיָה לוֹ לְכַתֵּב "נִנְחִילוֹ לָכֶם". "נִנְחִלוֹ" — מִשְׁמַע, שֶׁהֵם
נוֹחֲלִים לָכֶם בְּשִׁבְלֵכֶם וּבְמִקְוֹמְכֶם, כְּמוֹ: "ה' יִלְחֶם
לָכֶם": **18 לְנַחֵל אֶת הָאָרֶץ.** שִׁיָּהָ נִחֲלָה וְחוֹלֵק אוֹתָהּ
בְּמִקְוֹמְכֶם:

11 מִקֶּדֶם לַעֵין. שם מָקוֹם, וְהַמֶּצֶר הוֹלֵךְ בְּמוֹזָרוֹ. נִמְצָא הָעֵין לְפָנִים מִן הַמֶּצֶר, וּמֵאַרְץ יִשְׂרָאֵל הוּא: **וַיֵּרֶד הַגִּבּוֹל** כָּל שֶׁהִגְבּוֹל הוֹלֵךְ מִצָּפוֹן לָדְרוֹם הוּא יוֹרֵד וְהוֹלֵךְ: **וּמִזְחָה עַל כְּתָף.** אֵל עֵבֶר: **יָם כְּנַת קִדְמָה.** שִׁיחָה יָם כְּנַת תּוֹף לִגְבּוֹל בְּמַעֲרָב, וְהַגְּבּוֹל בְּמוֹזָר יָם כְּנַת, וּמִשָּׁם יוֹרֵד אֶל הַיָּרְדֵּן, וְהַיָּרְדֵּן מוֹשֵׁף וְכֵאן מִן הַצָּפוֹן לָדְרוֹם בְּאַלְכָסוֹן, נוֹטֶה לָצֵד מוֹזָר וּמִתְקַרֵּב לָצֵד אֶרֶץ כְּנָעַן כְּנָגֵד יָם כְּנַת וּמוֹשֵׁף לָצֵד מוֹרְחָה שֶׁל אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל כְּנָגֵד יָם כְּנַת עַד שְ�נוּפֵל בֵּין הַמֶּלֶח, וּמִשָּׁם כָּלָה הַגְּבּוֹל בְּתוֹצְאוֹתָיו אֶל יָם הַמֶּלֶח, שֶׁמִּמֶּנּוּ הִתְחַלֵּת מִצָּר מִקְצוֹעַ דְּרוֹמִית מוֹרְחִית, הָרִי סוֹכְבֶּת אוֹתָהּ לֵאמֹר רִחוּתֶיהָ: **15 קִדְמָה**

17. שמות יד, יד.

23 For the descendants of Joseph: the prince for the tribe of the descendants of Manasseh, Chaniel the son of Eifod

11 The border will descend southward from Shefam toward Rivlah, passing to the east of Ayin. Then the border will descend further southward and hit the eastern shore of Lake Kineret.

12 The border will descend further southward along the Jordan River, and its end will be the Salt Sea, i.e., the Dead Sea; this shall be your land according to its borders all around (See Figure 2).’ ”

13 Moses commanded the Israelites saying, “This is the land which you are to apportion for inheritance through lot, which God has commanded to give to nine and a half of the 12 tribes.

14 For the tribe of Reuben’s descendants, according to their fathers’ house, and the tribe of Gad’s descendants, according to their fathers’ house, and half the tribe of Manasseh have already received their inheritance.

15 These two and a half tribes have received their inheritance on the east side of the Jordan, opposite Jericho.”

Figure 2: The Borders of the Land of Israel

◆ *Fourth Reading (Sixth when combined)* **16** God spoke to Moses, telling him to say to the people:

17 “These are the names of the men who shall inherit the land on your behalf and then divide it among you, under the leadership of Eleazar the priest and Joshua the son of Nun:

18 You shall take one prince from each tribe to acquire the land and then divide it among you.

19 These are the names of the men: for the tribe of Judah: Caleb the son of Yefuneh.

20 For the tribe of the descendants of Simeon: Shmuel the son of Amihud.

21 For the tribe of Benjamin: Elidad the son of Kislion.

22 The prince for the tribe of the descendants of Dan: Buki the son of Yogli.

ONKELOS

24 ולשבטא דבני אפרים רבא קמואל בר שפטן: 25 ולשבטא דבני ובוולן רבא אליצפן בר פורנר: 26 ולשבטא דבני יששכר רבא פלטיאל בר עון: 27 ולשבטא דבני אשר רבא אהיהוד בר שלמי: 28 ולשבטא דבני נפתלי רבא פדהאל בר עמיהוד: 29 אלן די פקיד יי לאחסנא ית בני ישראל בארעא דכנען: 35:1 ומליל יי עם משה במישרין דמואב על ירדנא דירחו למימר: 2 פקיד ית בני ישראל ויתנון ללואי מאחסנת אחודתהון קרוין למתב ורנח לקרניא סחרניהון תתנון ללואי: 3 ויהון קרניא להון למתב ורנחיהון יהון לבעיריהון ולקנניהון ולכל חיותהון: 4 ורנחי קרניא די תתנון ללואי מבתל קרתא ולבכא אלף אמין סחור סחור: 5 ותמשחון מבכא לקרתא ית רוח קדומא תרין אלפין אמין וית רוח דרומא תרין אלפין אמין וית רוח מערבא תרין אלפין אמין וית רוח צפונא תרין אלפין אמין וקרתא במציעא דין יהי להון רנחי קרניא: 6 וית קרניא די תתנון ללואי ית שית קרני שיובתא די תתנון למערק לתמן קטולא ועליהון תתנון ארבעין ותרתין קרוין: 7 כל קרניא די תתנון ללואי ארבעין ותמני קרוין יתנו וית רנחיהון: 8 וקרניא די תתנון מאחודת בני ישראל מן סגיא תסגון ומן ועירי תוערין גבר פפום אחסנתה די יחסגון יתן מקרוויה ללואי:

24 ולמטה בני־אפרים נשיא קמואל בן־שפטן:
25 ולמטה בני־ובולן נשיא אליצפן בן־פורנד: 26 ולמטה בני־יששכר נשיא פלטיאל בן־עון: 27 ולמטה בני־אשר נשיא אחיהוד בן־שלמי: 28 ולמטה בני־נפתלי נשיא פדהאל בן־עמיהוד: 29 אלה אשר צוה יהוה לנחל את־בני־ישראל בארץ כנען: פ

◆ חמישי 35:1 וידבר יהוה אל־משה בערבת מואב על־ירדן ירחו לאמר: 2 צו את־בני ישראל ונתנו ללויים מנחלת אחוזתם ערים לשבת ומגריש לערים סביבותיהם תתנו ללויים: 3 והיו הערים להם לשבת ומגרשיהם יהיו לבהמתם ולרכשם ולכל חיתם: 4 ומגרשי הערים אשר תתנו ללויים מקיר העיר וחוצה אלף אמה סביב: 5 ומדותם מחוץ לעיר את־פאת־קדמה אלפים באמ^ו HS^ו ואת־פאת־נגב אלפים באמה ואת־פאת־ים אלפים באמה ואת פאת צפון אלפים באמה והעיר בתוך זה יהיה להם מגרשי הערים: 6 ואת הערים אשר תתנו ללויים את שש־ערי המקלט אשר תתנו לגם שמה הרצח ועליהם תתנו ארבעים ושתים עיר: 7 כל־הערים אשר תתנו ללויים ארבעים ושמנה עיר אתהון ואת־מגרשיהן: 8 והערים אשר תתנו מאחזת בני־ישראל מאת הרב תרבו ומאת המעט תמעיטו איש כפי נחלתו אשר ינחלו יתן מעריו ללויים: פ

RASHI

צרכיהם: 4 אלף אמה סביב. ואחריו הוא אומר: "אלפים באמה", הא כיצד? אלפים הוא נותן להם סביב, ומאם אלף הפנימים למגרש, והחיצונים לשדות וכרמים:

29 לנחל את בני ישראל. שהם ינחילו אותה להם למחלקותיה: 2 ומגרש. רוח, מקום חלק חוץ לעיר סביב להיות לנוי לעיר, ואין רשאים לבנות שם בית ולא לנטע כרם ולא לזרע וריעה: 3 ולכל חיתם. לכל

8 And as for the cities that you shall give the Levites from the lands of the Israelites, you shall take more from a tribe with a larger land inheritance and you shall take less from a tribe with a smaller one. Each one, according to the relative size of the inheritance allotted to him, shall give of his cities to the Levites.' "

24 and the prince for the tribe of the descendants of Ephraim, Kemuel the son of Shiftan.

25 The prince for the tribe of the descendants of Zebulun: Elitzafan the son of Parnach.

26 The prince for the tribe of the descendants of Issachar: Paltiel the son of Azan.

27 The prince for the tribe of the descendants of Asher: Achihud the son of Shelomi.

28 The prince of the tribe of the descendants of Naphtali, Pedahel the son of Amihud.

29 These are the ones whom God commanded to apportion the inheritance to the Israelites in Canaan."

Levite Cities

◆ *Fifth Reading 35:1* God spoke to Moses in the plains of Moab, by the Jordan, opposite Jericho saying,

2 "Since the tribe of Levi will receive no portion of the land, **command the rest of the Israelites that they shall give the Levites cities in which to dwell from their hereditary estates, and tell them also: 'You shall give the Levites open spaces around the cities,** which are not to be used for residential or agricultural purposes.

3 These cities shall be theirs for dwelling in, and their open spaces shall be for their cattle, their property, and for all their other needs.

4 The areas of open space for the cities that you shall give to the Levites shall extend from the wall of the city outward, one thousand cubits all around. In addition, you shall give them another thousand cubits in each direction for agricultural purposes.

5 Thus, you shall measure from outside the city, 2000 cubits on the eastern side, 2000 cubits on the southern side, 2000 cubits on the western side, and 2000 cubits on the northern side, with the city in the middle; this shall be their cities' extended open spaces (See Figure 3).

6 The cities you shall give to the Levites shall include the six cities of refuge whose function will be described presently, which you shall provide as places to which a murderer can flee.

In addition to them, you shall provide the Levites with 42 other cities.

7 Thus, all the cities you shall give to the Levites shall number 48 cities; give them to them together with their open spaces.

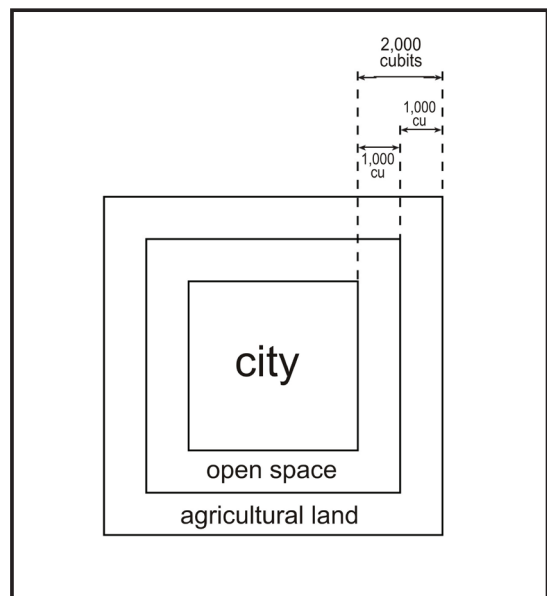

Figure 3: A Levite City

ONKELOS

9 ומליל יי עם משה למימר:
10 מלל עם בני ישראל ותימר
להון ארי אתון עברין ית ירדנא
לארעא דכנען: 11 ותזמנון לכו
קרין קרני שיבותא יהון לכו
ויערק לתמן קטולא דיקטול
נפשא בשלו: 12 ויהון לכו קרניא
לשיזבא מגאל דמא ולא ימות
קטולא עד דיקום קדם כנשתא
לדינא: 13 וקרניא די תתנו
שית קרני שיבותא יהון לכו:
14 ית תלת קרניא תתנו מעברא
לירדנא וית תלת קרניא תתנו
בארעא דכנען קרני שיבותא
יהון: 15 לבני ישראל ולגירא
ולתותבא דביניהון יהון שית
קרניא האלין לשיזבא למערק
לתמן כל דיקטול נפשא בשלו:

◆ שישי (שביעי במחזורין) 9 וידבר יהוה אל־משה לאמר:
10 דבר אל־בני ישראל ואמרת אליהם כי אתם עברים
את־הירדן ארצה כנען: 11 והקריתם לכם ערים ערי
מקלט תהיינה לכם וגם שמה רצח מכה־נפש בשנגה:
12 והיו לכם הערים למקלט מגאל ולא ימות הרצח
עד־עמדו לפני העדה למשפט: 13 והערים אשר תתנו
שש־ערי מקלט תהיינה לכם: 14 את | שלש הערים
תתנו מעבר לירדן ואת שלש הערים תתנו בארץ כנען
ערי מקלט תהיינה: 15 לבני ישראל ולגר ולתושב
בתוכם תהיינה שש־הערים האלה למקלט לנום שמה
כל־מכה־נפש בשנגה:

RASHI

יהושע בארץ כנען: 14 את שלש הערים וגו'. אף על
פי שבארץ כנען תשעה שבטים וכאן אינן אלא שנים
וחצי, השוה מנין ערי מקלט שלהם, משום דבגלעד
נפיש רוצחים, דכתיב: "גלעד קרית פעלי און עקבה
מדם"י.

11 והקריתם. אין "הקריה" אלא לשון הןמה, וכן הוא
אומר: "כי הקרה ה' אלהיו לפני"י: 12 מגאל. מפני
גואל הדם, שהוא קרוב לנרצח: 13 שש ערי מקלט.
מגיד שאף על פי שהבדיל משה בחייו שלש ערים
בעבר הירדן, לא היו קולטות עד שנבחרו שלש שנתן

18. בראשית כז, כ. 19. הושע ו, ח.

CHASIDIC INSIGHTS

mate "signposts," helping only those who come to us in search of the right way; we should be living signposts, reaching out to our fellows and, if necessary, awakening them to the fact that there is such a thing as a holy, Divine life that they should pursue.

Again, the results of our efforts in this regard might not always be immediately evident, but they will be eventually, for the effects of doing good are cumulative and eternal.⁵¹

INNER DIMENSIONS

[11] Cities of Refuge: The Torah is called a "city of refuge" for two reasons: In order for a city to be halachically considered a city, it must have at least ten people who do nothing all day other than learn Torah.⁵² Mystically, this alludes to the ten *sefirot* of *Atzilut*, the level of reality in which there is no consciousness of anything other than God's existence. The ten *sefirot* are the spiritual origin of our ten intellectual, emotional, and behavioral faculties.

The Hebrew word for "refuge" (*miklat*) actually means "absorption." This alludes to the fact that we must learn the Torah in such a way that

its message is absorbed within us, refining and edifying us.

Thus, the Torah acts as a "city of refuge" when we immerse ourselves in it fully, with all ten powers of our soul, and internalize its message.⁵³

A murderer who killed a person shall flee there: Allegorically, any sin is an act of murder, since by sinning we prevent, to a certain extent, Divine life-force from entering ourselves and reality at large. By cutting the world off from its true life-blood, we are "killing" it. This is why the penalty of the primordial, archetypal sin—eating of the fruit of the Tree of Knowledge—was death.⁵⁴

51. *Likutei Sichot*, vol. 2, pp. 363 ff. 52. *Megilah* 3b. 53. *Sefer HaMa'amarim* 5717-5719, p. 230. 54. *Sefer HaMa'amarim* 5711-5713, p. 261.

Intentional and Unintentional Murder

◆ *Sixth Reading (Seventh when combined)* 9 **GOD** now gave Moses the laws of the cities of refuge.⁴⁶ He spoke to Moses, saying:

10 **"Speak to the Israelites and say to them, 'When you cross the Jordan, into Canaan,**

11 **you shall designate six cities for yourselves that shall act as cities of refuge for you: a murderer who killed a person unintentionally but nonetheless is guilty of negligence shall flee there** from the close relative of the murdered person, who, in such a case, is allowed to avenge his death, as will be explained presently.

12 **These cities shall serve you as a refuge for the unintentional murderer from this avenger, so that the unintentional murderer shall not die until he stands in judgment before the congregation's judges.**

13 **The cities that you provide shall function as cities of refuge only when all six cities of refuge have been designated for you.'** " Thus, even though Moses later⁴⁷ designated three cities in Transjordan as cities of refuge, they did not function as refuge cities until the three in Canaan were also designated.

14 God foresaw that there would be a similar number of incidences of unintentional murder on both sides of the Jordan River, even though only two and a half of the 12 tribes settled on the east side, so He told Moses to tell the people, **"You shall provide three of the cities in Transjordan and three of the cities in Canaan; they shall be cities of refuge.**

15 **These six cities shall be a refuge for both the Israelites and for the convert and resident among them, so that anyone who unintentionally kills a person can flee there.**

— CHASIDIC INSIGHTS —

---

11 **You shall designate...cities of refuge:** Allegorically, the Torah itself is the "city of refuge," for when we are immersed in its study and internalize the Divine consciousness it gives us, we are protected from the machinations of the evil inclination.⁴⁸ Furthermore, Torah study also protects us from the ill effects of wrongdoing, because it purifies us, inspiring us to regret our past failings and make amends for them. And when we repent properly, our sins are transformed into merits.

This is true even if we are guilty of intentional sins, just as the cities of refuge also provided asylum for intentional murderers (at least until their case could be brought to court).⁴⁹

The roads leading to the cities of refuge had to be kept wide and clear, so that anyone who needed to use them could do so easily. There also had to be signs posted at every crossroads, so the way to the city of refuge would be clearly marked.⁵⁰

Similarly, God keeps the way to the Torah and its

lifestyle open, accessible, and clear for all of us. We all have free choice, but God also shows us the way and in many ways helps us find the right direction in life.

In order to hear God's voice more clearly, however, we should help others find the right direction in *their* lives. We should all consider ourselves "signposts," whose job it is to point others in the direction of life and goodness. When God sees that we are showing others the way, He will show us our way more clearly. We therefore need not be afraid of standing at "crossroads," at places where there is an opportunity to take a wrong turn.

Even if we are not sure that anyone is looking at what we are doing, at the "sign" we are posting at this "crossroad," the fact that we are doing our part in disseminating Divine consciousness throughout reality will earn us God's increased guidance in our own lives.

Ideally, though, we should try not to just be inani-

---

46. See Exodus 21:13. 47. Deuteronomy 4:41. 48. Makot 10a. 49. Ibid. 9b. 50. Bava Batra 100b; Mishneh Torah, Rotzeach uShemirat HaNefesh 8:5.

ONKELOS

16 ואם בכלי ברזל הפהו וימת רצח הוא מות
 יומת הרצח: 17 ואם באבן יד אשרימות בה הפהו
 וימת רצח הוא מות יומת הרצח: 18 או בכלי עץ
 יד אשרימות בו הפהו וימת רצח הוא מות יומת
 הרצח: 19 גאל הדם הוא ימית את הרצח בפגעו-בו
 הוא ימתנו: 20 ואם בשנאה יהדפנו או השליך עליו
 בצדיה וימת: 21 או באיבה הפהו בידו וימת מות-יומת
 המכה רצח הוא גאל הדם ימית את הרצח בפגעו-בו:
 22 ואם בפתע בלא איבה הדפו או השליך עליו כל-
 כלי בלא צדיה: 23 או בכל-אבן אשרימות בה בלא
 ראות ויפל עליו וימת והוא לא-אויב לו ולא מבקש
 רעתו: 24 ושפטו העדה בין המכה ובין גאל הדם על
 המשפטים האלה:

RASHI

שיש בה שיעור להמית, בתרגומו. לפי שנאמר: "והכה
 איש את רעהו באבן" ולא נתן בה שיעור, יכול כל
 שהוא? לכה נאמר: "אשר ימות בה": 18 או בכלי עץ
 יד. לפי שנאמר: "וכי יכה איש את עבדו או את אמתו
 בשבט", יכול כל שהוא? לכה נאמר בעץ: "אשר ימות
 בו", שיהא בו כדי להמית: 19 בפגעו בו. אפלו בתוך
 ערי מקלט: 20 בצדיה. בתרגומו: "בכמנא" — במארב:
 22 בפתע. באנס. ותרגומו "בתכף", שהיה סמוך לו ולא
 היה לו שהות להזהר עליו: 23 או בכל אבן אשר ימות
 בה. הכהו: בלא ראות. שלא ראיהו: ויפל עליו. מכאן
 אמרו: ההורג דרך ירידה גולה, דרך עליה אינו גולה:

16 ואם בכלי ברזל הפהו. אין זה מדבר בהורג בשוגג
 הסמוך לו, אלא בהורג במוזיד. ובא ללמד שההורג בכל
 דבר צריך שיהא בו שיעור כדי להמית, שנאמר בכלם:
 "אשר ימות בו", דמתרגמינן: "דהוא כמסת דימות בה".
 חוץ מן הברזל, שגלוי וידוע לפני הקדוש ברוך הוא
 שהברזל ממית בכל שהוא, אפלו מחט, לפיכך לא
 נתנה בו תורה שיעור לכתב בו: "אשר ימות בו". ואם
 תאמר: בהורג בשוגג הכתוב מדבר, הרי הוא אומר
 למטה: "או בכל אבן אשר ימות בה בלא ראות וגו'",
 למד על האמורים למעלה, שההורג במוזיד הכתוב
 מדבר: 17 באבן יד. שיש בה מלא יד: אשר ימות בה.

20. פסוק כג. 21. שמות כא, יח. 22. שמות כא, כ. 23. מכות ז, ב.

CHASIDIC INSIGHTS

"life" continues in the afterlife.) In order for this to
 work, however, the guilty person must repent and
 confess his sin. In other words, his inner desire to
 do good must surface, so that it can serve as a seed
 from which his new direction in life can grow.

If at least some of the judges can see a reason to
 judge the defendant favorably, it means that his
 inner core of goodness is at least slightly apparent
 and active. Therefore, the court can judge such a
 person. Even if they eventually sentence him, their
 arguments in his favor, emphasizing his virtue and
 innocence, will draw out his inner goodness and

prompt him to repent and confess. This will allow
 the sentence to atone for his sin and permit him to
 progress to the next stage of his existence.

But when not even a single member of the high
 court—the seventy-one wisest, most discerning
 people in the generation—can see any redeeming
 exoneration in him, it means that his inner core of
 goodness has receded so deeply within his outer
 shell of misbehavior that it is *totally* submerged,
 and there is no hope that this court can arouse it
 and thereby accomplish the defendant's atonement
 by their sentence. [continues...]

16 Now, these cities do not offer asylum for an intentional murderer: **If the assailant struck the victim intentionally with an iron instrument of any size and he died, he is a *bona fide* murderer; the murderer shall be put to death.**⁵⁵

17 **If he struck him with a fist-sized stone, which is large enough to be deadly, and he dies, he is a murderer; the murderer shall be put to death.**⁵⁶

18 **Or if he struck him with a fist-sized wooden instrument, which is large enough to be deadly, and he dies, he is a murderer; the murderer shall be put to death.**⁵⁷

(If, however, the stone or wooden instrument was not big enough to cause death normally, but the victim died of the blow anyway, the assailant is not guilty of intentional murder.)

19 Once the intentional murderer has been tried and found guilty, **the blood avenger**—the close relative of the victim—**shall be allowed kill the murderer; he may kill him wherever he meets him**, even inside a city of refuge.

20 Similarly, **if, out of hatred, the assailant pushed the victim, or threw something at him in ambush, and he died,**

21 **or if he maliciously struck him with his hand and he died, the assailant shall be put to death; he is a murderer, and the blood avenger may kill the murderer wherever he meets him**, even inside a city of refuge.

22 The law is different, however, in the case of unintentional murder. **If the assailant pushed the victim down accidentally, without malice, or threw an object in a downward motion at him and not in ambush,**

23 **or he killed him with any stone that is large enough to be deadly, that is, without seeing his victim he threw it down at him and it killed him, but, in all these cases, he was not his enemy and bore him no malice,**

24 **then the congregation's judges shall judge between the assailant and the blood avenger, on the basis of these judgments:** If the murder happened as just described, the assailant is considered guilty of negligence and may be killed by the blood avenger unless the assailant has fled to a city of refuge. However, if the assailant killed the victim by throwing something *up* at him, or by means of any other upward movement, this is considered unnatural, so the assailant is not considered guilty of negligence, the victim's close relatives may not avenge his blood, and the assailant does not have to flee.⁵⁹

∞ CHASIDIC INSIGHTS ∞

24-25 **The congregation shall judge between the assailant and the blood avenger...the congregation shall protect the murderer:** From the juxtaposition of these two imperatives—to judge and to rescue—the sages derive the law that when a high court initially votes in a criminal case unanimously to indict the accused, he is immediately acquitted. Only when there are some judges who initially vote in his favor can the court proceed to debate the is-

sue and, if there remains a majority against him, sentence him to death.⁵⁸

The reason for this is that the purpose of all punishments—even the death penalty—is to achieve atonement for the guilty person's crime, cleansing him of his sin and thereby allowing him to proceed with his life. (When the punishment is not death, his life continues in *this* life; when it is death, his

55. Exodus 21:12. 56. Ibid. 21:18. 57. Ibid. 21:20. 58. Rashi on v. 23. 59. *Sanhedrin* 17a; *Mishneh Torah*, *Sanhedrin* 9:1.

ONKELOS

25 וישׁיבון בְּנִשְׁתָּא ית קטולא מיד גאל דמא ויתבון יתה בְּנִשְׁתָּא לקרית שיבונה די ערק לתמן ויתב ביה עד דימות בהנא רבא די רבי יתה במשח קדשא: 26 ואם מפק יפוק קטולא ית תחום קרית שיבונה די ערק לתמן: 27 וישׁב יתה גאל דמא מברא לתחום קרית שיבונה ויקטול גאל דמא ית קטולא לית לה דמא: 28 ארי בקרית שיבונה יתב עד דימות בהנא רבא ובתר דימות בהנא רבא יתוב קטולא לארע אחסנתה: 29 ויהון אלין לכוך לגזרת דין לדריכוך בכל מוחבניכוך:

25 וְהִצִּילוּ הָעֶדָה אֶת־הַרֹצֵחַ מִיַּד גֹּאֵל הַדָּם וְהִשְׁיבוּ אֹתוֹ הָעֶדָה אֶל־עִיר מִקְלָטוֹ אֲשֶׁר־נָס שָׁמָּה וַיֵּשֶׁב בָּהּ עַד־מוֹת הַכֹּהֵן הַגָּדֹל אֲשֶׁר־מָשַׁח אֹתוֹ בְּשֶׁמֶן הַקֹּדֶשׁ: 26 וְאִם־יֵצֵא יֵצֵא הַרֹצֵחַ אֶת־גִּבּוֹל עִיר מִקְלָטוֹ אֲשֶׁר יָנוֹס שָׁמָּה: 27 וּמָצָא אֹתוֹ גֹּאֵל הַדָּם מִחוּץ לַגִּבּוֹל עִיר מִקְלָטוֹ וַרֹצֵחַ גֹּאֵל הַדָּם אֶת־הַרֹצֵחַ אֵין לוֹ דָּם: 28 כִּי בְּעִיר מִקְלָטוֹ יֵשֶׁב עַד־מוֹת הַכֹּהֵן הַגָּדֹל וְאַחֲרֵי־מוֹת הַכֹּהֵן הַגָּדֹל יָשׁוּב הַרֹצֵחַ אֶל־אֶרֶץ אֲחֻזָּתוֹ: 29 וְהָיוּ אֵלֶּה לָכֶם לְחֻקַּת מִשְׁפָּט לְדֹרֹתֵיכֶם בְּכָל מוֹשְׁבֵיכֶם:

RASHI

בְּמִסְכַּת מִכּוֹת⁶² לְרֵאִית דְּבָר, לְלַמֵּד שָׁאם עַד שְׁלֵא נִגְמַר דִּינוֹ, מֵת הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל וּמִנּוּ אַחֵר תַּחְתָּיו, וּלְאַחֵר מִכָּאֵן נִגְמַר דִּינוֹ — חוּזַר בְּמִיתָתוֹ שֶׁל שָׁנִי, שְׁנֶאֱמַר: "אֲשֶׁר מָשַׁח אוֹתוֹ", וְכִי הוּא מִשְׁחוֹ לְכַהֵן, אוֹ הַכֹּהֵן מִשְׁח אוֹתוֹ? אֵלֶּא לְהַבִּיא אֶת הַנִּמְשָׁח בְּיָמָיו, שְׁמִחוּרוֹ בְּמִיתָתוֹ: 27 אֵין לוֹ דָּם. הָרִי הוּא כְּחוּרָג אֶת הַמֵּת שְׁאֵין לוֹ דָּם: 29 בְּכָל מוֹשְׁבֵיכֶם. לְמַד שֶׁתֵּהָא סְנֵהֲדִין קִטְנָה נִוְהָגַת בְּחוּצָה לְאֶרֶץ כָּל זְמַן שְׁנוּהָגַת בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל:

25 עַד מוֹת הַכֹּהֵן הַגָּדֹל. שֶׁהוּא בָּא לְהַשְׁרוֹת שְׂכִינָה בְּיִשְׂרָאֵל וּלְהַאֲרִיךְ יְמֵיהֶם, וְהַרֹצֵחַ בָּא לְסַלֵּק אֶת הַשְׂכִּינָה מִיִּשְׂרָאֵל וּמַקְצֵר אֶת יְמֵי הַחַיִּים, אֵינוֹ כְּדֹאי שְׂיָהָא לִפְנֵי כֹהֵן גָּדוֹל. דְּבָר אַחֵר: לְפִי שְׂהִיָּה לוֹ לְכַהֵן גָּדוֹל לְהַתְפַּלֵּל שְׁלֵא תִּאָּרַע תַּקְלָה זֶה לְיִשְׂרָאֵל בְּחַיָּיו: אֲשֶׁר מָשַׁח אֹתוֹ בְּשֶׁמֶן הַקֹּדֶשׁ. לְפִי פְּשׁוּטוֹ מִן הַמִּקְרָאוֹת הַקְּצָרִים הוּא, שְׁלֵא פָּרַשׁ מִי מִשְׁחוֹ, אֵלֶּא כְּמוֹ: "אֲשֶׁר מִשְׁחוֹ הַמוֹשֵׁחַ אוֹתוֹ בְּשֶׁמֶן הַקֹּדֶשׁ". וְרַבּוּתֵינוּ דְּרָשׁוּהוּ

24, יא, ב.

CHASIDIC INSIGHTS

our job is to see the good in everyone, to draw out that good, and to thereby help the person out of his present depravity and back onto the path of goodness and life.⁶²

He shall remain there until the high priest...dies: On the ladder of morality, the inadvertent killer is on the lowest rung. True, he is not a deliberate criminal, but even so, his hands are stained with the blood of another human being. The only criminal than can be considered lower than him is the deliberate murderer. But since the murderer is liable to the death penalty, he is considered dead already and thus not counted. This leaves the inadvertent killer as the lowest element of society, his unique status attested to by the fact that of all those guilty of transgressing the Torah's prohibitions, only he suffers the punishment of forced exile.

In contrast, the high priest is the most exalted personality in the nation, the highest example of holi-

ness and purity to which anyone can aspire.

Yet the Torah says here that the inadvertent killer is linked specifically to the high priest: he must remain in exile as long as the high priest is alive, and the high priest must make it his business to pray that no one in his nation become an inadvertent killer. We see here that the Torah has effectively adopted the attitude of the first high priest, Aaron—who loved all creatures and drew them to the Torah—and institutionalized it as an integral aspect of the high priesthood.

This fact teaches us a great lesson in brotherly love and Jewish unity: no matter what heights we have reached on the ladder of spiritual or social status, we must remain concerned with all elements of society, even the lowest. And even if we think we exist on the lower echelons of humanity, we must remember that we are still connected with those on the highest echelons, for we are all one people.⁶³

62. *Likutei Sichot*, vol. 29, pp. 113-121. 63. *Likutei Sichot*, vol. 33, pp. 211-212.

25 If the assailant must be removed from the city of refuge in order to stand trial, **the congregation shall protect the murderer from the hand of the blood avenger, and**—if he is judged guilty of unintentional murder by negligence—**the congregation shall return him safely to the city of refuge to which he had fled. He shall remain there** even after the victim's close relatives have calmed down and no longer seek to avenge his blood. For even then, the victim's close relatives are *required* to kill the assailant if he leaves the city of refuge. This obligation devolves upon them **until the high priest, who was anointed with the sacred oil, dies.** There are two reasons why the obligation ceases with the death of the high priest: First, the high priest, by serving in the Temple—particularly by performing the *Yom Kippur* rites that atone for the people's sins—enables God's presence to dwell among the people and lengthens their lives. In contrast, a murderer, by killing a person, banishes God's presence from the world and shortens lives. It is therefore not fitting that the murderer should be free as long as the high priest who was in office when the crime was committed is alive. Secondly, we have seen that the death of the righteous atones for the sins of their generation.⁶⁰ In this case, the death of the high priest (presumably a righteous person) will atone for the assailant's inadvertent sin. It is specifically the high priest's death that atones for this sin (rather than that of any other righteous person) because he had the power to pray on *Yom Kippur* that such a misfortune not occur; since in fact it did occur, he is held partly responsible.⁶¹ Nonetheless, if the high priest who was alive when the incident occurred died while the assailant was standing trial, and a new high priest was appointed before the trial was concluded, the murderer goes free only when the second high priest dies.

26 But if the murderer goes beyond the border of the city of refuge to which he had fled,

27 and the blood avenger finds him outside the limits of his city of refuge, the blood avenger must slay the murderer, for it is as if he is dead already and has no blood.

28 Rather, the unintentional murderer must remain in his city of refuge until the high priest dies, and only after the high priest has died may the murderer return to the land which is his estate.

29 These laws shall be a statute of justice for you, for all your generations, in all your dwelling places, even outside the Land of Israel: a minor court (of 23 judges) may try capital cases as long as the *Sanhedrin* (of 71 judges) is functioning in the Land of Israel.

∞ CHASIDIC INSIGHTS ∞

From this law we therefore see how insistent the Torah is that there is an inner, indestructible goodness within every person: even when the highest, most distinguished court of the land immediately

and unanimously agrees that a person is absolutely culpable, the Torah says that this is impossible. No one is wholly bad, and if we cannot see this truth it is because our vision is faulty. On the contrary,

---

⁶⁰. Above, before 19:1. ⁶¹. *Likutei Sichot*, vol. 33, pp. 206-211.

ONKELOS

30 כל דיקטול נפשא לפום סהדין יקטול ית קטולא וסהיד חד לא יסהיד באנש למקטל: 31 ולא תקבלון ממון על אנש קטול די הוא חביב לממנת ארי אתקטלא יתקטל: 32 ולא תקבלון ממון למערק לקרית שיבונה למתוב למתב בארעא עד דימות כהנא: 33 ולא תחבון ית ארעא די אתון בה ארי דמא הוא מחיב ית ארעא ולא ארעא לא מתכפר על דם זכאי דאתשד בה אלהין בדם אשדה: 34 ולא תסאבון ית ארעא די אתון יתבין בה די שכינתי שריא בגוה ארי אנא יי דשכינתי שריא בגו בני ישראל: 36 וקריבו רישי אבהתא לזרעית בני גלעד בר מכיר בר מנשה מזרעית בני יוסף ומלילו קדם משה וקדם רבבאי רישי אבהתא לבני ישראל: 2 ואמרו ית רבנוי פקיד יי למתן ית ארעא באחסנא בעדבא לבני ישראל ורבנוי אתפקד במימרא די למתן ית אחסנת צלפקד אחונא לכנתה: 3 ויהיון לחד מבני שבטא דבני ישראל לנשין ותתמנע אחסנתהון מאחסנת אבהתנא ותתוסף על אחסנת שבטא די יהיון לחון ומעדב אחסנתנא יתמנע:

30 כָּל־מִכָּה־נֶפֶשׁ לְפִי עֵדִים יִרְצֶה אֶת־הָרֹצֵחַ וְעַד אֶחָד לֹא־יַעֲנֶה בְּנֶפֶשׁ לָמוֹת: 31 וְלֹא־תִקְחוּ כֹפֶר לְנֶפֶשׁ רֹצֵחַ אֲשֶׁר־הוּא רָשָׁע לָמוֹת בִּי־מוֹת יוֹמֶת: 32 וְלֹא־תִקְחוּ כֹפֶר לָנוֹס אֶל־עִיר מִקְלָטוֹ לָשׁוּב לְשִׁבְתּוֹ בְּאֶרֶץ עֵד־מוֹת הַכֹּהֵן: 33 וְלֹא־תִחַנְּפוּ אֶת־הָאֶרֶץ אֲשֶׁר אַתֶּם בָּהּ כִּי הִדֹּם הוּא יַחַנְיף אֶת־הָאֶרֶץ וְלֹא־יִכָּפֹר לָדָם אֲשֶׁר שָׁפַךְ־בָּהּ כִּי־אֵם בָּדָם שָׁפָכוֹ: 34 וְלֹא תִטְמֵא אֶת־הָאֶרֶץ אֲשֶׁר אַתֶּם יֹשְׁבִים בָּהּ אֲשֶׁר אֲנִי שֹׁכֵן בְּתוֹכָהּ כִּי אֲנִי יְהוָה שֹׁכֵן בְּתוֹךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל: פ

◆ שביעי 36:1 ויקרבו ראשי האבות למשפחת בני־גלעד בן־מכיר בן־מנשה ממשפחת בני יוסף וידברו לפני משה ולפני הנשאים ראשי אבות לבני ישראל: 2 ויאמרו את־אדני צוה יהוה לתת את־הארץ בנחלה בגורל לבני ישראל ואדני צוה ביהוה לתת את־נחלת צלפקד אחינו לבנתיו: 3 והיו לאחד מבני שבטי בני־ישראל לנשים ונגרעה נחלתן מנחלת אבותינו ונוסף על נחלת המטה אשר תהיינה להם ומגרל נחלתנו יגרע:

RASHI

"לנוס" על מן שנס כפר. וקורחו "נוס", כלומר מכר. ואם תאמר "לנוס" — לברח, ותפרשהו: לא תקחו כפר למי שיש לו לברח, לפטרו מן הגלות, לא ידעתי היאך יאמר: "לשוב לשבת בארץ"; הרי עדן לא נס, ומהיכן ישוב? 33 ולא תחניפו. ולא תרשיעו, כתרגומו: "ולא תחייבון": 34 אשר אני שכן בתוכה. שלא תשבינו אותי בטמאתה: כי אני ה' שכן בתוך בני ישראל. אף בזמן שהם טמאים, שכינה שרונה ביניהם: 3 ונוסף על נחלת המטה. שהרי בנה ירשה, והבן מתייחס על שבט אביו:

30 כל מכה נפש וגו'. הבא להרגו על שהכה את הנפש: לפי עדים ירצח. שיעידו שבמוזיד ובהתרצה הרגו: 31 ולא תקחו כפר. לא יפטר במקומו: 32 ולא תקחו כפר לנוס אל עיר מקלטו. למי שנס אל עיר מקלטו, שהרג בשוגג, אינו נפטר מגלות במקומו לתן כפר לשוב לשבת בארץ בטרם ימות הכהן: לנוס. כמו לנס, כמו: "שובי מלחמה"²⁵ — ששבו מן המלחמה. וכן "נוגי ממועד"²⁶, וכן "כי מלים היו"²⁷. כאשר תאמר "שוב" על מי ששב כפר, ו"מול" על מי שמל כפר, כן תאמר

25. מיכה ב, ח. 26. צפניה ג, יח. 27. יחושע ה, ח.

30 Although the victim's close relatives are allowed (and required) to kill the murderer if he leaves the city of refuge, and no further trial is necessary, this is not the case with an intentional murder: **Whoever**, as a blood avenger, wants to **kill a person** for having intentionally killed his close relative, **shall** be allowed to **slay the murderer only on the testimony of** at least two **witnesses** that the accused was warned and acted intentionally. **A single witness may not testify against a person so that he should die.**

31 **You shall not accept monetary ransom for the life of a murderer who** has killed inadvertently and **is guilty of death** if found outside the city of refuge by the blood avenger, **for he must be put to death.**

32 Similarly, **you shall not accept ransom for one who** has killed inadvertently and **fled to his city of refuge, to allow him to return to live freely in the land before the high priest has died.**

33 **You must not**, by trying to circumvent these laws, **corrupt the land in which you live, for the blood of the murdered corrupts the land, and the blood that is shed in the land through murder cannot be atoned for except through the blood of the one who shed it** or the death of the high priest, as stated previously.

34 **You must not defile the land where you reside, in which I dwell**, for this will cause *Me* to dwell in defilement, inasmuch as **I am God, who continues to dwell among the Israelites** even if they are defiled."

The Laws of Inheritance, continued

- ◆ *Seventh Reading* 36:1 The paternal heads of the family of the sons of Gilead the son of Machir the son of Manasseh, one of the families of the sons of Joseph, approached and spoke before Moses and before the princes, the paternal heads of the Israelites, when they were all assembled for study. They asked Moses about the law and addressed the princes as litigants.⁶⁴

2 They said through one of them who spoke for them all, **"God commanded my lord to give the land as an inheritance through lot to the Israelites, and my lord was commanded by God to give the inheritance of Tzelofechad our brother to his daughters.**"⁶⁵

3 Now, if they marry a member of another tribe of the Israelites, **their inheritance will be taken away from the inheritance of our fathers, and it will be added to the inheritance of the tribe into which they marry**, for their sons will inherit them, and they will be part of their fathers' tribes. **Thus, their inheritance will be taken away from the lot of our inheritance.**

⁶⁴. *Likutei Sichot*, vol. 23, p. 182, note 7. ⁶⁵. Above, 27:7.

— ONKELOS —

4 ואם יהיה היכל לבני ישראל ונוספה נחלתן על נחלת המטה אשר תהיינה להם ומנחלת מטה אבותינו יגרע נחלתן: 5 ויצו משה את בני ישראל על פי יהוה לאמר בן מטה בני-יוסף דברים: 6 זה הדבר אשר צוה יהוה לבנות צלפחד לאמר לטוב בעיניהם תהיינה לנשים אך למשפחת מטה אביהם תהיינה לנשים: 7 ולא-תסב נחלה לבני ישראל ממטה אל-מטה כי איש בנחלת מטה אבותיו ידבקו בני ישראל: 8 וכל-בת ירשת נחלה ממשות בני ישראל לאחד ממשפחת מטה אביה תהיה לאשה למען יירשו בני ישראל איש נחלת אבותיו: 9 ולא-תסב נחלה ממטה למטה אחר כִּי-איש בנחלתו ידבקו משות בני ישראל: 10 כאשר צוה יהוה את-משה בן עשו בנות צלפחד: מפטיר 11 ותהיינה מחלה תרצה וחגלה ומלכה ונעה בנות צלפחד לבני דדיהן לנשים: 12 ממשפחת בני-מנשה בן-יוסף היו לנשים ותהי נחלתן על-מטה משפחת אביהן: 13 אלה המצוות והמשפטים אשר צוה יהוה ביד-משה אל-בני ישראל בערבת מואב על ירדן ירחו:

4 ואם יהיה היכל לבני ישראל ונוספה נחלתן על נחלת המטה אשר תהיינה להם ומנחלת מטה אבותינו יגרע נחלתן: 5 ויצו משה את בני ישראל על פי יהוה לאמר בן מטה בני-יוסף דברים: 6 זה הדבר אשר צוה יהוה לבנות צלפחד לאמר לטוב בעיניהם תהיינה לנשים אך למשפחת מטה אביהם תהיינה לנשים: 7 ולא-תסב נחלה לבני ישראל ממטה אל-מטה כי איש בנחלת מטה אבותיו ידבקו בני ישראל: 8 וכל-בת ירשת נחלה ממשות בני ישראל לאחד ממשפחת מטה אביה תהיה לאשה למען יירשו בני ישראל איש נחלת אבותיו: 9 ולא-תסב נחלה ממטה למטה אחר כִּי-איש בנחלתו ידבקו משות בני ישראל: 10 כאשר צוה יהוה את-משה בן עשו בנות צלפחד:

◆ מפטיר 11 ותהיינה מחלה תרצה וחגלה ומלכה ונעה בנות צלפחד לבני דדיהן לנשים: 12 ממשפחת בני-מנשה בן-יוסף היו לנשים ותהי נחלתן על-מטה משפחת אביהן: 13 אלה המצוות והמשפטים אשר צוה יהוה ביד-משה אל-בני ישראל בערבת מואב על ירדן ירחו:

קל"ב פסוקים. מחל"ה חול"ה סימן.

סכום פסוקי דספר במדבר אירפ"ח. אפר"ח סימן. וחציו והי"ה האי"ש אש"ר אבח"ר ב"ו מטה"ו יפר"ח. ופרשיותיו י. ה' בד"ד ינחנו סימן. וסדריו ל"ב. ל"ב טהור ברא לי אלהים סימן. ופרקיו ל"ו. ל"ו חכמו ישכילו זאת סימן. מנין הפתוחות צ"ב והסתומות ס"ו. סך הכל קנ"ח פרשיות. אני חלק"ך ונחלתך סימן.

— RASHI —

שלא היה בן לאביה: 11 מחלה תרצה וגו'. כאן מנאן לפי גדלתן זו מזו בשנים, ונשאז כסדר תולדותן. ובכל המקרא מנאן לפי חכמתן. ומגיד, ששקולות זו כזו: חסלת פרשת מסעי

4 ואם יהיה היכל. מכאן היה רבי יהודה אומר²⁸: עתיד היובל שיפסק: ואם יהיה היכל. כלומר, אין זו מכירה שחוזרת ביובל, שהירשה אינה חוזרת, ואפלו אם יהיה היובל, לא תחזור הנחלה לשבטו, ונמצא שנוספה על נחלת המטה אשר תהיינה להם: 8 וכל בת ירשת נחלה.

28. תורת כהנים ויקרא ג, א.

4 Even if the Israelites will observe a Jubilee year after they die⁶⁶—in which land returns to its original owner—their inheritance will still remain in their sons' possession and be added to the inheritance of the tribe into which they marry, for only sold land returns to its original owner in the Jubilee year, not inherited land. And in any case, the Jubilee is observed only when the majority of the Jewish people are living in the Land of Israel,⁶⁷ and this may not always be the case. Thus, their inheritance will be taken away from the inheritance of our fathers' tribe."

5 Moses commanded the Israelites according to the word of God, saying, "The tribe of Joseph's descendants speak justly.

6 This is the word that God has commanded regarding Tzelofechad's daughters: Let them marry whomever they please, but they shall marry only someone from the family of their father's tribe.

7 Thus, the inheritance of the Israelites will not be transferred from tribe to tribe, for each person from the Israelites will remain attached to the inheritance of his fathers' tribe. (The only exception to this is the fact that Joshua and Caleb's children were given the land inheritances of the other spies' children.⁶⁸)

8 Every daughter from the tribes of the Israelites who inherits property because her father had no sons must marry a member of a family of her father's tribe, so every Israelite shall inherit the property of his forefathers

9 and no inheritance will be transferred from one tribe to another tribe, for each person of the tribes of the Israelites shall remain attached to his own inheritance."

10 Tzelofechad's daughters did as God had commanded Moses.

◆ *Maftir* 11 Machlah, Tirtzah, Choglah, Milkah, and Noah—in this order, the order of their birth—married their cousins.

12 They married into the families of the sons of Manasseh the son of Joseph, and their inheritance remained with the tribe of their father's family.⁶⁹

13 These are the commandments and the ordinances that God commanded the Israelites through Moses in the plains of Moab, by the Jordan, opposite Jericho.

The *Haftarah* for the Second Sabbath of the Three Weeks may be found on p. 256.

66. Leviticus 25:8-13. 67. *Mishneh Torah, Shemitah v'Yovel* 10:8, from Leviticus 25:10. 68. See above, 14:38 and on 26:55. *Likutei Sichot*, vol. 8, p. 175, note 28. 69. Their husbands were apparently not from the clans of Machir or Gilead, who received inheritances on the east side of the Jordan. See above, on 32:33, Joshua 17:4, and *Likutei Sichot*, vol. 33, p. 189, note 45.

Matot-Masei

הפטרות *Haftarot*

Haftarah for the Second Sabbath of the Three Weeks

When the Sabbath of *parashat Pinchas* falls before the 17th of Tamuz, the following *haftarah* is read after the combined *parashiot* of *Matot* and *Masei*.

When the Sabbath of *parashat Pinchas* falls after the 17th of Tamuz, the following *haftarah* is read after *parashat Masei*.

Jeremiah 2:4-28; 4:1-2

This is the second *haftarah* of prophetic chastisement for the sins that brought about the destruction of the Temple and delay is restoration (see introduction to the *haftarah* for the First Sabbath of the Three Weeks).

2:4 God tells Jeremiah to prophesy as follows to the inhabitants of Jerusalem: "Hearken to the word of God, O house of Jacob, and all the families of the house of Israel. 5 So says God: 'What wrong did your forefathers find in Me, that they distanced themselves from Me, and they went after futility and themselves became futile? 6 They did not say, as they should have, "Where is God, who brought us up from the Land of Egypt, who led us in the desert, in a land of plains and pits, in a land of waste and darkness, in a land where no man had passed and where no man had dwelt?" 7 I brought you to a forested land, to eat of its produce and its goodness, but you came and contaminated My land, and made My heritage an abomination. 8 The priests did not say, "Where is God?" The Sanhedrin, who hold onto the Torah, did not know Me. The rulers, the kings, rebelled against Me. The prophets prophesied in the name of Baal and followed that which does not avail. 9 Therefore, before I punish you, I will still argue with you, says God, and I will argue with your children's children, as follows. 10 Pass through to the isles of the Kittites and see, and send to Kedar and contemplate intensely, and see whether there ever was such a thing, 11 whether a nation exchanged a god, although they are not real gods. Yet My nation exchanged their glory for an idol that does not avail them. The Kittites and Kedarites are wandering tent dwellers and cattle herders, who carry their idols with them, whereas I carried *you* from Egypt to the Promised Land. Moreover, the Kittites worship water and the Kedarites worship fire, yet, even though they know that water puts out fire and fire evaporates water, they remain loyal to their gods. Yet I am omnipotent, but you still forsook Me.

2:4 שְׁמְעוּ דְּבַר־יְהוָה בֵּית יַעֲקֹב וְכָל־
מִשְׁפְּחוֹת בֵּית יִשְׂרָאֵל: 5 כֹּה אָמַר יְהוָה
מִה־מִּצְאוּ אֲבוֹתֵיכֶם בִּי עוֹל כִּי רָחֲקוּ
מֵעָלַי וַיֵּלְכוּ אַחֲרֵי הַהֶבֶל וַיִּהְיוּ בָּלוּ: 6 וְלֹא
אָמְרוּ אֵיךְ יְהוָה הִפְעֵלָה אֶתֵּנוּ מֵאֶרֶץ
מִצְרַיִם הַמוֹלִיד אֶתֵּנוּ בַּמִּדְבָּר בְּאֶרֶץ
עֲרָבָה וְשׁוּחָה בְּאֶרֶץ צִיָּה וְצִלְמוֹת בְּאֶרֶץ
לֹא־עֵבֶר כֹּה אִישׁ וְלֹא־יֹשֵׁב אֲדָם שֵׁם:
7 וְאָבִיָּא אֶתְכֶם אֶל־אֶרֶץ הַכְּרָמִל לֶאֱכֹל
פִּרְיָהּ וְטוֹבָהּ וְתִבְאוּ וְתִטְמְאוּ אֶת־אֶרְצִי
וַיִּנְחַלְתִּי שְׁמָתָם לְתוֹעֵבָה: 8 הַכְּהֹנִים לֹא
אָמְרוּ אֵיךְ יְהוָה וְתִפְשִׁי הַתּוֹרָה לֹא
יִדְעוּנִי וְהָרַעִים פָּשְׁעוּ בִּי וְהִגְבִּיאִים נִבְּאוּ
בַּפֶּעַל וְאַחֲרֵי לֹא־יֹדְעוּ הִלְכוּ: 9 לָכֵן עַד
אָרִיב אֶתְכֶם נְאֻם־יְהוָה וְאֶת־בְּנֵי בְנֵיכֶם
אָרִיב: 10 כִּי עֲבְדוּ אֱלֹהִים כְּתִיּוֹם וְרָאוּ וְקִדְּרָה
שִׁלְחוּ וְהִתְבּוֹנְנוּ מֵאֵד וְרָאוּ הֵן הִיתָה
כִּזְזָת: 11 הַחִימָיִר גּוֹי אֱלֹהִים וְהָמָה לֹא
אֱלֹהִים וְעַמִּי הַמִּיר כְּבוֹדוֹ בָּלוּא יוֹעִיל:

12 O heavens, be astonished about this; storm over this and become very desolate over the impending destruction of the Temple, says God. 13 For My people have committed two evils: first, they have forsaken Me. Had they exchanged Me for a deity equal to Me, that would have been one evil. But in addition, they have forsaken Me, the spring of living waters, in order to dig for themselves cisterns, broken cisterns that do not hold water, for idols not only provide nothing, they do not even retain the resources invested in them. 14 Is Israel a slave? Is he born to a housemaid? Why has he become a prey? 15 Kings, who are like young lions, roar over him. They have raised their voice, and they have made his land a desolation. His cities were burnt without an inhabitant. 16 The Egyptians who live in Nof and Tachpanches, upon whom you rely for aid, will also turn on you and break your skull. 17 Is not this suffering brought about by your forsaking God, your God, even while He would be happy to lead you on the proper path? 18 Now, what is there for you on the way to Egypt, to drink the water of the Nile? Why do you forsake Me and trust Egypt, when they drowned your baby boys in the Nile? And what is there for you on the way to Assyria, to drink the water of the Euphrates River? Why do you rebel against Me, causing yourselves to be exiled to Assyria? 19 Your evil will eventually catch up with you and chastise you, and your backslidings will eventually reprove you, and you shall know and see that your forsaking God, your God, is evil and bitter, and fear of Me was not restraining you, says God, the God of Hosts. 20 For I have always liberated you from bondage; I broke your wooden yoke; I tore open your leather yoke-bands. You said, "I will not transgress Your words," but on every lofty hill and under every leafy tree³⁷ you serve idols; in your infidelity to Me you recline as a harlot. 21 I planted you from a noble vine, entirely of true seed. You are children of pious and righteous ancestors. But now, how have you turned yourself into a degenerate, wild vine for Me? 22 For even if you were to wash with natron and use much soap, your iniquity—the sin of the Golden Calf—remains as a stain before Me, says God, for all your sins are just repetitions of the infidelity you evinced at the sin of the Golden Calf.³⁸

12 שָׁמוּ שָׁמַיִם עַל־זֹאת וְשַׁעֲרוּ חֲרָבוֹ
מֵאֵד נְאֻם־יְהוָה: 13 כִּי־שְׁתֵּים־רָעוֹת עָשָׂה
עַמִּי אֹתִי עֲזָבוּ מְקוֹר מַיִם חַיִּים לְחַצֵּב
לָהֶם בָּאֲרוֹת בְּאֶרֶץ נִשְׁבָּרִים אֲשֶׁר
לֹא־יִכְלוּ הַמַּיִם: 14 הֲעֶבְדָּהּ יִשְׂרָאֵל אִם־
יִלְיָד בֵּית הוּא מִדּוּעַ הָיָה לָבֹז: 15 עָלָיו
יִשְׁאַגּוּ כַּפָּרִים נִתְּנוּ קוֹלָם וַיִּשְׁתּוּ אֶרְצוֹ
לְשִׁמָּה עָרְיוּ נִצְתָה (נִצְתָה) מִבְּלִי יֵשֵׁב:
16 גַּם־בְּנֵי־נֹף וְתַחֲפָנִשׁ (וְתַחֲפָנִשׁ) יִרְעוּךָ
קִדְקֹד: 17 הֲלוֹא־זֹאת תַּעֲשֶׂה־לָּךְ עֲזֹבָה
אֶת־יְהוָה אֱלֹהֶיךָ בְּעַת מוֹלָכְךָ בְּדֶרֶךְ:
18 וְעַתָּה מִה־לָּךְ לְדֶרֶךְ מִצָּרִים לְשִׁתּוֹת
מִי שְׁחֹר וּמִה־לָּךְ לְדֶרֶךְ אֲשׁוּר לְשִׁתּוֹת
מִי נָהָר: 19 תִּיִסַּרְךָ רַעְתֶּךָ וּמִשְׁבוֹתֶיךָ
תוֹכִיךָ וְדָעִי וְרֹאִי כִי־רָע וְמָר עֲזֹבָה
אֶת־יְהוָה אֱלֹהֶיךָ וְלֹא פָחַדְתִּי אֵלֶיךָ
נְאֻם־אֲדֹנָי יְהוָה צְבָאוֹת: 20 כִּי מֵעוֹלָם
שִׁבַּרְתִּי עָלֶיךָ נִתְקַתִּי מוֹסְרוֹתֶיךָ וְהִנֵּמְתִּי
לֹא אֶעֱבֹד (אֶעֱבֹד) כִּי עַל־כָּל־גִּבְעָה
גְּבוּהָה וְתַחַת כָּל־עֵץ רַעֲנָן אֶת צִעָה וְנָה:
21 וְאֲנֹכִי נִמְעַתֶיךָ שׂוֹרֵק כְּלָה זָרָע אִמָּת
וְאִיךָ נִהַפְכָת לִי סוּרִי הִגַּפְנִי נִכְרִיָּה:
22 כִּי אִם־תִּכְבֹּסִי בַּנֶּתֶר וּתִרְבִּי־לָךְ
בְּרִית נִכְתָּם עֲוֹנֶךָ לִפְנֵי נְאֻם אֲדֹנָי יְהוָה:

37. Cf. Deuteronomy 12:2. 38. See on Exodus 32:34.

23 How can you say, "I have not been defiled; I have not gone after the Baalim?" See the way you conducted yourself in the valley opposite Beit Peor.³⁹ Know what you have done, and that you have clung to your evil ways like a swift young she-camel clings to her wandering ways. 24 You are like a wild donkey accustomed to wandering in the desert, that snuffs up the wind at her desire. Who can hinder her tendency to be like the sea creatures, who also snuff up the wind, as they desire?⁴⁰ All who seek her know not to weary themselves by pursuing her, for they cannot overtake her. Only in her month, the one month of the year that she sleeps the whole month, they will find her. Similarly, the spies established the month of Av as a time of vain weeping; it is in this month that your sins will catch up with you and you will be punished. 25 My prophets said to you, stop sinning: withhold your foot from going barefoot into exile and your throat from thirst. But you said, "There is no hope. No, for I am in love with strangers, and I will follow them." 26 As the shame of a thief when he is found out, so have the house of Israel been ashamed; they, their kings, their princes, their priests, and their prophets. 27 They say to the idols of wood, "You are my father," and to the idols of stone, "You bore us," for they turned to Me their nape and not their face. Yet, at the time of their misfortune they deny their idols, confess, and say to Me, "Arise and save us." 28 Now, where are your gods that you have made for yourself? Let them get up if they will save you at the time of your misfortune, for as many as your cities were your gods, O Judah. There is another god in every city. 4:1 If you return, O Israel, says God, to Me, you shall return to your former glory. And if you remove your detestable things from My Presence, you shall not wander in exile. 2 And when you will swear by My Name, saying, "As God lives," you will swear in truth, in justice, and in righteousness. When the Jewish people repents, nations will bless themselves with him, wishing their children could be like them, and boast about him, praising them and taking pride in being associated with them.

If it is the 1st day of Menachem Av, the first and last verses of the Haftarah for Rosh Chodesh (the 30th or 1st day of the month) are added, as follows:⁴¹

23 אֵיךְ תֹאמַרְי לֹא נִמְאַמְתִּי אַחֲרַי
הַבְעֵלִים לֹא הִלַכְתִּי רְאִי דְרָכְךָ בְּנִי
דְּעִי מָה עָשִׂיתָ בְּכָרָה קִלְה מְשָׁרְכַת
דְּרָכֶיהָ: 24 פֶּרָה | לִמָּד מִדְּבַר בָּאוֹת
נִפְשׁוּ (וּנְפִשָׁה) שְׂאֵפָה רוּחַ תִּתְאַנְתְּהָ
מִי יִשְׁכְּבֶנָה כָּל־מִבְקָשֶׁיהָ לֹא יִיעֲפוּ
בְּחֻדָּשָׁה יִמְצְאוּנָה: 25 מִנְעִי רִגְלְךָ מִיַּחַף
וּגּוֹרֶנֶךָ (וּגְרוּנְךָ) מִצְמָאָה וּתְאֻמְרִי נוֹאֵשׁ
לֹא כִי־אֶהְבֵּתִי זָרִים וְאַחֲרֵיהֶם אֵלֶיךָ:
26 כְּבִשְׁתָּ גִבְלָה כִּי יִמְצֵא בֶן הַבִּישׁוּ
בֵּית יִשְׂרָאֵל הֵמָּה מַלְכֵיהֶם שָׂרֵיהֶם
וְכֹהֲנֵיהֶם וְנִבְיָאֵיהֶם: 27 אֲמָרִים לְעֵץ
אָבִי אֶתָּה וְלֹאֲבִן אֶת יִלְדֹתֵינוּ (וְיִלְדָּתֵנוּ)
כִּי־פָנוּ אֵלַי עֶרְף וְלֹא פָנִים וּבַעַת רַעְתָּם
יֹאמְרוּ קוֹמָה וְהוֹשִׁיעֵנוּ: 28 וְאִיהָ אֱלֹהֶיהָ
אֲשֶׁר עָשִׂיתָ לָךְ יָקוּמוּ אִם־יוֹשִׁיעוּךָ
בַּעַת רַעְתְּךָ כִּי מִסִּפָּר עָרֶיךָ הִיוּ אֱלֹהֶיךָ
יְהוּדָה: 4:1 אִם־תָּשׁוּב יִשְׂרָאֵל | נֹאֵם־
יְהוָה אֵלַי תָּשׁוּב וְאִם־תִּסָּר שְׁקוּצֶיךָ
מִפָּנֶי וְלֹא תִגּוֹד: 2 וְנִשְׁבַּעְתָּ חֵי־יְהוָה
בְּאַמֶּת בְּמִשְׁפָּט וּבְצִדְקָה וְהִתְפָּרְכוּ בּוֹ
גּוֹיִם וְבוֹ יִתְהַלְלוּ:

39. Deuteronomy 3:29; 4:46, referring to the incident described in Numbers 25. 40. See Jeremiah 14:6. 41. *Likutei Sichot*, vol. 35, p. 191, note 34.

Dedicated in honor of our children

**Nathan, Yitzchok,
Moshe Lev,
and Gilana**

*May you continue to grow in the ways
of our holy Torah*

Yuri and Deana Pikover

